

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 779

23. OŽUJKA 2018. CIJENA 50 DINARA

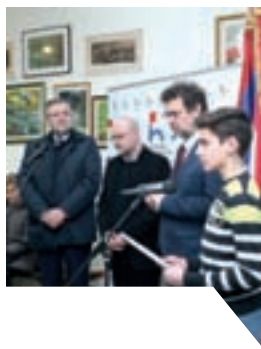
DSHV: Staza do Skupštine

5

Brnabić za HRT

**Premijerka nije za
garantirane mandate**

9

Proslavljen blagdan sv. Josipa
**Zaštitnik hrvatskog
naroda**

12

Annamária Vicsek, državna
tajnica u Ministarstvu prosvjete,
znanosti i tehnološkog razvoja

**Radi se na osnivanju
obrazovno-odgojnog
centra**

20

Proširenje Bajskog groblja
za blizu 10 hektara

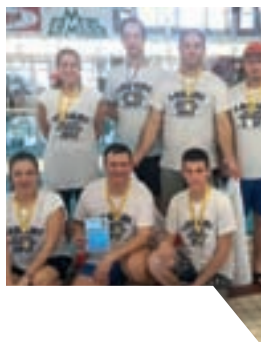
**Na korak
do realizacije**

26

Katarina Firanj:
Sjećanje na korizmu

**Vrime priprave
za Uskrs**

50

Uspjeh veslača
HKUD-a Vladimir Nazor

Zlato iz Baje

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,

24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Jasna Vojnić (predsjednica), Ladislav Suknović

(zamjenik predsjednice), Martin Bačić,

Antun Borovac, Josip Dumendžić,

Petar Pifat, Josip Stantić, Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)

Ivana Petrekanić Sič

(novinarka i korektorica)

Željka Vukov

(novinarka, urednica Hrcka)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Davor Bašić Palković

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Isto to

Ne jednom smo u govorima državnog vrha (ali i mnogih drugih) u Srbiji, kada su u pitanju odnosi između Hrvatske i Srbije i zaštita prava manjina, mogli čuti kako se u Srbiji sve čini za zaštitu manjina, pa tako i hrvatske, a da se očekuje da to isto učini i Hrvatska za srpsku manjinu. Tako je, na primjer predsjednik Srbije rekao kako »ima mnogo stvari za koje Hrvati u Srbiji žele pomoć, od lektorata do veće podrške njihovim kulturno-umjetničkim društvima i poručio da će se konkretno veoma brzo vidjeti rezultati«. I vide se. Neki. Ali ostaje još jedno polje izvan kulture, obrazovanja, informiranja i službene uporabe jezika koje se tiče položaja manjina i njihove integriranosti u društvo, a to je učinkovita participacija u donošenju odluka. Drugim riječima, sudjelovanje predstavnika manjina u predstavničkim i izvršnim tijelima na svim razinama. To je pitanje regulirano i Sporazumom između dvije zemlje o zaštiti prava manjina. Konkretno, u točki 9. Sporazuma se navodi kako će obje zemlje osigurati zastupljenost predstavnika manjina od državnog, preko regionalnih do lokalnih predstavničkih i izvršnih tijela. Navodi se, još konkretnije kako će obje države »omogućiti sudjelovanje pripadnika nacionalnih manjina u donošenju odluka koje se odnose na njihova prava i položaj na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini u Hrvatskoj, odnosno na lokalnoj, pokrajinskoj, republičkoj i razini (tadašnje) državne zajednice Srbije i Crne Gore, omogućavajući osnivanje političkih stranaka i sudjelovanje u predstavničkim i izvršnim tijelima na način da će unutarnjim zakonodavstvom osigurati: zastupljenost nacionalnih manjina u predstavničkim i izvršnim tijelima na lokalnoj razini; zastupljenost u predstavničkim tijelima na regionalnoj i državnoj razini u RH, odnosno na pokrajinskoj, republičkoj i razini državne zajednice SCG«. Također i da će obje države »osigurati materijalne i druge uvjete za izbor i djelovanje izabраниh predstavnika nacionalnih manjina«.

Kako je svoje obveze iz Sporazuma, i spram svojih građana, pripadnika nacionalnih manjina, s papira provela u život Hrvatska a kako Srbija?

U Hrvatskoj postoje garantirani mandati za manjine, što znači da bez obzira na broj glasova na izborima predstavnici manjina ulaze u parlament (kao i na svim drugim razinama vlasti). U Srbiji postoji prirodni prag, što znači da je potrebno osvojiti broj glasova koliko inače vrijedi jedan mandat, što manje brojne manjine, kao npr. Hrvati, ne mogu ostvariti.

Kada bismo sada obrnuli onu rečenicu s početka teksta, i rekli očekujemo da će i država Srbija na isti način riješiti pitanje političke participacije kao što je postupila Hrvatska, i ovaj problem bi bio riješen.

No čini se da, kao što je to bilo i ranije, niti ova vlast, kao ni prethodne, to pitanje ne želi riješiti kao što je to riješeno u Hrvatskoj, sudeći bar prema riječima premijerke Srbije koja je rekla kako nije za to da svaka nacionalna manjina obvezno dobije po jednog predstavnika u parlamentu. No, dodala je kako se o tome može razgovarati ukoliko hrvatska nacionalna manjina smatra da njihova prava treba zaštititi dodatno. Predsjednik DSHV-a je poručio kako ne odustaju od zahtjeva za garantiranim mandatima, što, pretpostavljamo, znači da će se dijalog o ovoj temi ipak nastaviti.

J. D.

U ponedjeljak sjednica HNV-a

Redovita sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća, 72. po redu, bit će održana u ponedjeljak, 26. ožujka 2018. godine, u sjedištu Hrvatskog nacionalnog vijeća u Subotici, Preradovićeve 13, s početkom u 19 sati.

Na dnevnom redu, među ostalim, bit će prijedlog Odluke o davanju suglasnosti na izvješće o radu i poslovanju NIU *Hrvatska riječ* za 2017. godinu; prijedlog Odluke o davanju prijedloga za raspodjelu sredstava za projekte podnesene na Javni poziv za dodjelu sredstava za financiranje ili sufinanciranje programa/projekata udruga koje njeguju identitet nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica na teritoriju Grada Sombora za 2018. godinu; prijedlog Odluke o davanju prijedloga za raspodjelu sredstava za projekte podnesene na Javni natječaj Grada Novog Sada za financiranje i sufinanciranje projekata u kulturi iz područja suvremenog stvarateljstva u 2018. godini.

Izgradnja nasipa Hrtkovci – Jazak

Predsjednik Pokrajinske vlade **Igor Mirović** i ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede **Branislav Nedimović** obišli su 16. ožujka zajedno s predsjednikom rumske Općine **Slađanom Mančićem** radove na izgradnji obrambene linije, odnosno obaloutvrde, na lijevoj obali Save kod Hrtkovaca. Izgradnja nasipa na lijevoj obali Save od Hrtkovaca do Jarka počela je u listopadu prošle godine, a radovi su završeni ovih dana. Investitor radova je JP *Vode Vojvodine*. Kako je prilikom posjeta istaknuo Igor Mirović, na tom mjestu su prilikom poplava prije četiri godine postojale krizne točke. Iz tog razloga pripremana je projektna dokumentacija kako bi se ti problemi prevladali. U radove je uloženo više od 120 milijuna dinara, a pripremljena je projektna dokumentacija i za preostale tri faze. U narednim fazama radit će se u Gomolavi, dijelu koji se nalazi nizvodno i gdje se nalazi oko 1.000 metara nestabilne obloge. Prva faza radova je završena, druga će biti financirana od strane Svjetske banke,

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 25. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU KOJIM JE DANA SUGLASNOST NA STUDIJU PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Dana 20. 3. 2018. godine nositelju projekta TELEKOM SRBIJA a.d. Beograd, Direkcija za tehniku, Sektor za bežičnu pristupnu mrežu, Beograd, Bulevar umetnosti br.16/a, je dana suglasnost na studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: Bazne stanice mobilne telefonije SUU74/SUL74 SU – BORE STANKOVIĆA na katastarskoj parceli 953 KO Stari grad, Subotica, Ulice Bore Stankovića br. 37 (46.109222o, 19.667246o).

Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na adresi:
http://www.subotica.rs/documents/pages/11738_1.pdf

dok će se treća i četvrta faza, koja je u planu narednog mjeseca, financirati sredstvima koje je osigurala Pokrajinska vlada.

S. D.

Škola hrvatskog folklora u Zadru

Hrvatska matica iseljenika obavještava da su otvorene prijave za ljetnu Školu hrvatskog folklora koja će se od 2. do 11. kolovoza 2018. održavati u Zadru. Rok za prijavu je 4. lipnja 2018. godine. Sve informacije i prijava nalaze se na: <http://www.matis.hr/hr/programi/skole/10741-ljshf2018>

Podučavat će se nošnje, pjesme i glazbala (tambure i tradicijska) hrvatskoga jadranskoga područja, točnije plesovi i glazba otoka Krka, Cresa, Raba, Paga, Silbe, Splita, Trogira, Kaštela, Čiova, Makarskog primorja, otoka Šolte, Brača i Hvara, Korčule, Mljeta i Lastova, poluotoka Pelješca, Dubrovačkog primorja, Konavala, Župe dubrovačke, Rijeke dubrovačke, doline Neretve, Dubrovačke kontradance te plesovi Šibenskoga uzmorja i otoka.

Od plesova Hrvata koji žive u susjednim zemljama, a koji pripadaju jadranskome području, podučavat će se plesovi i glazba južne Hercegovine i plesovi Hrvata Boke kotorske.

Voditelj Škole je ugledni etnolog i etnokoreolog prof. **Andrija Ivančan**. Sviranje tradicijskih glazbala podučavat će **Vjekoslav Martinić**, a tamburaškim orkestrom Škole ravnat će **Tibor Bün**, te kao gost predavač maestro **Siniša Leopold**, šef dirigent Tamburaškog orkestra HRT-a.

Uz njih će tijekom škole predavati i drugi vrsni stručnjaci i renomirani istraživači hrvatskoga folklora: **Tonči Tadin**, **Vidoslav Bagur**, **Nenad Milin**, **Damir Kremenić**, prof. **Goran Oreb**, **Zlatan Sindičić**, **Katarina Horvatović** i **Kristina Benko Markovića**, uz suradnju glazbenog korepitora **Antuna Kotteka**.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 20. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTEJU ZA DAVANJE SUGLASNOSTI NA STUDIJU PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta TELEKOM SRBIJA a.d. Beograd, Direkcija za tehniku, Sektor za bežičnu pristupnu mrežu, Beograd, Bulevar umetnosti br.16/a, podnio je dana 16. 3. 2018. godine pod brojem IV-08/I-501-94/2018, Zahtjev za davanje suglasnosti na Studiju procjene utjecaja na životni okoliš projekta: Bazne stanice mobilne telefonije SU59/SUU59/SUO59 SU-KIREŠKA Subotica, na katastarskoj parceli 18962/3 KO Novi grad, Ulice Kireška 113A (46.116242°, 19.685521°).

Javni uvid u predmetnu Studiju može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, I. kat, soba 129, svakog radnog dana od 10 do 12 sati od 26. 3. 2018. do 27. 4. 2018., a javna prezentacija Studije bit će održana 27. 4. 2018. godine u 12 sati u prostorijama Službe.

Studija se može preuzeti na sajtu Grada Subotice.

Brnabić za HRT

Premijerka nije za garantirane mandate

odnose između Hrvatske i Srbije. Nakon sastanka i posjeta predsjednika Vučića Hrvatskoj, i predsjednik Vučić i predsjednica **Grabar-Kitarović** imali su sastanke s obiteljima nestalih. Drago mi je i da će hrvatski ministar pravosuđa **Dražen Bošnjaković** posjetiti Beograd 23. ožujka kada će razgovarati i sa srbijanskom ministricom pravosuđa **Nelom Kuburović** i to će biti jedno od pitanja. Vjerujem da će se to spustiti na razinu radne grupe i da ćemo krenuti raditi na tome da se što prije riješi«, rekla je Brnabić i naglasila kako Hrvatska i Srbija imaju goleme potencijale za zajedničku suradnju koji u ovom trenutku nisu potpuno iskorišteni. »U 2017. naša ukupna razmjena povećana je 14 posto u odnosu na 2016. i to je i dalje malo u odnosu na ono što možemo imati«, zaključila je Brnabić.

Bio je to prvi intervju Ane Brnabić za hrvatske medije otkako je postala premijerkom Srbije.

Z. S.

Žigmanov:

Obveza, a ne stvar mišljenja

Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov** je, reagirajući na izjavu premijerke Brnabić za HRT da ne misli da bi manjine trebale imati garantirano mjesto u srbijanskom parlamentu, poručio na redovitoj Skupštini stranke 18. ožujka u Subotici da ga takav stav čudi, jer predstavnici srpske manjine koriste taj instrument u zemljama u regiji.

»Pitanje garantiranih mandata za pripadnike hrvatske manjine u Srbiji nije stvar mišljenja nositelja vlasti u ovoj zemlji, već je to obveza Srbije proistekla iz međudržavnog sporazuma, u članku devet, koji je Srbija potpisala s Hrvatskom«, rekao je Žigmanov.

Na svom twitter nalogu Žigmanov je napisao: »Ovakve poruke najviših državnih dužnosnika Republike Srbije uopće ne hrabre! Kako bi Srbija reagirala kada bi premijer Hrvatske izjavio da Srbi u Hrvatskoj ne bi trebali imati garantirane mandate?«

Premijerka Srbije **Ana Brnabić** izjavila je prošle subote, 17. ožujka, u intervjuu za HRT u Beogradu kako ne misli da bi Hrvati trebali imati zajamčeno zastupničko mjesto u srbijanskom parlamentu, izrazila je nadu kako neće biti potrebna arbitraža za rješavanje pitanja granice na Dunavu, kao i spremnost da se prione rješavanju pitanja nestalih te ustvrdila da nije Vučićeva »produžena ruka«.

Ana Brnabić je rekla da su učinjeni pomaci nabolje kada je riječ o statusu hrvatske zajednice u Srbiji, ali da ta zajednica ustraje na svojem zahtjevu da dobije zajamčeno mjesto u parlamentu na temelju Sporazuma o međusobnoj zaštiti manjina iz 2004. godine.

No, Brnabić je rekla kako nije za to da »svaka nacionalna manjina obvezno dobije po jednog predstavnika u parlamentu«, zato što misli »da smo mi razvili mehanizam da na neke druge, institucionalne načine u potpunosti zaštitimo prava i slobode nacionalnih manjina.« No, dodala je kako se o tome može razgovarati ukoliko hrvatska nacionalna manjina smatra da njihova prava treba zaštititi dodatno.

U pogledu granice na Dunavu, Brnabić je izrazila nadu kako neće biti potrebna arbitraža te da će dvije zemlje u roku od dvije godine bilateralnim razgovorima uspjeti pronaći rješenje. Brnabić je rekla da je srbijanska Vlada odredila sastav izaslanstva za vođenje pregovora o granici s Hrvatskom i istaknula i kako je zadovoljna učinkovitošću s kojom su dvije vlade počele raditi poslije sastanka i posjeta predsjednika **Vučića** Hrvatskoj.

Glede nestalih, srbijanska premijerka izrazila je nadu da će i to pitanje biti riješeno što je moguće prije. »To je svakako jedno od najtežih i najvažnijih pitanja za obitelji tih ljudi, a općenito i za

Održana XIV. Godišnja skupština Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini

Ne odustajemo od legitimnih zahtjeva

Pitanje prava, opstojnosti i budućnosti hrvatske zajednice u Srbiji ključno je u bilateralnim odnosima Srbije i Hrvatske, u čemu DSHV ima ključno mjesto

Ravnopravnost Hrvata u Srbiji, jednakost, dostojanstvo, politička angažiranost i djelovanje, vrijednosti su koje se prepoznaju kao najvažnije u dosadašnjem radu Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (DSHV), istaknuto je tijekom XIV. redovite skupštine ove stranke, održane u nedjelju, 18. ožujka u velikoj dvorani HKC-a *Bunjevačko kolo*. Pred više od dvjesto delegata, te predstavnika matične zemlje, Republike Hrvatske, čelništvo stranke je istaknulo kako se od tih temeljnih vrijednosti nije odustajalo, niti će.

U tom smislu, stranka ne odustaje od zahtjeva za osiguravanje zajamčenog mandata za predstavnika hrvatske zajednice u Skupštini Srbije. Ovo je jedna od najvažnijih još uvijek neriješenih točaka u pogledu ostvarivanja nacionalno-manjinskih prava Hrvata u Srbiji.

Neriješena pitanja očekuju razrješenje

Predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov** pozdravio je ovom prilikom otvaranje dijaloga i suradnje s državnim vrhom Srbije, osobito s predsjednikom **Aleksandrom Vučićem**, ističući rezultate intenzivno proaktivnog djelovanja stranke u vrijeme otpljavanja odnosa između Srbije i Hrvatske.

»Cijela je lepeza neriješenih pitanja koja su stavljena na stol prilikom razgovora s predsjednikom Srbije. Moram reći da iznenađuje izjava predsjednice srbijanske vlade **Ane Brnabić** na HRT-u kako ona misli da Hrvati u Srbiji ne bi trebali imati to zajamčeno mjesto u parlamentu. Ona to može misliti, ali Republika Srbija je potpisala međudržavni bilateralni sporazum s Republikom Hrvatskom gdje stoji da je država potpisnica dužna osigurati zastupljenost predstavnika manjina na republičkoj i pokrajinskoj ravni u predstavničkim tijelima, a na lokalnoj razini u predstavničkim i izvršnim tijelima. Srbija će se na svom europskom putu morati prilagoditi vladavini prava. Ono što je potpisano morat će biti riješeno. Unaprijeđivanje odnosa između Hrvatske i Srbije uvelike relaksirajuće djeluje na društveni položaj ovdašnjih Hrvata. Od statusa 'nepoželjnog čimbenika' postali smo partneri s kojima državne institucije s uvažavanjem počinju sustavno komunicirati i intenzivno surađivati na rješavanju problema. To nama Hrvatima vraća vjeru u bolju budućnost«, rekao je predsjednik stranke.

U razgovorima s državnim vrhom otvoreno je pitanje modela uključivanja predstavnika hrvatske zajednice u procese donošenja odluka. Tražena je pozitivna politika priznanja, te će ove godine *Dužijanica* u Subotici biti pod pokroviteljstvom Pokrajinske vlade, rekao je Žigmanov. A najosjetljivije pitanje o kojem se razgovaralo su zločini počinjeni spram Hrvata na području Srijema i jugozapadne Bačke devedesetih godina. O toj će temi biti vođeni posebni razgovori unutar zajednice, najavio je predsjednik stranke.

Govoreći o odnosima unutar hrvatske zajednice, Žigmanov je rekao da je konsolidirano stanje u odnosima između udruga kulture, napose kada je riječ o Subotici, antagonizmi između njih i DSHV-a posve su splasnuli, što je posljedica planskog i sustavnog djelovanja stranke, a intenzivirana je i suradnja s udrugama iz Srijema i Banata.

»Demokratski savez Hrvata u Vojvodini u proteklom je razdoblju ostvario značajne dosege u polju vlastitih temeljnih ci-

ljeva djelovanja. DSHV nije bio niti će biti artikulatork samo onih interesa i potreba koji se vezuju uz ovu stranku, već onih koji postoje za sve pripadnike hrvatske zajednice. Stranka mora biti pravi predvodnik naroda koji će se, zahvaljujući političkom djelovanju, izboriti da svi pripadnici hrvatske zajednice imaju bolje uvjete za rad, da djeca koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku imaju jednake mogućnosti za kvalitetnu nastavu i da naše udruge kulture imaju i financijsku pomoć i riješeno pitanje prostora za svoj rad», istaknuo je pored ostalog Žigmanov.

Potpora Republike Hrvatske

Veleposlanik Hrvatske u Srbiji **Gordan Bakota** poručio je da bi vrijeme pozitivnog ozračja u odnosima Hrvatske i Srbije trebalo iskoristiti na dobrobit ovdašnjih Hrvata. On je istaknuo kako je bitno imati principe legitimnosti i integralnosti, što se vidi u radu DSHV-a, a što podupire i Hrvatska kao matična domovina.

»U bilateralnim odnosima sigurno će biti uvijek otvorenih pitanja, odnosi Srbije i Hrvatske uvijek su trusni i posebno zahtjevni. Ali u ovom trenutku s obiju strana postoji želja da napravimo konkretne iskorake. Pokrenut je rad u većem broju komisija za otvorena pitanja, no temeljna točka suradnje sa Srbijom je upravo odnos prema hrvatskoj nacionalnoj manjini. Pitanje prava, opstojnosti i budućnosti hrvatske zajednice u Srbiji ključno je u bilateralnim odnosima Srbije i Hrvatske. To je više puta naglašeno i mislim da je pravi trenutak da se napravi iskorak po pitanju zaštite političkih i svih drugih prava hrvatske zajednice u Srbiji.«

Veleposlanika također veseli da je predsjednik Vučić konačno primio predstavnike hrvatske zajednice Žigmanova i Bačića. S druge strane, »cijeli državni vrh Hrvatske stoji iza vas«, poručio je Bakota, ističući kako je ova godina prijelomna za rješavanje mnogih problema.

Bakota je istaknuo važnost sudjelovanja hrvatske zajednice u Srbiji u prekograničnim IPA projektima kao oblik materijalne potpore. Također, Hrvatska je Hrvatima u Srbiji značajno povećala potporu putem Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske i Veleposlanstva u Beogradu.

Veleposlanik je izrazio i zadovoljstvo što na skupštini vidi Hrvate iz svih krajeva gdje žive Hrvati u Srbiji u Vojvodini.

Strahovi i pasivizacija

Predsjednik podružnice DSHV-a Srijem **Krunoslav Đaković** kaže kako je u Srijemu politički angažman malo teži nego u Subotici, jer je povijest Srijema drugačija u odnosu na Bačku.

»U Srijemu su još od Drugog svjetskog rata Hrvati imali problema samo zato što su Hrvati, jer je Srijem bio dijelom NDH. Hrvati su na tome prostoru ponovno stradali devedesetih godina. Tijekom tih oko 60 godina veliki se strah uvukao u srijemske Hrvate i oni će se rado baviti vlastitim identitetom, kulturom, pjesmom i igrom, ali za politički angažman je malo teže dobiti prostor, upravo radi toga povijesnog straha.«

Sada je DSHV u Srijemu pokrenuo mlade ljude koji nisu opterećeni tim strahom i Đaković se nada da će stranka snažnije zaživjeti u Srijemu i u drugim mjestima osim Srijemske Mitrovice i Petrovaradina.

Pozitivni pomaci koje predsjednik Srbije Aleksandar Vučić čini donose veliko ohrabrenje, ali ljudi čekaju konkretna rješenja, da vide hoće li se nešto zbilja dogoditi ili će ostati samo na riječima, ocjenjuje Đaković:

»Ljudi su jako nepovjerljivi jer već dugo od vlasti i države nisu dobili ništa, osim negativnog odnosa.«

Tijekom dugog razdoblja Hrvati u Srbiji predstavljani su kao negativni čimbenik, što je u jednom trenutku rezultiralo pasivizacijom članstva, smatra **Mirko Ostrogonac**, predsjednik subotičke podružnice stranke.

»Ljudima je potrebno vratiti samopouzdanje i snagu. U proteklih nekoliko godina događale su se neke stvari koje su dovele do zatvaranja u sebe, ali u ozračju novih dogovora na najvišoj, međudržavnoj razini vjerujem da će se ljudima vratiti samopouzdanje.«

Čelni čovjek Mladeži DSHV-a **Mladen Petreš** kaže kako su se mladi nakon više godina neaktivnosti ponovno aktivirali i uvidjeli mogućnost očuvanja identiteta i samobitnosti prvenstveno kroz djelovanje u kulturnim udrugama. Jedan značajan dio mladeži se aktivirao i kroz političko djelovanje pod okriljem DSHV-a. Upravo promijenjena klima za posljednjih godina, kod generacija koje su došle nakon onih koje su živjele tijekom rata, pridonijelo je da mladi osjete slobodu i bez straha krenu u politički angažman, kaže Petreš.

Ovom je prilikom najavljen i početak priprava za ovogodišnji izbor vijećnika u Hrvatskom nacionalnom vijeću (HNV).

Predsjednik HNV-a dr. sc. **Slaven Bačić** ukazao je ovom prilikom kako je na ostvarivanju manjinskih prava Hrvata u Srbiji nužno zajedničko, sinergijsko djelovanje Hrvatskog nacionalnog vijeća i Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Izraženo je to u posljednjih nekoliko godina, što pokazuje rezultate. U svjetlu predviđenih izmjena u Zakonu o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, Bačić je istaknuo kako je neprihvatljivo stajalište da se HNV brine samo o kulturnim pravima nacionalne manjine, dok su političke stranke nacionalnih manjina isključivo političko pitanje. Ipak, jedno bez drugoga ne ide. Naime, manjine koje nemaju svoje autentične političke predstavnike, ne ostvaruju svoja prava u mjeri u kojoj je to slučaj kod manjina s političkim strankama, rekao je Bačić.

Potporu članstvu DSHV-a i hrvatskoj manjini prigodom XIV. godišnje skupštine stranke dali su zamjenica ravnatelja Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske **Ivana Perkušić** i ravnateljica Agencije za regionalni razvoj Republike Hrvatske **Stella Arneri**, koja je pozvala Hrvate u Srbiji da se uključe u prekogranične IPA projekte.

Siniša Jurić

»Priključujemo se praksama razvijenijih kulturnih prostora«

Četvrti Dani ICARUS-a & EURBICA konferencija u Hrvatskoj pod nazivom *Europski arhivski krajolet: u potrazi za novim obzorima* održani su u Trogiru protekloga tjedna. Skup je organizirao ICARUS Hrvatska u suradnji s konzorcijem ICARUS (Međunarodni centar za arhivska istraživanja), Državnim arhivom u Splitu, EURBICA – Europskim regionalnim ogrankom Međunarodnoga arhivskoga Vijeća i drugim partnerima.

Na skupu se okupilo oko 150 arhivista i baštinskih stručnjaka iz 25 zemalja. Iz Srbije su sudjelovale tri institucije – Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata (ZKVH), Povijesni arhiv Subotice te Narodna biblioteka Srbije iz Beograda.

Uključivanje u digitalne platforme

Menadžerica kulturnih aktivnosti ZKVH-a **Katarina Čeliković** kaže kako je sudjelovanje ove institucije rezultat odlične i kontinuirane suradnje s ICARUS-om Hrvatska zahvaljujući predsjednici **Vlatki Lemić**.

»Ona nas povezuje donoseći k nama atraktivne teme vezane uz arhivistiku i pozivaju nas na aktivno sudjelovanje u ovakvim događajima u Hrvatskoj«, rekla je Čeliković te pohvalila organizatore skupa zbog, kako je navela, vrhunske organizacije cijeloga događaja.

Ona je ovom prigodom predstavila razvojni projekt digitalizacije ZKVH-a s temom *Digitalizirana baština na portalu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata*. Kako ističe, iz ovoga su projekta izrasla i dva nova: *Digitalizacija (i objava) tekstova Hrvata u Vojvodini* na narodnim govorima i *Katalog nematerijalne kulturne baštine Hrvata u Vojvodini/Srbiji*.

»ZKVH se priključuje praksama razvijenijih kulturnih prostora, čineći sadržaje dostupnima, povezujući stručnu i znanstvenu javnost u državama u okruženju, a osim zaštite građe od propadanja, javnosti se nude sadržaji koji podižu kako svijest o zajedničkoj nam prošlosti tako i standarde u interpretaciji kulturne povijesti Hrvata na ovim prostorima. Tomu u prilog svjedoče brojni posjeti objavljenim sadržajima i njihovo korištenje«, kaže Čeliković.

Ovom prigodom ZKVH se učlanio u ICARUS HR, a kako Čeliković navodi našao se i u europskom okruženju istaknutih stručnjaka i predstavnika međunarodnih organizacija i kulturnih ustanova koji su došli u Hrvatsku (ICA, EURBICA, APEF, DARIAH, AERI, ARMA i druge ustanove i stručna udruženja). Ona navodi

Katarina Čeliković, Vlatka Lemić, Stevan Mačković i Tatjana Segedinčev

da se ZKVH uključio i u zanimljive postojeće digitalne platforme, na međunarodnoj razini. Jedan ovakav projekt će se već za nekoliko dana predstaviti u Osijeku u okviru projekta DARIAH, na temu teatralija.

»Na ovaj način pratimo međunarodne stručne trendove i EU projekte na području kulture, digitalizacije kulturne baštine i razvoja informacijskog društva i tako na svoj način dajemo doprinos obilježavanju Europske godine kulturne baštine«, kaže Čeliković.

Aktualne teme

Na skupu je predstavljena djelatnost ICARUS-a i njegovih članova kroz raznovrsne aktivnosti na digitalizaciji i zaštiti pisane baštine u okviru tekućih arhivskih projekata i programa diljem Europe, uključujući *co:op* i digitalne platforme *Monasterium*, *Topotheque* i *Matricula* te najnovije inicijative poput *European Flagship* projekta *Time Machine*. Predstavljane su i različite aktualne međunarodne teme, s naglaskom na Europski arhivski portal i EURBICA-u, zajednička arhivska baština i druga otvorena pitanja vezana uz digitalnu baštinu, korištenje digitalnih informacija, otvaranje AKM ustanova, kao i DARIAH aktivnosti te raznovrsni interdisciplinarni portali i projekti s područja kulture i znanosti.

J. Dulić Bako

■ Velimir Pleša, Slaven Bačić,
Tomislav Žigmanov i Augustin Žigmanov

Kako je lijepo biti zajedno, poručio je mons. dr. **Andrija Anišić** na misi služenoj u crkvi sv. Roka u Subotici, u ponedjeljak, 19. ožujka, u povodu proslave jednoga od četiri praznika hrvatske zajednice u Republici Srbiji – blagdana sv. Josipa, nebeskog zaštitnika hrvatskog naroda. Naime, prethodnih pet godina Dan hrvatske zajednice se nije proslavljao u ovoj župi zbog političkog neslaganja oko važnih pitanja koja se tiču hrvatske nacionalne manjine u Srbiji. Nakon mise Hrvatsko nacionalno vijeće priredilo je prigodni domjenak u vjeronaučnoj dvorani.

Sveti Josip – čovjek djela i rada

Misu je predvodio subotički biskup mons. dr. **Ivan Pénzes** uz koncelebraciju svećenika Subotičke biskupije. Govoreći u povijesti o životu i značaju sv. Josipa, zaručnika Blažene Djevice Marije i Isusovog zemaljskog oca, biskup je rekao kako ga nazivaju i šutljivim svecem jer evanđelja ne prenose niti jednu jedinu riječ koju je on izgovorio. »Stoga se za svetog Josipa može reći da je upoznao vrijednost šutnje i da nije bio čovjek velikih riječi nego čovjek djela i rada. Takav Josip uzor je i poticaj svim ljudima i danas da i sami nauče cijeniti šutnju i da ne budu tek ljudi govora, jeftinih riječi, nego ljudi djela i rada.«

Izrazivši radost zbog okupljanja velikog broja vjernika u crkvi, mons. dr. Andrija Anišić je na kraju mise poručio da nam sveti Josip pomogne da budemo zajedno, i kao narod, i kao vjernici, jer jedino tako možemo imati budućnost. On je kao urednik hrvatske redakcije Radio Marije Srbije nazočne zamolio za pomoć zbog najave Svjetske obitelji Radio Marije da više neće biti u mo-

Proslavljen blagdan sv. Josipa

Zaštitnik hrvatskog naroda

gućnosti financirati njihov rad što može dovesti do gašenja ove radijske postaje. Pomoći se može tako što će, kako je pojasnio, kao prvo slušati Radio Mariju i to uz prethodnu registraciju slušatelja. Također, koliko je slušateljima stalo do ovog radija provjerava se kroz donacije, koje su isto tako dobrodošle.

Oснаžiti zajedništvo

Čestitajući blagdan nazočnima u vjeronaučnoj dvorani župe sv. Roka, predsjednik HNV-a dr. **Slaven Bačić** podsjetio je da je Hrvatski sabor 1687. godine proglasio sv. Josipa zaštitnikom Hrvatskog kraljevstva, dok su hrvatski biskupi 1972. na zasjedanju u Splitu naglasili da je ta odluka i dalje na snazi i da je sveti Josip zaštitnik cijelog hrvatskog naroda. Također je podsjetio da osim ovoga, hrvatska zajednica u Srbiji obilježava još tri praznika – 15. prosinca, Dan izbora prvog saziva Hrvatskog nacionalnog vijeća, 19. lipnja, Dan rođenja biskupa **Ivana Antunovića** i 16. listopada, Dan rođenja bana **Josipa Jelačića**.

Generalni konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša** je rekao kako je broj ljudi prisutnih na proslavi dokaz da je hrvatska zajednica u Srbiji živa i svakim danom sve snažnija te da blagdan pada u vrijeme nakon svih onih događanja u proteklih mjesec dana koja su svjedokom da se upravo ta zajednica konačno profilirala kao ona koja može, želi i treba zastupati sve Hrvate u Srbiji.

»Zajedno s Veleposlanikom uvijek smo na raspolaganju, kako predsjedniku HNV-a Slavenu Bačiću tako i predsjedniku DSHV-a **Tomislavu Žigmanovu**, koji su kroz ovo vrijeme pokazali da se radi o političkoj stranci koja treba postojati i zastupati političke interese ovdašnjih Hrvata. Želim da ovo današnje zajedništvo bude ne samo početak, nego i da osnaži sve one napore koji su kroz proteklo vrijeme pokazali da se ljudi mogu sastati«, istaknuo je Pleša.

Program proslave, kojoj su, među ostalim prisustvovali predstavnici hrvatskih institucija, ustanova i udruga, svojim su nastupom upotpunili **Augustin Žigmanov** koji je na gajdama odsvirao *Gajdaško kolo* i **Ivan Huska** čitanjem poezije **Jakova Kopilovića** *Draga moja zemljo*.

Ivana Petrekanić Sić

Predstavljanje knjige *Povijest podunavskih Hrvata (Bunjevaca i Šokaca) od doseljavanja do propasti Austro-Ugarske Monarhije*

»Povijest borbe protiv asimilacije«

Naša je sudbina da smo na ovim prostorima uvijek bili izrazita manjina, osim u Subotici gdje smo dugo vremena bili izrazita većina te da smo se morali stalno boriti za očuvanje svoje posebnosti, rekao je dr.sc. Robert Skenderović

Tomislav Žigmanov, Stevan Mačković, dr. sc. Robert Skenderović i dr. sc. Slaven Bačić

U povodu praznika hrvatske zajednice, dan nakon blagdana sv. Josipa, 20. ožujka Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata organizirao je predstavljanje knjige dr. sc. **Roberta Skenderovića** *Povijest podunavskih Hrvata (Bunjevaca i Šokaca) od doseljavanja do propasti Austro-Ugarske Monarhije*. Knjiga je predstavljena u Velikoj vijećnici Gradske kuće, a o njoj su, kao i o Skenderovićevom sveobuhvatnom znanstvenom doprinosu za ovdašnje Hrvate govorili ravnatelj ZHVH-a **Tomislav Žigmanov**, pravni povjesničar i glavni i odgovorni urednik *Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca* dr. sc. **Slaven Bačić**, ravnatelj Povijesnog arhiva Subotice **Stevan Mačković**, a pročitano je i pismo predstojnika Hrvatskog instituta za povijest Podružnice za povijest Slavonije, Srijema i Baranje dr. sc. **Stanka Andrića**. O knjizi je govorio i sam autor, znanstvenik iz Zagreba, podrijetlom iz Subotice, dr. sc. Robert Skenderović.

Knjiga je objavljena u sunakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Podružnice za povijest Slavonije, Srijema i Baranje

Hrvatskog instituta za povijest u Slavonskom Brodu, gdje Skenderović radi kao viši znanstveni suradnik.

Pluralizam identiteta

Autor knjige Robert Skenderović rekao je kako ovo djelo govori o borbi podunavskih Hrvata za očuvanje vlastitog identiteta.

»Naša je sudbina da smo na ovim prostorima uvijek bili izrazita manjina, osim u Subotici gdje smo dugo vremena bili izrazita većina te da smo se morali stalno boriti za očuvanje svoje posebnosti. To je naročito teško bilo u razdoblju 19. stoljeća kada je dolazilo do oblikovanja nacionalnih identiteta te su tada i asimilacijski pritisci bili najveći.«

Skenderović je brojnim prisutnima skrenuo pozornost i na pluralizam identiteta koji je pratio podunavske Hrvate kroz povijest, o čemu također ima riječi i u knjizi.

»Mi, podunavski Hrvati pojavljivali smo se u povijesnim nizovima pod različitim imenima. To je naša specifičnost. Zapisivali su nas kao Race, Katoličke Race, kao Dalmatince, Bunjevce, Šoke itd. Neka pogrešna analiza mogla bi dovesti do zaključka da su sve te grupe bile međusobno nepovezane. Međutim, želio sam u ovoj knjizi dokazati da to nije istina i za to postoje brojni povijesni dokazi«, rekao je on i istaknuo kako je to sve bila posljedica uvjeta u kojima su podunavski Hrvati živjeli te da nije do toga došlo njihovim izborom.

»Pluralizam identiteta je bio posljedica uvjeta u kojima su živjeli. Bila je to posljedica njihovog manjinskog položaja i nastojanja većinske zajednice da ih asimilira. Zato je ova knjiga zapravo povijest borbe protiv asimilacije, borbe protiv asimilacijskih pritisaka koji su ovdje bili stalno«, rekao je autor.

Da izvrsnosti knjige ključno doprinosi znanstvena utemeljenost rekao je ravnatelj ZHVH-a **Tomislav Žigmanov** kao i da smatra kako ova knjiga predstavlja najvažniji nakladnički potphvat ove institucije od svih 50 nakladničkih jedinica koje su izdali od svoga osnutka, u proteklih 10 godina.

Žigmanov je istaknuo i kako je ova knjiga dobro došla kada je u pitanju aktualnost teme.

»Znate da je pitanje identiteta Bunjevaca više od dva desetljeća izuzetno živo i prisutno u području javnosti. O tome govori svatko, a kada svi govore onda treba biti oprezan jer se često govori onda makar što«, rekao je on i dodao kako je kada je ova tema u pitanju u Srbiji znanost koja dolazi iz hrvatskog kulturnog prostora bila skrajnuta, iako po njemu neosnovano jer je bilo nekoliko znanstvenih uradaka na ovu temu.

»Naši prinosi su ostali na margini interesa srbijanske znanosti, ali ipak smo uspjeli da u pravom trenutku vrlo jasno, nedvosmisleno, kompetentno doznačimo stajališta koja su ne ideologijski određena nego znanstveno fundirana. S ovom knjigom je stavljena jedna velika točka na te napore, napose kada su u pitanju procesi iz 19. i s početka 20. stoljeća«, rekao je on i kasnije dodao kako se ne može jedna nacionalna zajednica utemeljiti i dekretom proglasiti nakon 1945. godine uz napomenu da to mogu samo oni koji ne poznaju povijesne procese.

Mnoštvo dokaza

Pravni povjesničar i glavni i odgovorni urednik *Leksikona* dr. sc. Slaven Bačić rekao je kako je dio istraživačkoga opusa Roberta Skenderovića odredila činjenica da vuče korijene iz Tavankuta, gdje mu je rođen otac. Također, Bačić je govoreći o Skenderovićevom znanstvenom djelovanju rekao kako se pokazuje kao sljedbenik one struje istraživača povijesti podunavskih Hrvata čiji je najznačajniji predstavnik bio akademik **Ante Sekulić**. To je obrazložio činjenicom da u svojim radovima, pa tako i u ovoj knjizi, Skenderović polazi od činjenice da su bački Bunjevci dio šireg bunjevačkog korpusa, tj. da ne žive samo u vojvođanskom dijelu Bačke nego i u Mađarskoj, hrvatskom primorju i da vuku podrijetlo iz Hercegovine, kao i da je korpus kojemu pripadaju dio hrvatskoga naroda. On je istaknuo i da je Skenderović tijekom višedesetljetnog istraživanja na ovu temu pronašao mnoštvo dokaza prije svega u razdoblju koje pokriva ova knjiga.

Bačić je zaključio da iako u knjizi nigdje izričito ne piše, osjeća se kako je ona nastala kao »svojevrsni znanstveni inat onima koji

kvaziznanstvenim radovima i pukim spekulacijama žele falsificirati našu povijest dokazujući da smo u povijesti bili nekakav samostalan narod nevezan s maticom hrvatskoga naroda.«

Ravnatelj Povijesnog arhiva Subotice Stevan Mačković knjigu je ocijenio kao djelo koje daje obiman, sadržajan, sintetički, cjelovit i sveobuhvatan pregled povijesti podunavskih Hrvata Bunjevaca i Šokaca. Mačković je rekao kako ga se vrlo dojmilo, između ostaloga, što je u knjizi objašnjeno odakle potječe ime Bunjevac.

»Autor argumentirano iznosi tvrdnju da se ono prvi puta pojavljuje tek 1622. u Bačkoj. To je poznata činjenica, ali da je do formiranja te subetničke oznake došlo još na dinarsko-svilajskim prostorima te da je odatle preneseno u Bačku s valovima selidbe je manje poznato«, rekao je on.

U pismu koje je za ovu prigodu napisao predstojnik Hrvatskog instituta za povijest Podružnice za povijest Slavonije, Srijema i Baranje dr. sc. Stanko Andrić stoji napisano da je knjiga u Slavonskom Brodu već počela privlačiti čitalačku pozornost koja je veća od prosječne. On je knjigu o povijesti podunavskih Hrvata ocijenio kao djelo s temeljnim uvidom u izvorno gradivo na kojemu se, kako je napisao, zasnivaju povijesne spoznaje i s uzimanjem cjelokupne historiografije što je toj problematici dosad posvećena.

Tijekom večeri **Josip Bako** je pročitao pjesmu **Kalmana Jaramazovića** *Bunjevac hrvatskoj domovini* koja je objavljena u *Ilustrovanom listu* u Zagrebu prije 100 godina i govori o ondašnjoj vezi bunjevačkih Hrvata s maticom, a program je upotpunio i nastup više puta nagrađivanog tamburaša **Marka Grmića**.

J. D. B.

Ugovori za financiranje nacionalnih vijeća

Predsjednik Pokrajinske vlade **Igor Mirović** uručio je u srijedu, 21. ožujka, ugovore predstavnicima nacionalnih vijeća nacionalnih manjina koje imaju registrirano sjedište na teritoriju AP Vojvodine, za financiranje aktivnosti u 2018. godini. Za financiranje redovne djelatnosti nacionalnih vijeća izdvojeno je 47,1 milijun dinara, dok je 13 milijuna dinara opredijeljeno za razvojne djelatnosti. Mirović je naglasio kako je jedan od najvažnijih zadataka za Pokrajinsku vladu podrška radu nacionalnih vijeća.

»Zato smo od 2016. do danas u kontinuitetu povećavali sredstva za aktivnosti nacionalnih vijeća«, rekao je Mirović i dodao da su u 2018., po natječaju za podršku aktivnosti nacionalnih vijeća sredstva uvećana za pet posto.

Dodjeli ugovora nazočio je i potpredsjednik i pokrajinski tajnik za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice **Mihály Nyilas**.

Z. S.

Annamária Vicsek, državna tajnica
u Ministarstvu prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja

Radi se na osnivanju obrazovno odgojnog centra

Razgovor vodila: Jelena Dulić Bako

Ministarstvo je nedavno započelo aktivnosti u okviru projekta Vijeća Europe koje imaju za cilj promoviranje nastave na materinskom jeziku Bit će formirana radna skupina koju će, osim HNV-a i pokrajinskog tajnika, sačinjavati i kolege iz lokalne samouprave kao i Ministarstva kako bi svi akteri doprinijeli iz područja svojih nadležnosti oko osnivanja i akreditacije obrazovno - odgojnog centra ne bi li on mogao početi s radom od školske 2019./20.* Naš prijedlog je da se lektorat za hrvatski jezik uspostavi pri Sveučilištu u Novom Sadu i već su započeti pregovori na tu temu*

Izvor: www.vmsz.org.rs

Nakon održavanja posljednje, sedme sjednice Međuvladinog mješovitog odbora (MMO) krajem siječnja ove godine državna tajnica u Ministarstvu prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja Republike Srbije **Annamária Vicsek** uključena je u rješavanje otvorenih pitanja vezanih za hrvatsku nacionalnu manjinu. S njom smo razgovarali o izazovima s kojima se Hrvati u Srbiji susreću kada je u pitanju obrazovanje na svom materinskom jeziku, poput rješavanja pitanja srednjoškolskih udžbenika, osnivanja obrazovno-odgojnog centra i lektorata, kao i o provođenju obrazovne reforme i potpore koje Ministarstvo pruža nastavi na jezicima nacionalnih manjina.

U izvješćima o provođenju Akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina navo-

di se kako je veliki napredak ostvaren u području obrazovanja. Koji su najznačajniji rezultati koje biste istaknuli?

Mislim da je značajno istaknuti da Ministarstvo prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja djeluje afirmativno kada se radi o organiziranju cjelokupne nastave na materinskom jeziku što pokazuje i činjenica da nema značajnijeg smanjenja broja učenika u odjelima gdje se nastava izvodi na manjinskom jeziku u odnosu na ono što je na žalost signifikantno širom cijele države, a primjećuje se iz godine u godinu i na osnovu loših demografskih pokazatelja. Način kako se provodilo anketiranje roditelja prilikom upisa u prvi razred osnovne škole za odabir izbornog predmeta Materinski jezik s elementima nacionalne kulture u nekim mjestima se pokazao kao izuzetno dobar, a prilikom upisa u osnovnu školu za sljedeću školsku godinu ćemo nastojati ispraviti sve one teškoće s kojima smo se prošle godine suočili. Svakako treba istaći da je tijekom prošle godine donijeto više zakona u području obrazovanja, i prilikom izrade svakog pojedinog zakona veliku pažnju smo posvetili obrazovanju manjina kako ni u najmanjoj mjeri ne bi došlo do ugrožavanja prava nacionalnih manjina na obrazovanje na svom materinskom jeziku, a pazili smo i na to da ovlaštenja nacionalnih vijeća nacionalnih manjina budu ispoštovana u skladu sa Zakonom o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina.

Koje su mjere koje Ministarstvo prosvjete poduzima za povećanje broja djece koja pohađaju nastavu na svom materinskom, nesrpskom jeziku?

Osim afirmativnih mjera koje naše Ministarstvo provodi vrlo nam je značajna suradnja s nacionalnim vijećima nacionalnih manjina. Oni imaju najbliže podatke o broju, rasprostranjenosti, a i o potrebama svojih pripadnika, i najbolje mogu doprijeti kroz razne načine do obitelji i promovirati značaj, a i mogućnosti, nastave na materinskom jeziku. Kao rezultat zajedničkog djelovanja Ministarstva i Hrvatskog nacionalnog vijeća možemo navesti primjer osnovne škole u Monoštoru gdje je od tekuće školske godine organizirana nastava na hrvatskom nastavnom jeziku od prvog razreda pošto je bilo dovoljno zainteresiranih učenika za upis u prvi razred na hrvatskom nastavnom jeziku, kako bi se odobrilo odjeljenje. Ministarstvo je nedavno započelo aktivnosti u okviru projekta Vijeća Europe koje imaju za cilj promoviranje nastave na materinskom jeziku i u sklopu ovog projekta imat ćemo razne aktivnosti kao i grantove određenim općinama ove i naredne godine, kako bi se povećao broj učenika čiji roditelji se prilikom upisa opredjeljuju za upis djeteta i pohađanje nastave na materinskom, manjinskom jeziku. U pripremi je i brošura s jasnim i važnim informacijama o značaju materinskog jezika kao i pravu i mogućnostima pohađanja nastave na materinskom jeziku koja će biti prevedena na sve manjinske jezike.

U tijeku je reforma obrazovanja u Srbiji. Koje su najveće promjene koje će se odraziti na organiziranje i provođenje nastave? U kojoj mjeri će Ministarstvo pružiti logističku i financijsku podršku manjinskim zajednicama u provođenju obrazovne reforme?

Svaka reforma obrazovanja mora se odraziti na sve nivoe obrazovanja na koje se odnosi, bez obzira na jezik na kojem se nastava izvodi, pa tako, naravno, očekujemo da će se odraziti istovjetno na sve učenike, ali i nastavnike, bez obzira na jezik na kojem se nastava realizira. Zavod za unaprjeđivanje obrazovanja i odgoja je zadužen za izradu novih, ishodno orijentiranih

programa za nastavu i učenje, a pošto je potrebno izraditi nove programe i za izborni predmet Materinski jezik s elementima nacionalne kulture, Zavod je u radne grupe uključio i predstavnike nacionalnih vijeća koji će u ovom poslu sudjelovati, a organizirana je i obuka za njih, što je jedna značajna potpora nacionalnim vijećima kako bi oni samostalno mogli pripremiti svoje programe.

Zbog već spomenute reforme, u škole se uvode i elektronički dnevnik i dolazi do mijenjanja evidencije i javnih isprava. Budući da su do sada prijevode financirala nacionalna vijeća, kada i uz čiju potporu će se riješiti pitanje prijevoda ovih dokumenata na jezike nacionalnih manjina na kojima se odvija nastava?

Pokrajinski tajnik za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice će ministarstvu pružiti potporu u prijevodu evidencija i javnih isprava na manjinske jezike koji se koriste na teritoriju AP Vojvodine, a kako je i hrvatski jezik među njima, sigurna sam da ubuduće oko prijevoda evidencija i javnih isprava na manjinske jezike za potrebe vojvođanskih obrazovnih ustanova neće biti problema.

Prošle godine ministar prosvjete Mladen Šarčević je rekao kako će hrvatska zajednica biti među prvima koja će dobiti elektroničke udžbenike te će se tako riješiti pitanje srednjoškolskih udžbenika. Na koji način se to može očekivati?

Ministar Mladen Šarčević je to izjavio prilikom posjeta hrvatske ministricе obrazovanja i znanosti pošto je ona ponudila iskustvo Hrvatske u uvođenju digitalnih udžbenika. Po zakonu o udžbenicima moguć je uvoz udžbenika iz inozemstva, tj. zemlje matice, pa u ovom slučaju Hrvatske, ali naravno, zakonske procedure Republike Srbije se moraju ispoštovati, a točno postoje standardi i smjernice za odobravanje udžbenika pa tako i uvezenih, kao i digitalnih koji se moraju ispoštovati prilikom odobravanja udžbenika. Ako bude izdavača koji će ponuditi na odobravanje digitalne udžbenike na hrvatskom jeziku koji budu odgovarali kriterijima za odobravanje, hrvatska zajednica zaista može biti među prvima koja će koristiti digitalne udžbenike.

Koji koraci su učinjeni nakon posljednje sjednice Među-vladinog mješovitog odbora (MMO) u vezi s osnivanjem obrazovno-odgojnog centra u Subotici?

Održan je sastanak s ministrom Šarčevićem gdje su predstavnici Hrvatskog nacionalnog vijeća iskazali svoje sugestije, među ostalim i u svezi obrazovno-odgojnog centra, pri čemu je ministar potvrdio svoju osobnu potporu ovom pitanju. Također, održan je sastanak s pokrajinskim tajnikom kada je dogovoreno da će biti formirana radna skupina koju će osim HNV-a i pokrajinskog tajnika sačinjavati i kolege iz lokalne samouprave kao i Ministarstva kako bi svi akteri doprinijeli iz područja svojih nadležnosti oko osnivanja i akreditacije centra ne bi li on mogao početi s radom od školske 2019./20.

Kao jedno od otvorenih pitanja nakon ove sjednice ostalo je i pitanje lektorata na hrvatskome jeziku. Možete li nam objasniti što lektorat točno podrazumijeva i kada i gdje se planira njegovo osnivanje?

Ministarstvo prosvjete podržava inicijativu za formiranjem lektorata srpsko-hrvatskih, odnosno hrvatsko-srpskih u obje države. To bi bio značajan korak u rješavanju problema oko nedostatka nastavnog kadra na hrvatskom jeziku. U ovom

trenutku prepreku za otvaranje lektorata predstavlja i zabrana zapošljavanja, koja u svim obrazovno-odgojnim, pa tako i visokoškolskim ustanovama ne dozvoljavaju otvaranje novih radnih mjesta što je jedan od preduvjeta i za otvaranje lektorata. Za sada je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Novom Sadu u okviru Centra za usavršavanje nastavnika uspostavljen Program za stjecanje kompetencija iz hrvatskog jezika i književnosti s metodikom rada. Ciljna grupa ovog programa su diplomirani studenti, odnosno zaposleni u obrazovno-odgojnim ustanovama kako bi stekli neophodne jezične kompetencije za obavljanje nastavnog rada na hrvatskom jeziku na razini predmetne i razredne nastave kao i realizaciju predškolskog programa na hrvatskom jeziku. Međutim, osnivanje lektorata bi značajnije doprinijelo potpunijem usvajanju i boljem svladavanju materinskog jezika ne samo za svakodnevni govor nego i književnog jezika, a posebice stručne terminologije određenih predmeta. Naš prijedlog je da se lektorat za hrvatski jezik uspostavi pri Sveučilištu u Novom Sadu i već su započeti pregovori na tu temu s uključivanjem Pokrajinskog tajništva za visoko obrazovanje i znanstveno-istraživačku djelatnost.

Ima li Ministarstvo planove i radi li se na podizanju jezične kompetenciju u nastavi na manjinskim jezicima, odnosno na hrvatskome jeziku?

Naravno, to je jedan od strateških elemenata Akcijskog plana za prava nacionalnih manjina koji je vezan za pregovaračko poglavlje 23, a i jedan segment IPA projekta koji se odnosi na sektorsku proračunsku podršku, a sadrži mjeru koja se odnosi upravo na ovo područje pa se sad ubrzano radi na pripremi obuka za nastavnike koji predaju stručne predmete na nekom od manjinskih jezika. Također, Ministarstvo radi u smjeru uspostavljanja programa razmjene studenata i mogućnosti da studenti koji studiraju na nekom od nastavničkih fakulteta jedan dio studija provedu u matičnoj državi – u ovom slučaju na hrvatskom jeziku – a potom znanje primijene u Srbiji pri izvođenju nastave na hrvatskom jeziku. Treba spomenuti realizaciju Sporazuma o suradnji između Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Učiteljskog fakulteta Univerziteta u Beogradu. Neki od rezultata su gostovanja profesora i studijski boravak u Zagrebu, naši profesori su prihvaćeni kao članovi uređivačkog odbora renomiranog časopisa *Croatian Journal of Education* koji je referiran na SCI listi, dok su kolege iz Zagreba u uređivačkom timu naših časopisa *Inovacije u nastavi* i *Metodička praksa*. Fakulteti iz Zagreba i Beograda suorganizatori su na više međunarodnih znanstvenih skupova.

Koliko i na koji način Ministarstvo prosvjete uključuje nacionalna vijeća nacionalnih manjina u aktivnosti za unaprjeđenje obrazovanja na materinskom jeziku?

Ministarstvo prosvjete se u mnogim pitanjima konzultira s nacionalnim vijećima pojedinačno, kao i s Koordinacijom nacionalnih vijeća nacionalnih manjina koja artikulira zajednička pitanja i preporuke u području obrazovanja. Ova suradnja je vidljiva i u zakonskim odredbama i u podzakonskim aktima, a i u pronalaženju rješenja za sva sporna pitanja u svakom području obrazovanja na hrvatskom jeziku. Jedan od primjera suradnje je formiranje odjela i grupa na jeziku nacionalne manjine, kako u cjelokupnom obrazovanju na manjinskom jeziku tako i prilikom formiranja odjela/grupa za pohađanje izbornog predmeta Materinski jezik/govor s elementima nacionalne kulture. Za reali-

zaciju ove aktivnosti potrebna je suglasnost nacionalnog vijeća čiji jezik je u pitanju. Drugi primjer su udžbenici na jeziku nacionalne manjine. Osim toga što nacionalna vijeća mogu predložiti rukopise za izvorne udžbenike, oni predlažu i prevoditelje, ako je u pitanju prijevod odobrenog udžbenika na srpskom jeziku na jezik nacionalne manjine. Bez obzira predlaže li nacionalno vijeće prevoditelja ili ne, da bi udžbenik bio odobren i tiskan, neophodna je suglasnost nadležnog nacionalnog vijeća kako je prijevod u redu. Suradnja se ogleda i u sudjelovanju nacionalnih vijeća u pripremi bilateralnih sporazuma koje će Srbija potpisati sa zemljama maticama na nivou resornih ministarstava zaduženih za područje obrazovanja.

Kakva vam je suradnja s Hrvatskim nacionalnim vijećem?

Zadovoljni smo inicijativama i angažiranjem Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine.

Što je sljedeća aktivnost za unaprjeđenje obrazovanja kada je u pitanju hrvatska manjina?

Aktivnosti u svim spomenutim područjima – promocija nastave na hrvatskom jeziku, udžbenici za sve nivoe nastave, lektorati kao i osnivanje obrazovno-odgojnog centra na hrvatskom jeziku – su sve zaista prioritetna područja na kojima istovremeno i veoma posvećeno radi Ministarstvo prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja.

HGU Festival bunjevački pisama raspisuje

NATJEČAJ

za skladbe koje će biti izvedene
na XVIII. Festivalu bunjevački pisama

Festival će biti održan 30. 9. 2018. u Subotici. Temeljna svrha ovoga festivala je promocija i popularizacija nove bunjevačke pisme i poticaj svima, a osobito mladima kako bi sami pridonijeli očuvanju i unaprjeđenju kulturne baštine svoga roda i naroda.

PROPOZICIJE NATJEČAJA:

1. Tekst i glazba trebaju predstavljati život i običaje bačkih Bunjevaca;
2. Tekst pjesme mora biti pisan ikavicom ili ijekavicom;
3. Pjesma može imati 3 ili 4 strofe;
4. Dužina pjesme je od 3 do 5 minuta;
5. Note (melodija, akordi) i tekst treba dostaviti u 2 primjerka;
6. Uz tekst i melodiju obvezno dostaviti i demo snimku;
7. Radovi prethodno ne smiju biti izvođeni (premijerno izvođenje);
8. Jedan autor može dostaviti najviše 3 skladbe;
9. Primljeni radovi se ne vraćaju;
10. Radovi se šalju pod šifrom, a rješenje šifre (ime, prezime i adresa autora i kontakt telefon) mora biti u posebnoj, zatvorenoj kuverti;
11. Nakon odabira najboljih radova stručna komisija će autore izvijestiti o rezultatima;
12. Festival se organizira isključivo na volonterskim principima, te se radovi neće honorirati;
13. Autor skladbe koja je odabrana za izvedbu na festivalu samim njezinim slanjem daje svoj neopozivi pristanak da se skladba studijski snimi i izda na nosaču zvuka i video zapisa radi popularizacije festivala.

Natječaj je otvoren do 31. 5. 2018. godine. Skladbe slati na adrese: Vojislav Temunović, Skerlićeva 17, Subotica; HGU FBP, Lajoša Joa 4a, Subotica ili email: hgu.fbp@gmail.com s naznakom: ZA XVIII. FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA.

Međunarodna konferencija u Škofji Loki

Buduća uloga manjina u EU

Na trodnevnoj Međunarodnoj konferenciji *Manjinske organizacije u razmišljanju i oblikovanju budućnosti EU*, održanoj proteklog vikenda (od 16. do 18. ožujka) u Sloveniji predstavnici HKPD-a **Matija Gubec** i Hrvatskog nacionalnog vijeća su predstavili hrvatsku nacionalnu manjinu u Srbiji.

Program Konferencije je započeo predstavljanjem partnerskih organizacija projekta, njihovih lokalnih zajednica te država. Partneri su se predstavili kroz prezentaciju iskustava i prakse na području integracija manjina u društveni, kulturni i politički život: u Sloveniji, Hrvatskoj, Srbiji, Bugarskoj, Mađarskoj i Latviji.

U posebnoj radionici *Europe café* sudionici su raspravljali o ulozi manjinskih organizacija u lokalnoj zajednici, potom o temama kako ohrabriti manjinske organizacije kod integracije u lokalnu zajednicu, njihovoj ulozi kod integracije manjinskih pripadnika u novu sredinu, uspostavi zadovoljavajuće, funkcionalne komunikacije između lokalnih sudionika i pripadnika manjina, te bitnosti manjinske kulture za budućnost EU.

Predsjednik HKPD-a **Matija Gubec** **Ladislav Suknović** nam je dao izjavu u povodu ovog međunarodnog predstavljanja:

»U panel diskusiji smo se posebno dotakli tema o budućoj ulozi manjina u EU, uspješnoj integraciji manjina u kulturni i društveni život te konkretnim prijedlozima kako manjinske organizacije mogu pripomoći u smanjivanju diskriminacije i predrasuda. Sudionici ove diskusije su bili članovi slovenskog parlamenta, predstavnici Službe za kulturne raznolikosti i ljudska prava – Ministarstvo kulture Republike Slovenije, predstavnici Opći-

ne Škofja Loka, predstavnici Javnog sklada Republike Slovenije za kulturne djelatnosti, predstavnici Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, predstavnici hrvatskoga Veleposlanstva u Sloveniji, predstavnici prijavitelja i partnerskih organizacija, predstavnici manjinskih udruga u Sloveniji. U kulturnom dijelu programa smo se predstavili autohtonim ručnim radovima, suvenirima od slame a drugi sudionici nastupom folklornih grupa. Zaključna faza Konferencije je rezultirala potpisivanjem zajedničke inicijative o naporu partnerskih organizacija kod aktivne integracije manjina u lokalne zajednice, s uvažavanjem i priznavanjem njihovih potreba, znanja i sposobnosti. Cilj ove zajedničke inicijative je izraditi platformu za uspješnu integraciju manjina u novu okolinu, oblikovanje kanala komuniciranja između lokalne zajednice i manjinskih zajednica te određivanje aktivnosti i mehanizama za aktivnu integraciju manjina u društvenu, socijalnu, kulturnu i političku okolinu.«

Konferenciju je organiziralo Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo *Komušina* Škofja Loka u suradnji s Općinom Škofja Loka te partnerima u projektu, Općina Dupnitsa (Bugarska), Općina Riebini (Latvija), Općina Szödliget (Mađarska), Društvo bosanskih Hrvata *Prsten* (Hrvatska), Slovenski dom – Kulturno i prosvjetno društvo *Bazovica* (Rijeka, Hrvatska) i Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo *Matija Gubec* (Tavankut, Srbija). Projekt je sufinanciran od Europske komisije – Program *Europa za građane*.

I. D.

Kuća školskih uspomena

U dugom Ludaškom šoru na broju 208 nekada je postojala škola, a danas je to dom obitelji **Gize i Mátyása Gulyása Oldára**. Neobičan je ovdje splet životnih okolnosti: niže razrede osnovne škole Mátyás je pohađao u ovoj zgradi od 1954. do 1958., a i njegov otac **István** tu je učio prva slova oko 1920. godine. Mnogo desetljeća kasnije obitelj je upravo u staroj školi našla svoj dom. Kako se to dogodilo?

Nekadašnja salaška škola podignuta je prvih godina dvadesetog stoljeća, kada su izgrađeni i mnogi drugi školski objekti u subotičkom ataru. Građena je od cigala, po prepoznatljivom tipskom projektu primjenjivanom i na ostalim školama i vidljivom i na današnjoj stambenoj zgradi, jer su prilikom adaptacije i osuvremenjavanja objekta zadržane autentične dimenzije, zidovi i krov. Ovu školu zvali su *Ludoš Čurgo* i pod tim imenom je u spisku 63 salaške škole 1921. godine (popis je objavljen u časopisu Povijesnog arhiva Subotica *Ex Pannonia* 8, 2004. godine). Škola u Ludaškom šoru radila je, vjerojatno, do sedamdesetih godina dvadesetog stoljeća, kada je nastava ukinuta i u mnogim drugim školskim zgradama u atarima. Ova zgrada je prodana na licitaciji 1977. godine, kada ju je kupila obitelj Gulyás Oldár i počela je koristiti za stanovanje, uređujući je postupno iz godine u godinu u udoban dom. Prije dvije godine jedna generacija đaka došla je ovdje, u staru školu, obilježiti pola stoljeća od izlaska iz školskih klupa u ovoj zgradi.

Na fotografiji: vrijeme useljenja obitelji.

Moć medija, moć nad medijima

U fokusu mog interesiranja je razvoj naselja i gradova, a u tom razvoju, stagnaciji ili propadanju politika je jedan od bitnih faktora. Zato, razumljivo je, u posljednje vrijeme pratim političke događaje u našoj domovini kao i u susjednoj Mađarskoj. Nedavno su prošli, službeno samo »lokalni izbori« u našoj prijestolnici, koji su ipak bili izuzetno važni, jer, recimo, da je pobijedila oporba i smijenila s vlasti vladajuću SNS-SPS koaliciju nastala bi konfliktna situacija unutar zemlje, kojoj je danas više nego potrebno »jedinstvo«, kako vele vodeći čelnici zemlje. Zato trenutno vladajuće partije: SNS, koja se »otcijepila od radikala«, i žilavi SPS koji je zahvaljujući nesposobnosti prije svega DS-a i njegovih satelitskih partija, 2012. godine ponovno došao na vlast, naprosto si nisu mogli dopustiti da izgube u Beogradu. U njihovoj pobjedi vrlo zaslužna su prije svega »dva privatna pisana tabloida i dvije privatne televizije«. Glavni akter je bio dvostruka ličnost, poput rimskog boga Janusa: predsjednik Republike ujedno i predsjednik vladajuće partije. U ovom slučaju nije se oslanjao na službenu državnu medijsku kuću RTS, štoviše nekoliko puta je kritizirao djelatnike te TV postaje, gdje po sve-mu sudeći rukovode uglavnom kadrovi nekadašnjeg moćnog SPS-a. Spomenuti privatni mediji su značajno pridonijeli pobjedi, prije svega s kriminaliziranjem protivnika, koji su tome i sami pridonijeli, jer umjesto sloge, optuživali su se međusobno. Nagradno pitanje: u toj oporbi koja skupina je »trojanski konj«? Vjerovatno ga treba tražiti među onima s dugačke beogradske liste od ostalih 20 raznih partija i »prigodnih udruga«, koji nisu ušli u gradsku skupštinu. Vidjet ćemo.

Pogled u susjedstvo

U susjednoj, »trenutno izuzetno prijateljskoj«, Mađarskoj 8. travnja održavaju se parlamentarni izbori. Njihov izborni sustav je malo drugačiji od našeg, od 199 parlamentarnih zastupnika, dio njih; 96 se bira sa zemaljske liste partija. Ovo glasanje je jednokružno. Preostalih 106 zastupnika bira se na pojedinačnim izbornim krugovima u glavnom gradu i županijama, i tu se kandidira »čovjek protiv čovjeka«. Ovi izbori u »lokalu«, daleko su »opasniji« za vladajuću koaliciju, jer su dvostupačni i ako netko ne dobije većinu, u drugom krugu oporba se može udružiti protiv jednog od kandidata. Oni Mađari koji su dobili mađarsko državljanstvo na ovim izborima mogu glasovati samo za partije sa zemaljske liste, zato su i za Mađare koji žive u različitim zemljama ovi izbori važni. Naravno, »zbog zahvalnosti za državljanstvo«, od ovih glasača se očekuje da podrže vladajuću partiju, što se uglavnom i dogodilo prije četiri godine. Slično je i u Hrvatskoj, gdje HDZ u BiH ima skoro sigurne mandate. U Mađarskoj se može glasovati i za zemaljsku listu manjina koje žive tamo, i priznati su u Mađarskoj (ima ih 13). Npr. za Hrvatsku listu može glasovati dvadesetak tisuća (punoljetnih) građana, koliko ih se po posljednjem popisu izjasnilo Hrvatima. Tko želi glasovati za »manjinske liste« mora se registrirati na glasački spisak pojedinih manjinskih naroda, u slučaju da postignu predviđeni

broj glasova mogu dobiti status parlamentarnog zastupnika. U protivnom, mogu biti glasnogovornici svog naroda, i imaju pravo debatirati u temama koje se tiču njihovog ili uopće manjinskih naroda. Za razliku od naše države, vladajuća partija služi se državnim medijima (TV M-1) ponavljajući optužbe protiv neujedinjene oporbe. Privatni mediji organiziraju višestranačke debate koje pak bojkotira vladajuća partija.

Spomen humka pobjednicima bitke kod Waterlooa

Moć medija

Kod nas je trenutno drugačija situacija, predsjednik javno iskazuje bojkot debate u organizaciji RTS-a. Nisam Kasandra da predvidim budućnost, ali dužnosnici SNS-a uporno kritiziraju spomenuti TV, zbog »stišavanja tona« gradskog menadžera u debati tipa »šabački vašar«, to jest svi govore istovremeno, nastojeći nadglasati sugovornika; pojma nemam kako su našli baš njega stišati među toliko oporbenjaka?! Predosjećam da će u ovoj medijskoj kući vrlo brzo doći do nekih kadrovskih promjena. Apropos, sjetio sam se jednog starog »antiso-vjetskog« vica: Sjede na jednom oblaku vojskovođe Hanibal, Aleksandar Makedonski i Napoleon i promatraju vojnu vježbu tadašnjeg SSSR-a. Kaže Hanibal: »Da sam ja imao ovakve letjelice, preletio bih Alpe i Rim bih uništio začas«. Kaže Aleksandar Makedonski: »Da sam ja imao ovakva oklopna vozila, za tili čas bih zauzeo cijelu Indiju i Aziju«. Napoleon sve to promatra i šuti. Ova dvojica ga upitaju: »Zar tebi od ovakvog sjajnog naružanja ne treba ništa?«. Napoleon odgovori: »Ljudi, da sam ja imao ovakve medije kao što je moskovska *Pravda*, nikad ne bih izgubio bitku kod Waterlooa«. Zamislite da je u njegovo vrijeme postojao i TV! Mislim ja: pošto nije ni predložen a kamoli izabran gradonačelnik Beograda, nekima se zasad upućuju »upozorenja«.

Imamo tablet – nemamo sapun

Drugo lice SUBOTICE

Iako živimo u XXI. stoljeću, još uvijek nam je higijena upitne kvalitete. Zapravo, u pojedinim subotičkim školama je stanje, rekla bih, katastrofalno. U današnjem svijetu kada u školama uvodimo elektroničke dnevnike, kupujemo tablete, računala i laptopove mi nemamo osnovne uvjete za higijenu. Nemamo toplu vodu, nemamo sapun, toalet papir, sredstva za dezinficiranje, vodikotliči ne rade... O detaljima kako izgledaju ti sanitarni čvorovi radije ne bih, jer nije preporučljivo za ljude »slabijeg stomaka«.

Činjenica je da ima škola gdje su sanitarni čvorovi obnovljeni i sređeni, ali je broj takvih škola mali. Svijetli primjer je tek obnovljena OŠ *Sonja Marinković* u Subotici. Kada bi se kojim slučajem i našli novci i koliko toliko uredili školski sanitarni čvorovi, opet se javlja novi problem – učenici koji prave kaos. Problem koji je više nego prisutan je da učitelji, nastavnici, pa i ravnatelji škola, ne smiju ništa uraditi po tome pitanju. Ne smiju kazniti učenika, ne smiju ga zapravo ni mrko pogledati jer će već sutra doletjeti tata s pravnikom, socijalnim radnikom i optužiti nastavnika za nasilje, mržnju, pedofiliju... Gdje je kraj ovome? Ako ga uopće ima. Da budem jasna: takvih učenika je malo, ali ispašta veliki broj. Točno je da se to uči u krugu obitelji i ima roditelja koji su svoj dio posla uradili, ali nažalost uvijek se nađe poneki

pametnjaković koji nije bio u stanju naučiti dijete osnovnim higijenskim, pa i kulturnim navikama.

Dakle, s jedne strane imamo roditelje koji uredno plaćaju higijenu i očekuju da dijete u školi ima osnovna sredstva za higijenu, da ima gdje oprati ruke, obaviti nuždu i usput da ne »pokupi« neku zaraznu bolest. S druge strane imamo bahate roditelje i djecu, koji su svojim »mališanima« dopustili da se ponašaju kao da je cijeli svijet njihov. Zapravo, jako me interesira daju li svojim neodgojenim »mališanima« da se tako ponašaju i u svome domu? Je li im doma dozvoljeno cijelu rolnu toalet papira bacati u wc školjku, razvaljivati vrata i prosipati sapun, mahati s četkom umočenom u toalet?

Možemo konstatirati da imamo ozbiljan problem, Grad nema sredstava (ili ih ne želi imati) za obnovu i uređenje škola i sanitarnih čvorova, škola nema mogućnosti očuvati higijenu, točnije nema način kako kazniti uništitelje školske imovine, a veliki broj učenika nema osnovne higijenske uvjete.

Jedino rješenje koje mi pada na pamet je fotografirati počinitelja na djelu (često se oni fotografiraju i sami) i nakon sređivanja, krečenja toaleta račun ispostaviti roditeljima. Možda bi se nešto popravilo i uredilo. Ali samo, možda.

Ž. V.

Nikola Ostrogonac, Poljoprivredna stručna služba Subotica

Protiv štetnih organizama na usjevima

Pred nama je proljeće i porast temperature, što sa sobom donosi i pojavu štetnih organizama na poljoprivrednim usjevima i voćnjacima. Savjetodavac iz Poljoprivredne stručne službe *Subotica* **Nikola Ostrogonac** govori nam kako zaštititi pšenicu, uljanu repicu i breskvu od spomenutih štetnika.

»U usjevima pšenice registrirani su simptomi sive pjegavosti lista pšenice *Septoria tritici* – 15% biljaka i pepelnice žita *Erysiphe graminis* – 7%. Osjetljive faze razvoja pšenice sa stanovišta primjene kemijskih mjera zaštite su faza prvog i drugog kolenca, u zavisnosti od patogena«, kaže Ostrogonac i navodi da se proizvođačima preporučuje pregled usjeva radi utvrđivanja pragova štetnosti za navedene patogene, odnosno određivanje momenta primjene fungicida.

Što se tiče usjeva uljane repice Ostrogonac ističe kako je vizualnim pregledom biljaka registrirano prisustvo male repičine pipe *Ceutorhynchus pallidactylus* i velike repičine pipe *Ceutorhynchus napi*. Kaže da se proizvođačima preporučuje pregled usjeva uljane repice na prisustvo repičinih pipa i da je, ako se

registrira prisustvo jedne pipe na pet biljaka, neophodno provesti kemijske mjere zaštite.

Za breskve i nektarine Ostrogonac kao opasnost u ovome razdoblju godine navodi infekcije pupoljaka uzročnikom kovrčavosti lista breskve – *Taphrina deformans*. Zbog padalina protekloga tjedna, kaže kako postoji visok rizik od infekcija ovim patogenom te da se u zasadima gdje nisu provedene mjere zaštite preporučuje primjena fungicida. »Kod sorata koje se nalaze u fazi početka bubrenja pupoljaka potrebno je primijeniti neki od preparata na bazi bakra – *funguran* OH 0,2-0,3% ili *kocide* 2000 0,25-0,35% ili *everest* 0,6-0,8%. Kod sorata kod kojih je došlo do razmicanja pupoljaka i pojave »zelene točke« primijeniti neki od

sljedećih fungicida – *syllit* 400 SC (aktivna materija dodin) 0,15-0,2% ili *fitociram* 75 S, *ciram* S 75 (aktivna materija ciram) 0,25-0,35%«, navodi Ostrogonac.

J. D. B.

Marga Lendvai, sakupljačica kulturne baštine

Čežnja za nošnjama

Umirovljenica **Marga Lendvai** iz Subotice ljubiteljica je kulturne baštine bunjevačkih Hrvata, a posebice voli staru bunjevačku nošnju. Gotovo pola stoljeća sakuplja različite odjevne predmete koje su njezini preci nosili, čuva ih i rekonstruira.

Iako je odrastala u vrijeme kada su se bunjevačke nošnje mogle vidjeti u svakodnevici, Lendvai se za njih počela s posebnom pažnjom zanimati tek kada su se prestale nositi. Kaže da joj je, kako je vrijeme prolazilo, to sve više nedostajalo te da je s čežnjom za nošnjama rasla i njezina ljubav prema ovim odjevnim predmetima.

Od papuča do marama

U svojoj bogatoj kolekciji Lendvai posjeduje mnoštvo stare ženske nošnje. Ima nošnji koje su se nosile za svaki dan, vrlo svečane nošnje, brojne kapute, marame, rađene papuče, šubare te nekoliko desetaka i *buđa* (gaća) koje se danas zaista rijetko gdje mogu pronaći. Ipak, za ljetnu nošnju *sefir* kaže da joj je preokupacija i od brojnih kompleta koje ima najdraži joj je bijeli u kojemu je proslavila 70. rođendan prije nekoliko godina. Iako ima vjerojatno i preko 200 različitih odjevnih komada nošnje, još uvijek nema sve. Kroz smijeh kaže da bi prodala i deset lanaca zemlje za staru svilu na šarene cvjetove. To joj nedostaje kao i *otunčica* (svečani ženski gornji dio).

Od muške nošnje Lendvai ima nekoliko komada, ali novije nošnje koje je sama šila.

Osim nošnje, ona ima i mnoštvo ručnih radova, bijelog i šarenog šlinga koje je naslijedila ili sama uradila. To su zavjese, stolnjaci, nadstolnjaci, krevetnina...

Sugovornica nam s posebnim žarom priča kako ima sve ono što su nekada Bunjevke oblačile, od glave do pete i objašnjava kako je to nekada bilo:

»Bunjevke su uvijek bile u lijepom i urednom. Čak su i donje rublje imale šlingano, perfektno lijepo«, kaže Lendvai i ističe da se nekada šling nosio isključivo kao donje rublje te da se u posljednje vrijeme djevojke oblače samo u bijelo za prigodne manifestacije, kako bi se ljepota ručnoga rada vidjela.

Na naš upit što još Bunjevke nekada nisu radile kao oni koji se obuku u nošnju za *Dužijancu* danas, Lendvai kaže da su imale drugačije frizure.

»Nekada su djevojke prvi put išle kod frizera, tj. češljara kako su ih zvale za krizmu. Češljale su se i za vjenčanje, *Dužijancu*, *Berbanske dane* itd., a te punđe nisu izgledale kao ove naše današnje. Oko glave je bilo mnoštvo uvijenih pramenova što danas ne zna napraviti niti jedna frizerka. Nije ni nekada bilo puno češljara, ja se sjećam snaš Katice, snaš Rebe i snaš Marge.«

Lendvai naglašava kako ona sve ovo radi da se ne zaboravi da su Bunjevci nekada bili dostojanstveni i ne bi li opovrgnula priče i sadržaje nedavno izvedenih scenskih komada koji ih prikazuju kao nekulturne i proste ljude.

S obzirom na to koliko voli nošnju, koliko vremena tijekom godine posveti njezinom održavanju, rekonstrukciji, ali i koliki skladišni prostor u njezinoj kući ona zauzima, posve je jasno da joj je najdraža kulturna manifestacija tijekom godine *Prelo sićanja*. Kaže kako se kada je bila mlađa oblačila u nošnju i za *Dužijancu*, ali da je sada u nošnji samo za *Prelo sićanja*, koje, kako navodi, ne propušta. I ne samo to: za ovu manifestaciju otvori sve svoje ormare u kojima čuva nošnju i uvijek rado oblači i povezuje članove svoje obitelji i prijatelje.

Stare fotografije

Osim nošnji, Lendvai ima zavidni arhiv i starih fotografija. S obzirom na to da potječe iz veoma bogate Lendvai obitelji, posjeduje fotografije i s kraja 19. stoljeća na kojima su joj dida, pa i pradida. Osim brojnih obiteljskih fotografija koje su u najvećoj mjeri od Lendvaija, naša sugovornica godinama sakuplja i stare fotografije svojih prijatelja. One koje su joj ljepše i vrijednije je uvećala i uramila, a ostale čuva po kutijama i albumima.

Iako su iz različitih razdoblja, i na njima su prikazani svakojaki životni trenuci pojedinaca, ono što je zajedničko svim tim fotografijama je ljepota nošnje zbog kojih ih je i sačuvala.

Dobar dio kulturnoga blaga Marge Lendvai nalazi se na njezinu salasu kojega koristi kao vikendicu i mjesto za odmor. Kaže kako je ondje uredila prostor sa svim starim stvarima koje je naslijedila i našla po tavanima poput ormara od majke i dide, stare preslice, lampaša, starih kredenaca, zvona, čupova... Lendvai kaže kako je ondje mjesto gdje najradije provodi vrijeme i zove širu obitelj na druženje.

J. Dulić Bako

Proširenje Bajskog groblja za blizu 10 hektara

Na korak do realizacije

Nedostatak prostora za sahranjivanje na subotičkim gradskim grobljima koja su u nadležnosti Javnog komunalnog poduzeća *Pogrebno* višedesetljetni je problem, kojem, po svemu sudeći, predstoji rješenje. Naime, na temelju Studije urađene u prosincu 2017. godine, započeto je s izmjenom Plana detaljne regulacije (PDR) kako bi se prostor nekadašnjeg sportsko-rekreacijskog kompleksa *As&trade* priveo namjeni, odnosno kako bi se tu planski izgradilo groblje. Na posljednjoj

»To je potez koji bi obuhvatio oko 63 hektara crnice, dakle za groblje bi se uzele plodne njive. Ta ideja je već tada ocijenjena kao prilično megalomanska s obzirom na to da je najprije trebalo uraditi eksproprijaciju, odnosno svim sadašnjim vlasnicima isplatiti cijenu određenu propisima, i to bez mogućnosti da se utječe ukoliko bi netko bio nezadovoljan. Potom bi se na tom prostoru trebalo krenuti s ozelenjavanjem, izgradnjom infrastrukture, ograđivanjem, pa tek tada izgradnjom grobnih mjesta, a i onda bi se postavilo pitanje tko bi prvi bio sahranjen na groblju kojem možda nešto nedostaje, koje je daleko ili na koje građani nisu navikli«, pojašnjava ona.

Problem nedostatka mjesta za sahranjivanje na Bajskom groblju na različite se načine rješava već šest godina, a nakon što se vlasnik spomenutog kompleksa 2013. godine obratio nadležnima u *Pogrebno* s namjerom da ga želi prodati, pojavilo se i rješenje za njega.

»Do sada su postojale razne političke volje i želje, tehnički i administrativni problemi, a sada smo na korak da se ovo realizira onako kako bi po nama bilo jedino dobro, a to je da se taj cijeli prostor preuzme i pretvori u novu parcelu. Samim tim više ne bismo radili one ne atraktivne mjere, a to je poništavanje parcela raka kako bi se došlo do novih prostora. Moram napomenuti da je prije nešto više od 15 godina JKP *Pogrebno* otkupilo dva

sjednici Skupštine grada u veljači usvojena je odluka o izradi PDR-a za proširenje gradskog dijela Bajskog groblja u Subotici na prostor jugozapadno od postojećeg do Ulice Frana Supila.

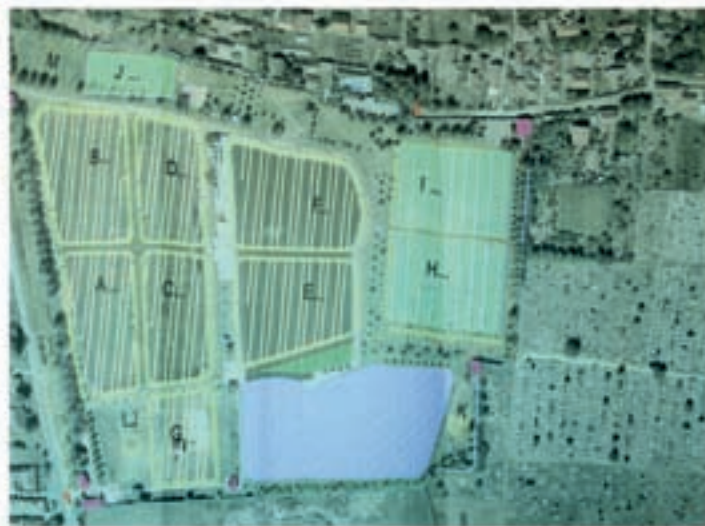
Proširenje umjesto izgradnje centralnog groblja

Po Generalnom urbanističkom planu (GUP) Subotica-Palić iz 1983. godine planirana je izgradnja centralnog groblja na potezu preko puta današnje Industrijske zone, podsjeća ravnateljica JKP-a *Pogrebno* **Vesna Prčić**.

susjedna dvorišta u odnosu na Bajsko groblje, ali budući da su bila jako mala, problem nedostatka prostora riješen je za kratko razdoblje od svega dvije-tri godine. Potrebe su mnogo veće, a na ovaj način problem rješavamo za znatno duži period budući da se osigurava veliki broj grobnih mjesta«, ističe Vesna Prčić.

Izgled proširenog dijela

Bajsko groblje će biti prošireno za 9,72 hektara i to je prostor gdje su se ranije nalazili ribnjak i jezero. On je u potpunosti ogra-

TREKUTNO STANJE**PLANIRANI IZGLED**

đen i na njemu postoje objekti koji se lako mogu privesti planiranoj namjeni, kaže direktorica *Pogrebnog*.

»Ribnjak je već godinama isušen i radi se o jednoj depresiji, a u jezeru je voda bila onolikog nivoa koliko su pumpe gurale u njega vodu. Veoma je značajno što bi se izgradnjom potpornih zidova između sadašnjeg i novog dijela groblja spriječilo daljnje urušavanje ili odronjavanje postojećeg gradskog dijela gdje su grobovi. Time bi se dobio i znatan broj rozarijuma i kolumbarijuma, mjesta za pohranu urne u zemlji i u zidovima koji se zidaju, budući da je sve veći broj naših sugrađana koji rade kremacije. Također, došlo bi do otvaranja Maglajske ulice, koja je do sada bila slijepa, a iz nje bi bio jedan od ulaza u groblje i osam parking mjesta. Iz Ulice Frana Supila planirano je 99 parking mjesta, s tim da se razmatra mogućnost da se eventualno proširenjem puta parking izmjesti na lijevu stranu prema postojećim kućama, i da se time dobije 198 mjesta za parkiranje.«

Prema riječima Vesne Prčić drukčije će se pristupiti planiranju izgradnje grobnih mjesta i planira se izgradnja tzv. montažnih grobnica koje štede prostor. To su grobnice sa sprovodima od gore i njih je planirano oko 2.935. U planu je i izgradnja grobnih mjesta uređenih s jednakim spomenicima i zasađenim travnjakom, ukupno 4.264.

»Ovo bi bilo groblje gdje se ne bi ništa diralo od postojećeg zelenila. Također, planiran je prostor koji smo u radnoj verziji nazvali *In memoriam* prostor. Naime, u svim gradovima u okruženju, a naravno i u metropolama, na nekom od gradskih groblja postoji mjesto gdje svi koji su stanovnici tog grada mogu otići i u mislima biti sa svojim pokojnicima. Obično je za ta mjesta vezan neki simbol koji predstavlja vječnost, a to su voda ili vatra. Vremenom bi se izgradila i jedna moderna mrtvačnica koja bi na primjeren način bila osnova za ispraćaj posmrtnih ostataka. Budući da je u potpunosti ograđen, ovaj prostor je idealan za uspostavljanje i prvog video nadzora na groblju koji bi tada širili ka postojećem gradskom groblju s obzirom na to da i sada postoje kamere koje imaju pogled na 360 stupnjeva pa su samim tim korisne za pokrivanje ovako velikih prostora kao što je groblje«, navodi Prčić.

LEGENDA:

- A-G Prostor za sahranjivanje – grobnice s 4 grobna mjesta
- H-J Prostor za sahranjivanje – rake – *američke parcele* – rake s potpornom gredom za spomenike
- K Plato za rasipanje pepela
- L Rozarijum u ružičnjaku
- LJ Plato sjećanja (in memoriam)
- M Prostor za suho cvijeće, vijence i smeće
- N Aleja s grobnicama

Sadašnji i budući koraci

Parcela na kojoj se nalazio nekadašnji sportsko-rekreacijski kompleks u vlasništvu je kompanije *Jovanović* iz Šapca, dakle pravne osobe, a samu kupovinu može obaviti isključivo grad, kao osnivač JKP *Pogrebno*, koji i pregovara s ovom kompanijom o uvjetima i načinu kupoprodaje.

»Dio u koji sam ja upućena je da će se vjerojatno raditi o obračunu i isplati tijekom više godina jer tako odgovara gradu, a to je prihvatio i prodavač. Stupanje u posjed očekuje se već nakon isplate prve rate. Trenutno je u tijeku radni javni uvid u Plan detaljne regulacije (PDR) proširenja Bajskog groblja, nakon čega će urbanisti, uzimajući u obzir primjedbe i sugestije građana, izraditi konačan PDR.«

Vesna Prčić očekuje da će za otprilike dva do tri mjeseca biti gotov Plan detaljne regulacije koji tada ide na javni uvid, na javnu raspravu i nakon toga Skupština usvaja konačnu odluku o njegovom usvajanju. Potom će se steći uvjeti u dijelu planskih dokumenata da se ova parcela i kupi i tada kreću pregovori po dužeci s gradom oko toga kada ono stupa u posjed izrade Plana uređenja groblja, koji se radovi prvo očekuju odnosno što se planira i kojom dinamikom.

Ivana Petrekanić Sić

Pred sjetvu šećerne repe: slatki korijen s okusom gorčine

Cijena manja, ratari dvoje sijati ili ne

Šećerane ugovaraju sjetvu po cijeni koja je za tri eura po toni niža od lanjske. Proizvođači kažu zaradu donosi samo prinos veći od 70 tona po hektaru

Šećerna repa godinama nosi epitet kraljice ratarskih kultura. Razlog prost: godinama u klasičnoj ratarskoj proizvodnji donosi najveću zaradu. U onim najboljim godinama i do 1.000 eura po hektaru. Prednost ove proizvodnje bila je, ali i ostala, i u tome što poljoprivrednici kada ulaze u proizvodnju znaju što ih čeka za nekoliko mjeseci, odnosno po kojoj cijeni će prodati ono što rodi na njihovim njivama. U prednosti svakako spada i to što su šećerane bile, a i sada su spremne, kreditirani mnogo toga što je vezano za sjetvu i zaštitu. Na drugoj strani je pak činjenica da je proizvodnja šećerne repe zahtjevna proizvodnja, koja je prije svega za ozbiljne proizvođače. Plodosmjerna se mora vršiti najmanje na svakih pet godina. Njive koje se zasiju šećernom repom moraju biti izolirane od prošlogodišnjih repišta radi borbe protiv repine pipe, a parcele za repu planiraju se nekoliko godina unaprijed, kako bi se njive blagovremeno očistile od korova. Iskusni proizvođači već znaju da su najbolji predusjevi pšenica i druga strna žita. A pripreme za sjetvu repe počinju još u srpnju, ugarenjem i to odmah po žetvi pšenice. Od srpnja do druge dekade ožujka, kada počinju optimalni rokovi za sjetvu, poljoprivrednike čeka još mnogo posla na pripremi zemljišta za sjetvu. A tada kreće borba protiv kukaca, njega usjeva, borba protiv korova, protiv bolesti. I na koncu vađenje šećerne repe. Prošle godine na kraju tog ciklusa ratari su dobili 35 eura po toni, što je bila ista cijena kao i godinu prije. Da su bili previše zadovoljni i nisu, jer urod je bio 30 do 40 postotaka manji nego godinu dana prije.

Hektari u minusu

Suglasno politici ranijeg planiranja sjetve još tijekom prošlogodišnje kampanje čule su se najave da će novu proizvodnju

Šećer je burzanska roba i kao i svaku drugu robu na burzi prate ga oscilacije cijena. Prije sedam godina rafinirani šećer na burzi u Londonu imao je cijenu od 837 eura po toni. Prošle godine ta cijena bila je 550 eura, a sada je cijena pala na 360 eura po toni.

Da se nešto događa na tržištu šećera primijetili su i potrošači, jer je cijena šećera u trgovinama za nekoliko desetaka dinara niža u odnosu na prije godinu dana. Tako se na akcijskim prodajama šećer danas može kupiti i za manje od 60 dinara po kilogramu, dok mu je redovita cijena u trgovinama oko 70 dinara. Prije dvije godine u trgovinama je cijena šećera bila oko 95 dinara.

šećerane ugovarati po cijeni od 36 eura po toni. Umjesto toga, pred ovogodišnju sjetvu hladan tuš – ponuda šećerana od 32 eura po toni s uračunatim dodacima na kvalitetu. Ne samo da cijena nije povećana, već je i manja od one lanijske. Tri eura po toni. Na prinos od 70 tona po hektaru to je 210 eura manja zarada. Već prije ulaska sijačica u njive. Rezultat očekivan – repe će ovog proljeća biti manje. A to manje znači da se očekuje sjetva od 50.000 do 60.000 hektara. S jedne strane poljoprivrednici najavljuju smanjenje sjetvenih površina, a s druge i šećerane najavljuju da će za ovogodišnju sjetvu ugovarati proizvodnju na manje hektara. Za proizvođače na području zapadne Bačke, koja je inače regija povoljna za sjetvu repe, bore se šećerane iz Sente, Vrbasa i Crvenke. Najviše proizvođača vjerno je najbližoj šećerani, onoj crvenačkoj, a ona će ove godine ugovoriti sjetvu na 13.000 hektara, što je skoro upola manje od prošlogodišnje proizvodnje. Kažu, prioritet će im biti povećanje prinosa po hektaru, a ne nužno povećanje ugovorenih sjetvenih površina.

Zaradu donose visoki prinosi

Proizvodnja šećerne repe u regiji zapadne Bačke bit će ove godine na oko 9.000 hektara, što je znatno manje od prijašnjih i 12.000 hektara. **Pavle Parčetić** s Bezdanškog puta jedan je od malobrojnih poljoprivrednika u tom salaškom naselju koji ne odustaje od sjetve šećerne repe. Zadovoljan je prošlogodišnjim urodom, a i zaradom koju je ostvario, ali će ovog proljeća ipak posijati manje repe. »Sijati ću repu i ove godine, ali ću površine smanjiti za 20 posto. Prošla godina na našem gospodarstvu glede proizvodnje šećerne repe bila je dobra. Prinos je bio 90 tona po hektaru, ali da bi se ostvario takav urod u repu treba puno i uložiti. Prinos mora biti minimum 70 tona po hektaru da bi se bilo, što bismo mi rekli na nuli, a zaradu donosi ono što je iznad tih 70 tona. Jeste sada nam šećerane nude cijenu koja je niža za tri eura po toni, ali nije repa jedina ratarska kultura čija je cijena niža nego prošle godine«, kaže Parčetić.

Ono što ga brine je kada će moći ući u njive i početi sjetvu. Kaže, prije godinu dana u ovo doba repa je već bila zasijana, a sada se početku sjetve ne nada prije Uskrsa. Kaže, niža cijena, ali i vremenski uvjeti bit će razlog što će mnogi poljoprivrednici odustati ovog proljeća od sjetve kraljice ratarskih kultura. A da je repa zahtjevna kultura koja nije za svakog proizvođača, ali ni za svaki teren potvrđuje i **Attila Konter**, mladi poljoprivrednik iz Telečke. Kaže, u sjetvenoj strukturi nema šećerne repe, jer su gornji tereni nepovoljni za njenu proizvodnju. Ne mogu se očekivati visoki prinosi, a bez visokih prinosa nema ni zarade u proizvodnji repe.

Z. Vasiljević

Tjedan u Somboru

Vratit će se rode

Nadam se da će mi autori serije *Vratit će se rode* oprostiti (ili me barem neće tužiti za autorska prava) što sam naslov svog tjednog komentara posudila od njih. Ali prosto taj naslov mi je baš legao za ovu priču. A počela sam je prije mjesec-dva vijesku da se u somborskom rodilištu na

rođenje prve bebe u 2018. godini čekalo čak tri dana. Tragom te vijesti stiglo se i do podatka da je iz godine u godinu broj novorođenčadi sve manji, pa je tako 2015. u somborskom rodilištu bilo 1.037. porođaja, a 2017. godine 952. Ukoliko se ovi podaci stave u kontekst priče o sve većoj razlici između stope nataliteta i mortaliteta, slika je još poraznija. U 2017. godini umrlo je 1.706 Somboraca. Ode li se, radi usporedbe, jedno desetljeće unazad podaci su skoro isti. Rođeno je 1.230 malih Somboraca, a preminule su 1.982 osobe. Taj trend ponavlja se iz godine u godinu. I sporadično to postaje temom novinarskog interesiranja. Kada nema drugih gledanijih i čitanijih priča, novinari se sjete i toga, pa iščepkaju negdje statističke podatke, poture mikrofona nekom demografu, nađu zabito selo u kome žive još samo tri starca... I onda opet neka druga tema u treći plan potisne natalitet i poraznu demografsku sliku. Sve dok nam na taj problem nije ukazao ON. Sad se više nema kud, a i ne može se pogriješiti, ako je ON rekao onda je to zaista problem svih problema u Srbiji. I nema više izgovora. Ni zavijane planinske zabiti nisu daleko rastrčanim novinarskim ekipama koje će, ako treba prevrnuti i nebo i zemlju, da nađu obitelj koja se vratila u selo koje je zamrlo prije 30 godina i u kome se sada čuje dječja graja. Nema te starlete koja će zauzeti naslovnicu umjesto dramatičnog upozorenja o izumiranju stanovništva Srbije. I nema tog dobronamjernog analitičara koji neće dati potporu mjerama za podizanje nataliteta.

Da ne griješim, svaka financijska potpora uvijek je pomoć. Značit će i ovaj proračunski dinar (znate već kako, kome i koliko) koji treba pospješiti rađanje u Srbiji. Samo neće vječno djeca koja se rađaju biti djeca pod skutama roditelja kojima će svakog mjeseca stizati pomoć iz državne kase. Bit će za dvadesetak godina odrasli ljudi kojima će trebati posao i drugi normalni uvjeti za život, koji ne ovise od politike i političara. Tek će se onda vratiti rode s početka naše priče.

Z. V.

Jelačić i Bajićevi slavuji odali počast skladatelju Franji Štefanoviću

Šumska kraljica u Ben Akibi

ožujka, glazbeno-scenskom izvedbom njegove najpoznatije dječje opere *Šumska kraljica* u Novosadskom pozorištu *Ben Akiba* čiji su nositelji bili solisti opere i članovi dječjeg zbora *Bajićevi slavuji* niže Muzičke škole *Isidor Bajić* iz Novog Sada.

Na ovaj način omogućeno je da za Štefanovića i njegovo remek-djelo čuju i đaci nižih razreda novosadske Osnovne škole *Dositaj Obradović*, kao i djeca iz Predškolske ustanove *Veveřica*.

Jedno od najvažnijih poruka koje ovo djelo nosi jest i da djeca od malih nogu upoznaju i zavole operu kao vrijedno glazbeno-scensko djelo, te da im se kroz bajkoviti sadržaj *Šumske kraljice* dočaravaju dobrota, plemenitost i ljubav. Reagiranja dječje publike i ovoga puta bila su više nego pozitivna.

Za uspješnu izvedbu glazbeno-scenske čarolije vila i patuljaka u Novosadskom pozorištu i ovoga puta bile su najzaslužnije profesorice iz MŠ *Isidor Bajić* – **Ana Kovačić** i **Senka Nedeljković** koje već pet godina s velikim entuzijazmom pripremaju i vode nastup dječjeg zbora i soliste.

Nakon ovoga gostovanja, u pripremi je nastup u Beogradu, sredinom travnja.

Petar Pifat

Ove godine s drugačijim programom proslave nego prijašnjih pet godina Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo *Jelačić* iz Petrovaradina obilježilo je spomendan rođenja znamenitog hrvatskog skladatelja, rodom Petrovaradinca, **Franje Štefanovića**. U nedjelju, 11. ožujka, mješoviti pjevački zbor Društva, uz pratnju orgulja i pod ravnanjem **Vesne Kešić Krsmanović**, otpjevao je na svečanoj liturgiji u petrovaradinskoj crkvi Uzvišenja svetog Križa, Štefanovićevu misu *Na glas zvona* i popijevku *U slavu Svetog Srca*. Po završetku misnog slavlja sudionicima je kroz izvedbu skladbi *Spomen list*, *U kolo*, *braćo* i *Molimo se*, *Lado*, bio predstavljen i dio svjetovnog opusa ovoga glazbenog velikana.

To sunčano nedjeljno dopodne dopustilo je pojedinim članovima Društva da poslije mise, skupa s jednim od potomaka Štefanovićeve obitelji, pohode skladateljev grob na Staromajurskom (Trandžamentskom) groblju i polaganjem cvijeća odaju mu naročitu počast. Molitvu uz grob, izrečenu u zajedništvu okupljenih poštovatelja Štefanovićeve lika i djela, predvodio je trajni đakon iz župne crkve Imena Marijinog u Novom Sadu vlč. **Jozef Deman**.

Nastavak programa u čast Franji Štefanoviću, tvorcu dječje opere u svijetu, nekadašnjem ravnatelju Pjevačkog društva *Neven* i osnovne škole u Petrovaradinu, učitelju i profesoru, nastavljeno je u četvrtak, 15.

Održana Izborna skupština HKD-a Šid

Novo rukovodstvo

Na trećoj po redu izornoj Skupštini HKD-a Šid, koja je održana u utorak, 20. ožujka, izabrano je novo rukovodstvo udruge. Umjesto dosadašnjeg predsjednika Društva **Josipa Pavlovića**, nakon četverogodišnjeg mandata, izabrana je nova predsjednica **Zorica Šafarik** iz Sota. Novinu u Udruzi predstavlja imenovanje četiri potpredsjednika iz nekoliko mjesta šidske općine. Iz Sota je izabran **Željko Dovčak**, iz Šida **Ana Hodak**, iz Batrovaca **Violeta Colner** i iz Morovića **Zdenka Kavedžić**. Preostali izabrani članovi Upravnog odbora su **Josip Hodak**, **Helena Čanji Uram**, **Željko Panjik**, **Slavko Sklenar**, **Darija Menđan** i **Pavle Sklenar**. Također, umjesto dosadašnjeg predsjednika Skupštine Društva **Đure Martinovića**, izabran je **Goran Žeravica** iz Šida. Većinom glasova usvojen je prijedlog da se za predsjednika Nadzornog odbora udruge imenuje **Franush Prekpalaj** iz Šida, a za članove **Josip Rašić** i **Nikica Kušeta**.

»Želim ovom prilikom čestitati novom rukovodstvu i poželiti im puno uspjeha u daljem radu. Želim se zahvaliti svim članovima iz nekoliko mjesta naše općine koji su vrijedno radili svih ovih godina u sekcijama udruge, a posebice članovima Društva iz Sota koji čine polovicu članova naše udruge. Kod izbora novog rukovodstva rukovodili smo se idejom da se prilikom izbora nove predsjednice njoj pomogne u tom smislu da se umjesto jednog potpredsjednika, imenuje njih četiri iz četiri mjesne zajednice koji će joj pomagati u radu«, istaknuo je Pavlović.

Novoimenovana predsjednica Udruge iznijela je svoja očekivanja.

»Nadam se da ćemo nastaviti stopama starog rukovodstva i nastaviti uspješan rad i u narednom razdoblju. Naravno da to ovisi i od angažiranja članova i njihove volje za rad. S obzirom na to da su u rukovodstvu izabrani dopredsjednici iz nekoliko okolnih mjesta, smatramo da je to dobar korak da se djeca u još većem broju uključe u rad udruge i iz tih mjesta«, istaknula je novoimenovana predsjednica.

S. D.

Tjedan u Srijemu

Ima li razloga za strah?

Proteklog tjedna građani Rume pokrenuli su peticiju protiv izgradnje postrojenja za preradu medicinskog otpada u industrijskoj zoni. Potpis na peticiji dalo je više od tisuću stanovnika tog grada i iako investitori i predstavnici općinske vlasti poručuju da razloga za bojazan nema, jer će, kako su naveli, otpad biti potpuno steriliziran, građani poručuju »zaustavimo trovanje Rume«! Ovim riječima na peticiji građani su izrazili svoje strahove i poručuju da ne žele na 500 metara od naselja i manje od kilometra od dječjeg vrtića tvornicu medicinskog otrovnog otpada. Navode da u tom gradu ne postoji ta vrsta i količina medicinskog otpada, da ne bi bilo potrebe da se tvornica takve vrste gradi u Rumi. S druge strane, investitor ovog projekta, *Sinofarm*, tvrdi da ima potrebe. Poručuju građanima da cilj postrojenja nije da se akumulira infektivni otpad, već da se sterilizira i otprema dalje. Iz lokalne samouprave poručuju da će posljednju riječ o izgradnji postrojenja dati Ministarstvo za zaštitu životnog okoliša. Općinski propisi ne dozvoljavaju izgradnju bilo kakvog postrojenja za preradu opasnog otpada, ali kako tvrdi prvi čovjek rumske općine **Slađan Mančić**, u pitanju nije prerada nego sterilizacija, što, prema njegovim riječima, nije isto. Kažu da razloga za paniku nema, niti za bilo kakvu peticiju, jer prema urbanističkim uvjetima nikakva izgradnja za preradu bilo kakvog otpada, pogotovo medicinskog, nije dozvoljena. Namjera investitora je da se infektivni otpad iz cijelog Srijema dovozi u Rumu, a potom dalje u Kinu. Udruga *Zelena iskra Rume* poručuje da je u ovom trenutku veći problem za grad neosigurani gradski deponij koji štetno utječe na životni okoliš. Kako navode, prioritet bi najprije trebao biti urgentno osiguravanje deponija pa tek onda razmatranje još jednog potencijalnog skladišta novog otpada. Ohrabrenje građanima uputio je na konferenciji za tisak predsjednik rumske općine Slađan Mančić, govoreći da je Općina prodala parcelu investitoru, kompaniji *Sinofarm*, ali da oni još uvijek nisu podnijeli zahtjev za izgradnju objekta. Poručuje da oni mogu izgraditi objekt, ali da bez prethodnog Elaborata o zaštiti životnog okoliša ne mogu obavljati bilo kakvu djelatnost. Također poručuje da razloga za strah nema i da općinska vlast ne bi učinila ništa što se kosi sa zakonskom regulativom kao ni ono što bi moglo ugroziti zdravlje stanovnika rumske općine.

S. D.

Katarina Firanj: Sjećanje na korizmu

Vrime priprave za Uskrs

Ava jade, odoše poklade
i onako mi nestalo pomade.
Čista srida donela mi jida
tri marame, sve tri poderane.

Ovo su bećarci koji su se na salašima u okolici Sombora pjevali na poklade, na pokladni utorak, prije Čiste srijede i korizme. A korizma je bilo vrijeme posta, molitve, brančeva. Vrijeme priprava za Uskrs - korizme u Kočevima i Nenadiću prisjeća se **Katarina Firanj**.

Čista srida

Pokladno veselje, slavlje, jilo i piće trajalo je do utorka, a onda je počimala post. Na Čistu sridu obavezno se pravila pogača beskvasna, a ako je bilo dice u kući mećalo se malo kvasca da bi bila ukusnija. U staro vrime, sićam se priča moje majke, na Čistu sridu oni su se sušili, a to znači da su cili dan proveli na beskvasnoj pogači i vodi.

Na Čistu sridu išlo se u crkvu na pepelisanje. Išlo je ko je moglo, uglavnom muški svit. Žene su ostajale na salašima i nakon što su završile svoje poslove laćale su se pranja i ribanja sudi. U staro vrime bilo je puno cripani lonaca, čupica i sve se to iskuvavalo u lušiji od pepela, ribale su se daske, oklagije, načve, varjače, pepeliso se (čistilo) od masnoće. Ako nije bilo sniga i jake zime,

radilo se to napolju u kotlovima, a ako je zima bila jaka, unutra u loncima.

Jila u korizmi

Nekada se u korizmi strogo postilo. Kuhao se krumpir, gar sa maslom, a meso se jilo samo nediljom i to uglavnom zbog dice i mlađi. Već u moje vrime nije bio tako strogi post, pa se jilo i mlika i sira. Mesa se isto jilo samo nediljom, ali kako sam odrastala tako se i to minjalo, pa je znalo nekada mesa biti i priko nedilje, ali srida i petak uvijek su bili posni dani.

Kuhala se čorba asafrcka. To su krumpir i zelenje skuhanu u vodi sa malo soli. Gra se kuhao na maslu. Mi smo to zvali sangalija. To je gra sa puno luka, maslom, solju i paprikom. Kuhao se dugo, a za nas je bio boljeg okusa od nekog mesa, sav se topio u ustima i bio je vrlo sit. Kuhala se paradajz čorba sa valjušćićima, nasuvo s krumpirom, prazna krumpirača. Često se kuhao i kupus, prvo prazan, a kasnije se u njega mećalo malo krvavice ili suvi rebara. Za ručak (doručak) kuhala se mandara ili popara. Pravili su se i prisnac, bunderava, lakumići, dvaput-triput nediljno kokale su se kokice, kuhao se kukuruz, jio se dunct koga je, više fela, bilo u svakoj kući.

U korizmi se jio i sir čija je priprava počinjala još poslije Gospojine. Mliko se sirilo sa sirištem, a posoljeni sir slagao u kačice. Kada se kačica napuni, ostavljao se sir da uzrije neko vrime, vadio se zatim na čaršav i drobio na manje komade, a ti komadi

prvo su se tako raširiti sušili dan-dva, a onda mlili na mašinu za meso. Tako samliveni sir dobro se solio, mećao u kačicu i dobro sabijao. Ozgor se mećo poklopac napravljen od žute zemlje. Kačica se načinjala na Čistu sridu. Sada taj sir u naši salaši više niko ne pravi.

Pridika

Na pridike se išlo i petkom i nediljom. Više nediljom nego petkom. Petak je bio dan kada se išlo na pijac, bile su tada i jake zime, pa su žene s pijaca dolazile promrzle i onda se tribalo opet vraćati na pridiku. Zato je nedilja bila dan kada se više nego petkom išlo na pridiku. Išlo se u novu crkvu (Karmelićanska crkva) i to sa salaša pješice. Bila je to nedilja poslipodne kada uglavnom bircuzi di su se ostavljali kola i konji nisu radili pa se nije imalo kako drugačije ići nego pješice. Nekada smo se probijali kroz snig i prtili stazu. Najteže je bilo onome ko je bio prvi pa smo se i minjali. Išli smo u gumenim čizmama, a na ulasku u grad, kod Ćirinog salaša smo se priobuvali. Poslije pridike grupisali su se rodbina, prijatelji i čučkalo se di će biti branč, dogovaralo se oko priprema kazališnih komada koje smo po salašarskim domovima kulture izvodili za Uskrs. Oko 60-ih godina prošlog vika mladi su posli pridike išli prošetati ili u bioskop ili kazalište, a posli toga kući jer nije tada mlad svit išo po kavanama.

Cile korizme kada se išlo na pijacu ili u crkvu žene su povezivale crne marama, a na Veliki petak marama kajačice. Cure, one koje su nosile marama, na Cvitnu nedilju povezivale su bile delinske ili vunene marama, ovisno kako je vrime bilo.

Branč

Brančevi su bili obvezni, svake subate, kod druge cure. Išli smo mi iz Kočeva, u Parčetiće, Malu Peštu na Nenadić, a i oni kod nas. Bila nas je uvijek puna soba. Ritko koji momak ili cura da nisu došli. Nije to bilo ko danas da mora biti bogata ponuda jila i pića. Obično su se sprimale kokice, kuhani kukuruži, perece, jio dunct. Muški su se najviše kartali, posli je došao i šah, pričalo se šalilo i sigralo buva. To »sigrali buva« znači da su momak i cura išli u drugu sobu,

tamo su malo divanili, možda i poljubili. Momak onda izađe, a cura kaže kojeg momka da pošalje unutra, onda ona izađe, a on zove drugu curu i tako dok se ne izređaju svi. Ostajalo se do ponoći, jer se na branč krećalo u ranu večer oko šest-sedam sati. A kada smo išli kući, to je bila pisma i smij, guranje u snig. Ko i svi mladi. Branč su pravile cure, jer tada je bilo sramota da cura ide u kuću kod momka. Uvik se držalo da momak triba doć kod cure, pa su tako samo cure pravile brančeve.

Mladi su išli na branč, a stariji su se skupljali na prelima. Žene su na tim prelima u staro vrime tkale, a kasnije štrikale, šlingale, heklale.

Korizma je bilo vrime kada radovi na njivama još nisu počeli, pa su to vrime muškarci koristili da vežu korove metle, pletu štrange, prave sapišta.

Cvitna nedilja

Na Cvitnu nedilju mladi su se ispovidali. U novoj crkvi. Dolazili su iz Gradine, Nenadića, Bezdanskog puta, Male Pešte. Pun je bio gonak, dva-tri svećenika su ispovidala, a bilo nas je toliko da smo čekali u redu ispovid. Kada su polazili od kuće, mladi su ljubili ruke didi, majki, roditeljima i govorili: »Praščajte«, a oni su odgovarali: »Bog neka prosti grije, zbogom«.

Stariji su se najviše ispovidali na Blagovist. Znali su muški malo na Blagovist i zgrišit, jer se na taj svetac pije vino, a nekad se znalo malo sa tim vinom i pritirat, pogotovo ako se na putu do kuće svrati u kavanu.

Na Cvitnu nedilju mladi su se umivali u ljubičicama, da budu zdravi i lipi. Ako nije bilo procvetali ljubičica, mećalo se u vodu malo trave ili mladog žita. U moje vrime još se umivalo u drvenim karlicama, a posle su došli lavori.

Na Cvitnu nedilju u crkvi se svetila cica-maca, posvećena cica-maca donosila se kući i zadivala za svetu sliku ili ko je imo slime pod slime i čuvala se do drugog Uskrsa. Ko je tio, obilazio je i pokojnike i na njevim grobovima ostavljao cica-mace i palio sviće.

Sjećanje na korizmu zabilježila Zlata Vasiljević

Božja riječ u Korizmi

Prilike za korizmene razgovore i zajedništvo u Novom Sadu nisu česte. Ipak, iako je već postalo uvriježeno mišljenje da Hrvata katolika u Novom Sadu ima vrlo malo, ili baš usprkos toj činjenici, korizmene duhovne vježbe koje su organizirane u vjeronaučnoj dvorani župe Imena Marijina, bile su vrlo dobro posjećene. Od 15. do 17. ožujka nakon večernje mise na hrvatskom jeziku, zajednica se sakupljala u ovom prostoru u poznatoj Katoličkoj porti, da bi pozornije čula odjek Božje riječi koja joj je upućena ove Korizme. Duhovne vježbe je pripremio i vodio župnik, dekan i naslovni opat preč. **Róbert Erhárd**, a svakoga dana u njima je sudjelovalo do 35 odraslih katolika, što za novosadske uvjete nije zanemariv broj. Voditelj je pokušao dočarati izričitost poziva na promjenu načina na koji gledamo na svoj život i postupke, navodeći svakoga dana ilustrativne pri-

mjere iz Staroga i Novoga zavjeta koji se navještaju u liturgiji korizme. Kako to i obično bude, ovakve prigode bile su odlične i za razgovor o tome što tišti zajednicu ove župe, i uopće katolike u Novom Sadu (bilo je i gostiju iz Budisave), te kako da ona, u ovako velikom gradu, autentično živi svoje kršćansko poslanje. Župnik je, koristeći i svoj poznati pristup temi putem analize svakodnevnih prigoda, te iskustava svećeničkoga života i službe, pokušao ukazati na moguće konkretne primjere svjedočenja toga poslanja. Svaki susret bio je prigoda i za neformalne razgovore i raspravu, a izražena je i očita želja da se kateheze odraslih nastave i nakon uskrsnoga vremena. Dah franjevačke korizmene duhovnosti u Novom Sadu može se osjetiti i pri samom kraju ovogodišnje korizme, na Veliki utorak, 27. ožujka, kada se u franjevačkoj crkvi sv. Ivana Kapistrana održava posljednji korizmeni nagovor, koga od 17.15 sati vodi fra **Karlo Harmath**, novosadski gvardijan.

M. Tucakov

Nagrada za životno djelo

SUBOTICA - Zajednica muzičkih i baletskih škola Srbije dodijelila je **Miri Temunović**, profesorici tambure u Muzičkoj školi u Subotici, priznanje za višegodišnje svestrano djelovanje u obra-

zovanju mladih talenata i za nesebičnu ljubav, poštovanje, prijateljstvo i znanje uloženo u odrastanje umjetnika, uz obrazloženje da je to nagrada za životno djelo. Dodjela nagrada je bila 15. ožujka u školi *Davorin Jenko* u Beogradu, gdje je osim Mire Temunović priznanje dobilo još deset profesorica.

Ž. V.

Uspjeh tamburaša

SOMBOR - Na Republičkom natjecanju tamburaša učenici Muzičke škole *Petar Konjović* iz Sombora osvojili su zapažene rezultate. U kategoriji tambura a basprim **David Antunić** osvojio je drugo mjesto, a **Marko Jovanović** je u kategoriji tambura e prim osvojio treće mjesto. Nagrađeni učenici su u klasi profesorice **Marine Kovač**, a klavirska pratnja bila je **Ružica Pavlović**.

Z. V.

Uskrsna izložba u Tavankutu

TAVANKUT – Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame i HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta organiziraju večeras (petak, 23. ožujka) u 19 sati tradicionalnu Uskrsnu izložbu u prostoru spomenute galerije. Izložbu će otvoriti **Sandra Herman**, zamjenica župa-

na Međimurske županije, a u programu će sudjelovati članovi HKPD-a *Matija Gubec*.

Izložba će biti otvorena od 23. do 28. ožujka 2018. godine.

I. D.

Uskrsna radionica

SOMBOR - U Hrvatskom domu u Somboru sutra (subota, 24. ožujka) bit će održana Uskrsna radionica. Početak je u 15 sati, a sudionici radionice imat će priliku bojiti i oslikavati uskrsna jaja različitim tehnikama.

Prije radionice bit će održana radionica zlatoveza i izložba zlatoveza.

Z. V.

Edukacija o seoskom turizmu

TAVANKUT - Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo *Matija Gubec* i Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame iz Tavankuta priređuju edukaciju o seoskom turizmu, s primjerima dobre prakse, koja će biti održana sutra (subota, 24. ožujka), u prostorijama HKPD-a *Matija Gubec* u Tavankutu, s početkom u 10 sati. Gosti iz Međimurske županije su zamjenica župana Međimurske županije **Sandra Herman**, direktor Turističke zajednice Međimurja **Rudi Grula** i generalni direktor LifeClass Terme *Sveti Martin* **Branimir Blajić**.

Na predavanju će se obrađivati sljedeće teme: »Cyclist welcome – biciklistički destinacijski brend Međimurja« (Rudi Grula) i »Elementi biciklističkog hotela s 5 zvjezdica« (Branimir Blajić).

Predstava u Hrvatskom domu

SOMBOR - Dramska sekcija HKUD-a *Vladimir Nazor* izvest će u nedjelju, 25. ožujka, predstavu *Općinski načelnik Franje Babića* u režiji **Ljiljane Tomić Markovinović**. Predstavu će pratiti selektor Općinske smotre amaterskih dramskih društava čija je zadaća da odabere predstave za Zonsku smotru. Početak je u 19 sati u velikoj dvorani Hrvatskog doma, a cijena ulaznice je 100 dinara.

Z. V.

Poziv za Liru naivu 2018.

Hrvatska čitaonica iz Subotice i Bunjevačko-šokačka knjižnica *Ivan Kujundžić* pri Katoličkom društvu *Ivan Antunović* iz Subotice upućuju poziv za šesnaesti susret hrvatskih pučkih pjesnika Vojvodine pod nazivom *Lira naiva 2018*.

Zainteresirani pjesnici trebaju poslati 3-5 svojih (neobjavljenih) pjesama koje mogu biti pisane standardnim hrvatskim jezikom ili ikavicom (bunjevačkom ili šokačkom), a bit će objavljene u zbirci. Pokrajinski susret pjesnika *Lira naiva 2018*. bit će održan 26. svibnja 2018. godine u Maloj Bosni kraj Subotice.

Pjesme i prijavu (s kraćom biografijom te fotografijom/portret), u wordu, treba poslati do 8. travnja 2018. na adresu: Hrvatska čitaonica, Bele Gabrića 21, 24000 Subotica ili putem elektroničke pošte na adresu: katarina.celikovic@gmail.com

Detaljnije informacije mogu se dobiti putem telefona broj +381/64-211-3186.

Drugi Internacionalni festival *Sirmium Music fest* održan u Srijemskoj Mitrovici

Dani mladih talenata

Od 14. do 18. ožujka u Srijemskoj Mitrovici održan je drugi po redu Internacionalni festival *Sirmium Music fest*. Tijekom tri dana festivala održano je natjecanje u solo klaviru, klavirskom duu i puhačkim instrumentima. Na ovogodišnjem festivalu sudjelovalo je preko 200 pijanista svih uzrasta, od najmlađih (osnovna škola)

izvedbama pokazao prije svega svoju veliku ljubav prema muzici i klaviru i iako su mali muzičari, oni su veliki profesionalci za instrumente. Lijepo je što imamo priliku čuti muzičare iz nekoliko zemalja. Na taj način uspostavlja se suradnja između djece i

sestra Cecilija Tomkić

Igor Gryshyn

do najstarijih (Muzička akademija), a ove godine uvedena je i kategorija obligatnog klavira, (srednje škole Teorijski odsjek i Muzička akademija). Sudionici su bili pijanisti iz osam zemalja: Rusije, Latvije, Rumunjske, Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Makedonije i Srbije.

Veliki značaj

Organizator ovog festivala je Udruženje *Sirmium Gradus ad Parnassum* (Stepenicom do uspjeha) iz Srijemske Mitrovice.

»Mislim da je za Srijemsku Mitrovicu ovaj festival od velikog značaja iz razloga što je grad mnogo življi ovih dana s obzirom na to da imamo veliki broj gostiju iz inozemstva, a i gledatelji dolaze iz okolnih gradova. Također, ovaj festival je od iznimnog značaja i za nas, Muzičku školu *Petar Krančević* i našu djecu koja na ovaj način postaju bogatija. Ona imaju prigodu poslušati izvođače iz drugih zemalja, a i muzika prosto oplemenjuje. I mogu s ponosom reći da se, što se djece s naših prostora tiče, ali i drugih iz regije, sve više izdvajaju ona koja se stvarno žele baviti muzikom«, ističe profesorica klavira u Muzičkoj školi *Petar Krančević* u Srijemskoj Mitrovici sestra **Cecilija Tomkić**.

Drugi Internacionalni *Sirmium Music fest* svečano je otvoren 15. ožujka u dvorani Galerije *Lazar Vozarević* koncertom pijanista **Igora Gryshyna** iz Lajpciga u Njemačkoj. Tijekom trodnevnog natjecanja stručnom žiriju predstavili su se pijanisti u više kategorija.

»Dojmovi su sjajni, počevši od treće kategorije, kada su se predstavili pijanisti uzrasta 14-15 godina. Mlađi uzrast je svojim

škola, a važno je da naša djeca čuju kako sviraju djeca iz drugih zemalja, kao i da oni čuju kako mi to radimo. Također, mi ovdje razgovaramo i o našim zajedničkim problemima koji nas tište«, kaže profesorica klavira **Slavica Petrović** iz Muzičke škole *Josip Slavenski* iz Beograda.

Podrška grada

Festival je održan pod pokroviteljstvom Grada Srijemska Mitrovica i uz podršku Pokrajinskog tajništva za kulturu.

»Ono što mene posebno raduje jest da je na ovogodišnjem festivalu prijavljeno mnogo više natjecatelja nego što je to bilo prošle godine. I u sastavu žirija su predstavnici više zemalja svijeta. Drago nam je što svi oni borave u našem gradu i što će se svi oni tijekom svog boravka moći upoznati i s turističkom ponudom našega grada. Također, ovaj festival je iznimno važan za otkrivanje mladih talenata«, istakla je zamjenica gradonačelnika Grada Srijemska Mitrovica **Svetlana Milovanović**.

Podršku festivalu pružio je i veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu **Gordan Bakota**.

»Meni je posebno drago što časna sestra **Cecilija**, zajedno s poglavarstvom Grada Srijemska Mitrovica organizira ovakav festival. Nadamo se da će ovaj internacionalni događaj u budućnosti imati podršku i Srbije, jer on puno znači za građane Srijemske Mitrovice, ali i za Srijem općenito. Ovdje živi i veliki broj pripadnika hrvatske zajednice i ja sam došao ne samo uživati u ovom krasnom događaju, nego i dati podršku kako njima, tako i svima ostalima koji su došli sudjelovati na festivalu«, istaknuo je Bakota.

S. Darabašić

Marija Bagi, potpredsjednica HBKUD-a Lemeš iz Lemeša

Osipanje članstva

HBKUD Lemeš iz Lemeša u 2017. godini održalo je nekoliko svojih redovitih manifestacija – *Marin bal*, *Memorijal Antun Aladžić* i Božićni koncert.

»Na žalost, *Dužijancu* tijekom prošle godine nismo uspjeli organizirati. Memorijal smo održali, ali nismo uspjeli pripremiti predstavu kao što smo to radili ranijih godina, već smo za taj kazališni susret pripremili jedan kraći skeč s dva glumca. Ali smo zato ugostili dvije kazališne grupe iz Hrvatske – Belog Manastira i Krasice, kraj Rijeke«, kaže dopredsjednica udruge **Marija Bagi**.

Kakvi su vam planovi za ovu godinu?

Veliki projekt koji pripremamo za ovu godinu je *Dužijanca*. Dio je to IPA projekta prekogranične suradnje Srbija-Mađarska. Bandaša i bandašicu imamo, ali malo teže će biti prirediti prateći program, jer mi praktički nemamo dovoljno članova da bismo priredili program za *Dužijancu*, pa će nam gosti i sudionici *Dužijance* biti iz Subotice ili Tavankuta i Sombora. *Dužijanca* će kao i ranijih godina trajati tri dana. Počet će književnom večeri, zatim slijedi večer folkloru i na koncu sveta misa zahvalnica. Ovogodišnji *Marin bal* je iza nas, u drugoj

polovici godine je *Memorijal Antun Aladžić* i na koncu godine Božićni koncert.

Koliko Udruga ima članova?

Trenutačno imamo tridesetak aktivnih članova Udruge. Nekada ih je bilo i 150 i 200, a sada je ta brojka pala na 30 članova na koje se možemo osloniti. Tu ne računam igračku skupinu djece u kojoj ih ima desetero. Ovih 30 su odrasle osobe koje su spremne pomoći udruzi u svakom momentu.

Koji problemi najviše opterećuju vaš rad?

Svakako da je najveći problem odlazak mladih na studije i žena iz sela na rad u inozemstvo, pa se tako osipa i naša udruga. Drugi problem jest izostanak pomoći oko pisanja projekata za natječaje. U tom smislu bi nam bila potrebna pomoć. Ranije smo u tome imali pomoć **Aleksandra Vidakovića**, koji sada živi u Švicarskoj i više ne može toliko pomoći. Lokalne ili pokrajinske projekte još možemo sami uraditi, ali natječaj koji je sada raspisao Središnji državni ured za Hrvate izvan Hrvatske za nas je ipak malo teži i tu bi nam svakako trebala pomoć.

Z. V.

Nikola Jurca, tajnik HKPD-a Matija Gubec iz Rume

Redovite aktivnosti i gostovanja

HKPD *Matija Gubec* iz Rume jedno je od najstarijih društava u Vojvodini. Osnovano je davne 1903. godine i do danas radi kontinuirano, bez prekida. Zahvaljujući Velikom tamburaškom orkestru, koji u punom sastavu broji 32 člana, Ruma je postala festivalski grad, s obzirom na to da je hrvatska udruga iz Rume, jedno od osnivača Festivala muzičkih društava Vojvodine. Značajniji nastupi Velikog tamburaškog orkestra obilježili su i proteklu godinu, a kako navode, redovite aktivnosti i nastupi u Srbiji i u Hrvatskoj, planirani su i u tekućoj godini.

»Udruga trenutno ima 386 registriranih članova. Prošle godine organizirali smo susret društava *Matija Gubec* u Rumi, sudjelovali smo na manifestaciji *Srijemci Srijemu* u Staroj Pazo-

vi i održali redoviti godišnji koncert Velikog tamburaškog orkestra u Rumi. Osim tih aktivnosti, gostovali smo u Bjelovaru, održali koncert u povodu obilježavanja Dana društva kada su nam gosti bili HKC *Bunjevačko kolo* iz Subotice, a sudjelovali smo i na Festivalu tamburaških orkestara u Rumi«, navodi tajnik Društva **Nikola Jurca**.

Koji su najveći problemi s kojima se suočavate u radu?

Problemi su najčešće financijske prirode (režijski troškovi, troškovi legaliziranja novosagrađenog objekta Društva, troškovi vezani za pokušaje povrata zgrade Hrvatskog doma u Rumi. To su veliki izdaci za

koje teško dobijamo sredstva na natječajima. Također, veliki problem nam je manjak visokoobrazovanih članova i mladih.

Koji su planovi Udruge za 2018. godinu?

I u ovoj godini nastavljamo s redovitim aktivnostima, gostovanjima i kontinuiranim radom. Sudjelovat ćemo na susretu

društava *Matija Gubec* koji će biti održan u Sotinu, zatim na manifestaciji *Srijemci Srijemu* u Zemunu, a u planu nam je da održimo i dva koncerta Velikog tamburaškog orkestra u Rumi. Također, ove godine planiramo putovanje u Niš, gdje ćemo biti gosti udruge *Široko* iz tog grada.

S. D.

Ivanka Spasiš, predsjednica Udruge *Široko*, Niš

Svestrana suradnja

U druga *Široko* u okviru hrvatske zajednice u Nišu djeluje od 2016. godine. Po službenim podacima s posljednjeg popisa u Nišu živi oko 400 osoba izjašnjenih kao pripadnici hrvatskog naroda, međutim, po riječima dobrih poznavatelja situacije, u masi neizjašnjenih krije se još oko 800 do 900 Hrvata.

»Hrvati na jugu Srbije poglavito žive uz župe, uz crkvenu zajednicu. Kod nas je to crkva Uzvišenja svetoga Križa i praktično odatle je i potekla naša ideja za osnutkom Udruge. Želja nam je prije svega bila osnovati udruhu koja će sačuvati vjerske i kulturne običaje Hrvata, a koje će ljudi iz cijele Srbije prepoznati kroz naše djelovanje. Zato nam je odmah u početku cilj bio doprinos našem kulturnom suživotu, oslanjajući se na većinske i manjinske zajednice, kako bismo napravili iskorak ka tom interaktivnom multikulturalizmu. Niti jednog momenta nismo željeli ostati izolirani, nego stupiti u kontakt i aktivno surađivati sa svim ostalim udrugama, kako u Nišu tako i šire. Želja nam je bila ostvariti napredak u smislu kulturne suradnje i samim tim postati prepoznatljivi široj javnosti. Festival *Filipovi dani*, manifestacija koja se održava svake godine u Nišu, više je interkulturalni projekt kojega je pokrenula većinska zajednica, a udruha *Široko* se uključila. Tu je ostavljena mogućnost da sudjeluju i drugi koji to žele. Drugi naš projekt vezan je za našu želju da dovedemo tamburu na jug Srbije. Tambura je specifično glazbalo za Hrvate i ona kao dio multikulturalnog dijaloga može biti iznimno važna na jugu Srbije. Jednostavno, kroz sve vidove našeg dosadašnjeg djelovanja pokazujemo želju da kultura bude spona i točka dodira većinske i manjinske zajednice i most demokratskih promjena u samoj zajednici. U 2017. godini naglasak nam je bio na jačanju hrvatskog nacionalnog, vjerskog i kulturnog identiteta. Organizirali smo Božićni koncert u katoličkoj crkvi Uzvišenje sv. Križa u Nišu, u izvedbi Velikog tamburaškog orkestra i HGU *Festival bunjevački pisama* iz Subotice. Na programu su bile tradicijske pjesme, božićna i klasična glazba«, kaže **Ivanka Spasiš**.

Koliko imate članova, koje strukture i s kojim se problemima u radu vaše udruge susrećete?

Za sada formalno imamo 26 članova. Problem je u nama sama. Evidentno je da su pripadnici manjinske zajednice Hrvata u

Nišu više zainteresirani za neformalnu suradnju nego za formalno članstvo. I sami se pitamo iz kojih razloga. Rat je daleko iza nas, osobno više ne osjećam animozitet pripadnika drugih spram pripadnika naše nacionalne zajednice, no, pomaka u ponašanju nas samih baš i ne vidim. Možda vam nešto govori i to što u Udruzi dominira članstvo s visokim obrazovanjem, dobi iznad 50 godina. Nažalost, za sada nemamo djece, a mladih samo simboličan broj. Plašim se da sve to vodi tihoj asimilaciji pripadnika naše zajednice u ovu sredinu. Koliko pratim situaciju, skoro sve udruge naše zajednice dijele iste probleme. Neimanje bilo kakvih prostorića, pa makar to bio i običan ured, nedostatak uredske opreme i, prije svega, nedostatak finansijskih sredstava. Imamo samo servisnu adresu pri Katoličkoj crkvi. Za ozbiljni rad ipak nam je potreban svima dostupan minimalni prostor i osnovna oprema, a prije svega, makar minimalna finansijska sredstva.

Što planirate u 2018. godini?

Prioritet nam je rad na nastavku i jačanju suradnje s institucijama hrvatske zajednice u Srbiji i povezivanje s relevantnim subjektima u Hrvatskoj. Usporedo, namjeravamo provoditi sve planirane aktivnosti na gradnji i ojačavanju hrvatskog kulturnog i nacionalnog identiteta. U planu nam je i razvijanje sposobnosti članova Udruge za djelotvornije sudjelovanje u javnom, kulturnom, ekonomskom i socijalnom životu zajednice. I dalje namjeravamo davati puni doprinos razvijanju interkulturalnog dijaloga. U Božićnom ciklusu događaja namjeravamo provoditi aktivnosti u svrhu upoznavanja žitelja Niša s tradicijskim božićnim običajima koje su u ovu sredinu sa sobom donijeli Hrvati s različitih prostora (Bosne, Dalmacije, Janjeva, Hrvatske, Vojvodine...). Već smo uspostavili kontakte, a tijekom ove godine namjeravamo i maksimalno intenzivirati suradnju s drugim manjinskim zajednicama (Makedonaca, Bugara, Slovenaca), radi razmjene iskustava i realizacije zajedničkih kulturnih sadržaja. Nastavit ćemo i suradnju s većinskom zajednicom kroz kulturnu manifestaciju Festival klasične glazbe *Filipovi dani*.

Ivan Andrašić

Zajednički koncert tamburaša iz Subotice i Osijeka

Zvuci dobre suradnje

Dobro poznati zvuk Subotičkog tamburaškog orkestra odjeknuo je ponovo u petak, 16. ožujka, Velikom vijećnicom Gradske kuće u Subotici. Na *Koncertu nove tamburaške glazbe* nastupili su Subotički tamburaški orkestar, Subotički tamburaški kvartet i gosti - Akademski tamburaški orkestar

Umjetničke akademije iz Osijeka. Na koncertu je nastupila i vokalna solistica **Alenka Ponjavić**, orkestrom je ravnala dirigentica **Marijana Marki**, dok je orkestrom iz Osijeka ravnao **Tihomir Ranogajec**.

Od početka ove školske godine na Umjetničkoj akademiji u Osijeku otvoren je odsjek za novu glazbu, koji ima smjer *žičani instrumenti*, gdje pripadaju tambura i gitara, te smjer *teorija i kompozicija*. Tamburaški orkestar iz Osijeka čine studenti ove akademije.

»Ovo je prva generacija studenata koja je upisala akademiju za tamburu. To je velika stvar za tamburaše u svijetu, jer ovo je prvi studij tambure«, rekao je dirigent orkestra i asistent odjela za novu glazbu na Umjetničkoj akademiji u Osijeku Tihomir Ranogajec.

Na ovom koncertu orkestar iz Osijeka je nastupio u svojem smanjenom, komornom sastavu.

Po riječima **Stipana Jaramazovića**, počasnog člana Subotičkog tamburaškog orkestra, koji se i ovoga puta našao i u ulozi voditelja, suradnja s tamburašima iz Osijeka postoji već dugi niz godina.

»S brojnim tamburašima iz Hrvatske imamo izvrsnu suradnju, a napose s tamburašima iz Osijeka, koji su nam po boji i zvuku tambure najbliži. Poseban vid suradnje imamo s dirigentom Tihomirom Ranogajecom, koji je kompozitor novije generacije i naše viđenje kako treba pisati za tamburu nas je dodatno zbližilo«, rekao je Jaramazović.

Na koncertu je nastupio i Subotički tamburaški kvartet, koji je u proteklih tjedan dana osvojio dvije prve nagrade u kategoriji komornih orkestara, i to na *Festivalu umjetničke tambure* u Novom Sadu i na *Festivalu Vojvođanske tambure* koji je održan u Bačkoj Palanci. U ovome sastavu već tri godine sviraju **Ivana Mačković**, **Ivan Ivanković Radak**, **Lucija Ivanković Radaković** i **Ištvan Sakač**, a s njima rade Stipan Jaramazović i **Sonja Berta**, profesorica tambure u Muzičkoj školi u Subotici. Ovaj koncert, kao i koncerti koji slijede su priprema za koncertnu turneju u Izraelu, koja čeka ove mlade tamburaše. Početkom svibnja oni odlaze u Izrael, gdje imaju ugovorena tri koncerta. Kvartet je nešto novo u tamburaškoj glazbi, a po riječima Jaramazovića formiran je po uzoru na kvartete klasičnog tipa.

Ž. V.

Animirani film: *A je to, odnosno Pat i Mat*

Grunfovi, uvijek i svuda

Negdje sedamdesetih i osamdesetih godina prošloga stoljeća, a na radost armije malih i velikih gledatelja, sustav Jugoslavenske radio-televizije (JRT) u pauzama sportskih natjecanja uveo je simpatičnu praksu puštanja crtanih filmova. Ni u jednom TV programu, čak niti u onim specijaliziranim koji su »najbolje znali« što će i kada na kojoj televiziji biti emitirano (poput *Studija*, *TV revije* ili *TV novosti*), niste mogli pronaći podatke o tome čime će biti ispunjena petnaestominutna pauza u poluvremenu neke utakmice. Bilo je to vrijeme kada reklame još nisu evoluirale u svoje agresivne potomke, vrijeme kada se čak i taj dio »programa« ponekad rado gledao, jer je »imao dušu« (sjetimo se samo kratkih crtića o zlom vuku i dobrom moržu za eva sardine ili pak prave male priče o dječjoj hrani u kojoj konzilij kuhara s neizvjesnošću očekuje reakciju bebe na upravo spravljeni novi proizvod iz njihove kuhinje).

E, u to su vrijeme, dakle, crtići u poluvremenima bili istinska nagrada gledateljima, jer su bili puštani i mimo uobičajenih termina kakvi su obvezno bili u programskim shemama: u 19 i 15 prije Dnevnika i u okviru danas već zaboravljenoga Školskog programa (također u pauzama između tematskih emisija). U toj borbi simpatija (koji je najbolji: *Pink Panther*, *Tom & Jerry* ili *Duško Dugo-uško*, primjerice) svoju je publiku vrlo brzo pronašla i ondašnja čehoslovačka animirana serija o dvojici šepRTLjavih *ezermeštera* pod nazivom *A je to (I to je to)*, a koju je domaćoj javnosti »patentirala« također ondašnja Radio-televizija Zagreb.

Već prva epizoda, snimljena 1976. pod nazivom *Kuťáci*, osigurala je ovom animiranom filmu ulazak u legendu kakav je u to vrijeme u zemljama tvrdog socijalizma obično kasnije bio rezerviran za »ozbiljnija« djela poput igranog filma ili knjiga, primjerice. Naime, po riječima **Mareka Beneša**, sina redatelja ovog serijala **Lubomira Beneša**, prva je epizoda zabranjena zbog boja džempera koje su glavni likovi – kasnije nazvani Pat i Mat – nosili! Crvena boja Matove maje i žuta Patove bile su dovoljno provokativne za ondašnje kulturne poslenike u okviru partijskih komiteta, pa da u njima prepoznaju »simboliku izrugivanja« Sovjetskom Savezu i Kini, odnosno kolornoj kombinaciji njihovih zastava. *A Kuťáci* su, reći će Marek Beneš prije dvije godine u intervjuu hrvatskom portalu *Express.hr*, izvorno bili zamišljeni kao kratki film za kinodvorane. Stvar s bojama u međuvremenu je – a trebalo je tomu proći tri godine – izglačena tako što su autori Matu navukli sivi džemper.

Međutim, niti od tog presvlačenja stvari s *A je to*, odnosno kasnije s *Patom* i *Matom* (bar u Čehoslovačkoj) nisu išle posve glatko. Tako je, recimo, maestralna epizoda *Tapety* od svog nastanka koncem 1979. do svoje televizijske premijere trebala čekati 1982., a sličnu sudbinu imale su i većina ostalih epizode nakon nje. Za ovaj dio teksta posebno je zanimljiv podatak da je već opisana pilot-epizoda u Češkoj prikazana 2009., dakle punih 33 godine od nastanka.

A što je to toliko intrigantno u ovom serijalu da je moglo uzburkati duhove ondašnjeg društvenog sustava? Sa stajališta zdravog razuma posve sigurno – ništa. *A je to* je običan, izuzetno uspješni ciklus animiranog filma u najboljoj tradiciji svjetski poznatog češkog humora: blagog i toplog, koji nikoga ne vrijeđa, a u kom se opet svatko može prepoznati. Pat i Mat su kondenzirane šepRTLje na kakve se svakoga dana može naići u svakome stanu, s tim da se njihova trapavost gradativno hiperbolizira do umjetničkog vrha. Pat i Mat ste ujedno svaki Vi i Ja koji u praksi nismo vični čekiću, bušilici, cvikcangli ili pravljenju žbuke, ali smo zato u svakoj situaciji sposobni zaklati vola zarad kilograma mesa. Riječju, Pat i Mat su dva Grunfa koji su u stanju televizijsku antenu zakrpiti grabuljama i starim kišobranom ili od nekoliko gramofonskih ploča napraviti jednu tako da u njoj čujete i koračnicu i rock i narodnu muziku.

Iako su ovu dvojicu upornih, ali vedrih likova (od obične ljuske jajeta) osmislili Česi Lubomir Beneš i karikaturist **Vladimír Jiránek**, prvih 28 epizoda serijala *A je to* (do 1985.) radili su za (slovačku) Televiziju Bratislava. Osim njih, na priči i scenariju već od prvih epizoda radili su i **Ji i Kubiček** (koji se pojavljuje već u pilot-epizodi), **Vladimír Guldman** i **Vendulka Čvančarová**, a u novijem ciklusu serijala (koji je doživio ukupno 91 epizodu), od devedesetih do danas, kao redatelji i scenaristi potpisuju se još petnaestak autora, od kojih najviše Marek Beneš i **Vlasta Pospíšilová**. I kao što su Beneš i Jiránek zaštitna imena slike Pata i Mata tako je **Petr Skoumal** dao nezaboravni doprinos njihovom zvuku, točnije glazbi. Nezgrapno, disharmonično, ali nadasve simpatično »ta-daam-dam, ta-daam-dam, tadam-tadam-tadam-tadam-tadaam-dam« savršeno se uklapa u priču i stapa s karakteristikama ova dva lika koji od svakog problema naprave još veći.

P. S.

Serijal *A je to, odnosno Pat i Mat* do sada je prikazivan u više od 80 zemalja (kakav uspjeh tv export!), a ako se Pat i Mat pojave kod nas u kinima (snimljen je film), pogledajte ga; ako se pak nađete u Češkoj, na raspolaganju su vam i knjige *Pat a Mat dokážou všechno* (*Pat i Mat mogu sve*) i *Pat i Mat a je to*, a ako ste u Pragu i još je na repertoaru kazališna predstava *Pat a Mat jedou na dovolenou* (*Pat i Mat idu na godišnji odmor*), također ju pogledajte.

Zlatko Romić

Završetak korizmene kampanje

Ovih dana, točnije 25. ožujka, završava se ekumenska pro-life inicijativa za zaštitu nerođenih *Inicijativa 40 dana za život*. Inicijativa ima tri načina djelovanja, a to su: molitva i post, miroljubivo bdijenje ispred bolnice i osvješćivanje lokalne zajednice putem raznih tribina. Jedna od tribina održana je 9. i

10. ožujka na temu *Prava ljubav čeka* a bila je namijenjena mlađoj populaciji. O predbračnoj čistoći govorio je **Josip Matezović**, vjeroučitelj iz Vinkovaca. Drugi način jest miroljubivo bdijenje koje se održavalo svakoga dana od 6 do 9 sati, radnim danom i nedjeljom od 14 do 16 sati.

U župi *Isusova Uskrsnuća* u nedjelju 18. ožujka mladi iz Sonte, Selenče i spomenute župe priredili su »živi« križni put, te tako mladima i vjernicima slikovito prikazali Isusovu muku.

ljom od 14 do 16 sati. Po riječima **Darka Temunovića**, voditelja kampanje *Inicijativa 40 dana za život* je ove godine protekla u najboljem redu, bez incidenata ili negativnih komentara. »Ove godine su ljudi prilazili, davali podršku, pozitivno komentirali, neki su zastali i molili skupa s nama, a bilo je i onih koji su došli nama posvjedočiti o svome slučaju, te da danas imaju veliku i zdravu djecu«, ispričao je Temunović. Što se tiče Subotice, kako je Temunović rekao, još nema službenih podataka, ali ono što se zna tijekom ove, korizmene, četvrte po redu Inicijative u svijetu spašeno je (za sada) 403 bebe. Tijekom proteklih kampanja, dakle od 2007. godine od kada postoji ova Inicijativa, spašeno je 14.000 života, a organizira se u preko 350 gradova diljem svijeta.

Kutak ljubavi

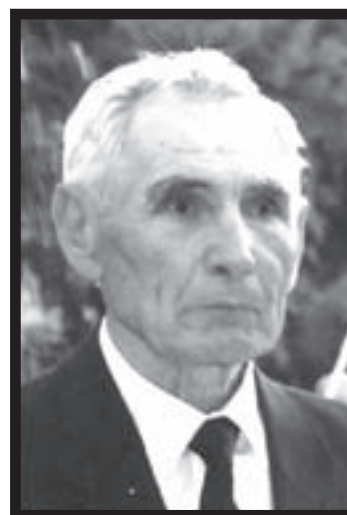
Emisija Radio Marije Srbije *Kutak ljubavi* čiji je voditelj **Darko Temunović** i ove godine organizirala je Humanitarnu akciju, koja također završava 25. ožujka. Pomoć se prvenstveno očekuje u hrani (šećer, brašno, ulje, konzervirana hrana...) i higijenskim potrepštinama (sapun, toalet papir, sredstva za održavanje higijene...). Osobito je potrebno higijenskih potrepština za djecu i bebe (pelene, kreme, vlažne maramice...). Sve se može donijeti u redakciju Radio Marije Srbije u Subotici (Matije Gupca 10) do 25. ožujka. Sve prikupljeno će do Uskrsa biti razdijeljeno obiteljima koje su u potrebi.

Ž. V.

In memoriam

Dana 20. ožujka 2018. godine preminuo je naš voljeni

Veco Brejar

1925. – 2018.

Pokoj vječni daruj mu Gospodine!

Ožalošćeni: sin Lazo sa suprugom Marijom, kćer Ljubica sa suprugom Stipanom, unučad Marijana, Tomislav, Miroslav i Ivan, praunučad Iva, Julija, Marta, Matej, Nikola, Filip i Katarina.

Pobožnost križnoga puta na subotičkoj kalvariji

Petak, 23. ožujka (danas) u 20 sati – noćni križni put (potrebno je ponijeti svijeće).

Cvjetnica (nedjelja), 25. ožujka, u 15 sati – pobožnost predvode obitelji.

Veliki petak, 30. ožujka, u 10 sati – tijekom i nakon pobožnosti prilika za svetu ispovijed.

Ž. V.

Korizma u Somboru

Svake korizmene nedjelje u karmelićanskoj crkvi u Somboru u 15 sati započinje pobožnost križnoga puta iza koje slijedi sveta misa i korizmena propovijed. Svakog ponedjeljka u prostorijama Humanitarne udruge Nijemaca *Gerhard*, koja se nalazi u dvorištu crkve sv. Križa, u 19.30 sati započinje tradicionalna korizmena duhovna tribina koju vode oci karmelićani. Tema ovogodišnje tribine je *Se-dam darova Duha Svetoga*.

M. T.

Bdijenje mladih

Bdijenje mladih bit će održano u subotu, 24. ožujka, u Paulinumu, u sjemenišnoj kapelici sv. Pavla u 19 sati. Kroz Božju riječ, pjesmu i molitvu mladi će se pripremiti za Cvjetnicu i muku Gospodinovu.

Ž. V.

Novi urednik Zvonika

Katolički mjesečnik *Zvonik* od travnja ima novog urednika. Nakon ostavke bivšeg urednika, vlč. **Siniše Tumbasa Loketića**, ovu dužnost preuzeo je vlč. **Vinko Cvijin**, župnik u Vajskoj. S uređivanjem *Zvonika* počinje od travnja mjeseca, odnosno odmah poslije Uskrsa.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Slava i poniženje

Svaki vjernik će na Cvjetnicu držati u svojoj ruci neku grančicu, prisjećajući se Isusovog slavnog ulaska u Jeruzalem. Tako su ga i njegovi suvremenici dočekali s grančicama, cvijećem i radosnim poklicima. No, te grančice bile su simbol koji spaja suprotno stvarnosti: cvijeće slave i drvo križa koje ponižava, poklik oduševljenja, koji će postati poklik odbacivanja, simbol okupljenog mnoštva i potpune samoće. Prizor Isusovog svečanog ulaska u Jeruzalem uvod je u njegovu muku i smrt koja ga uskoro očekuje u tom gradu. Zato je tu i došao. A okupljena svjetina koja mu sada kliče kao Mesiji pokazat će uskoro svu prevrtljivost ljudske naravi, jer će vrlo brzo umjesto hvale vikati »Raspi ga!«.

Stoljećima na Cvjetnicu se u crkvama okupi veliki broj vjernika koji u svojim rukama nose cvijeće, maslinove ili neke druge grančice. Svi ti vjernici pjevaju i kliču Gospodinu toga dana te, slušajući čitanje Muke gospodnje, sude Isusovim suvremenici i njihovoj prevrtljivosti. Ali kada prođu »veliki dani«, kada proslavimo Uskrs, crkve se naglo prazne. Nema više oduševljenih vjernika da pozdrave svoga Gospodina. Nismo li ipak u nečem slični onoj prevrtljivoj masi koja je oduševljeno dočekala Isusa u Jeruzalemu prije dvije tisuće godina?

Svečani uvod u muku

Cvjetnica nas podsjeća na početak Isusove muke za naše spasenje. Iako, tko ne poznaje Isusov život, teško može naslutiti da će nakon slavnog ulaska u Jeruzalem uslijediti odbacivanje i smrt na, za ono vrijeme, najsrakotniji i najokrutniji način. Ni Isusovi učenici nisu mogli naslutiti da će njihov Učitelj, danas čašćen kao Mesija, već za koji dan biti mučen i okrutno smaknut.

Bilo je jednostavno pridružiti se masi i klicati Mesiji, bilo je jednostavno mahati palminim granama među stotinama. Bilo je sigurno i onih koji su se ponosili što su poznavali Isusa, što su ga susreli i s njim razgovarali, što ih je on jednom ozdravio ili su svjedočili nekom od brojnih čudesa. Takvi su se u masi hvalili, ponosni što o Mesiji znaju više od ostalih. No, uskoro se događa preokret. Još u sjećanjima nije izbljedio događaj slavnog ulaska u Jeruzalem, a Isusu se već sudi kao onom koji buni narod i zaslužuje da ga se okrutno kazni. Pita-

mo se - a gdje je sada sav onaj silan svijet koji mu je klicao, gdje su svi oni što su se pravili važni jer ga poznaju? Priključili su se masi, ali sada drugačijeg stajališta. Nisu se htjeli suprotstaviti svojim glavarima, nisu htjeli ići protiv većine, pa su se priklonili, iako je to priklanjanje značilo odbacivanje Mesije i njegovu smrt. Naravno, kao i danas, uvijek je lakše izabrati put kojim idu svi, ne izdvajati se, ne biti drugačiji. I sami učenici su se razbježali i ostavili Isusa samog, Petar je zatajio da ga poznaje. Strah pred mišljenjem većine pobijedio je čak i apostole. Mnogi pripadnici i jedne i druge mase našli su se tu samo iz želje da budu u središtu zbivanja, mnogi su sudjelovali jer su zaista i mislili kao masa koja viče, a za neke je prisutnost u drugoj masi bio trenutak slabosti i straha, zbog kojeg su se pokajali. Dok se spremamo s grančicama poći na Cvjetnicu u crkvu zapitajmo se kojoj masi pripadamo i zašto smo zaista tu.

Kršćanin i nakon Uskrsa

Cvjetnica i događaji koji će uslijediti nakon nje stavljaju na ispit našu vjeru. Dok kritiziramo mnoštvo koje jedan dan staje uz Isusa, a već sljedeći traži njegovu smrt, dok osuđujemo one koji su ga osudili, zapitajmo se na kojoj smo mi strani prema tome kako živimo svoje kršćanstvo. Prikloniti se mnoštvu u posljednjim trenucima Kristovog života značilo je odbaciti ga kao pobunjenika, složiti se s njegovom osudom. Danas prikloniti se mnoštvu znači odbaciti kršćanske ideale življenja, koji su svijetu smiješni i staromodni, znači odbaciti Isusovo učenje, jer se ono ne uklapa u trendove, a to znači odbaciti i Isusa. Kršćanin uvijek treba biti onaj koji će stati na stranu Kristova nauka, bez kalkulacije, pa čak i kad ga nitko iz okoline neće podržati. Bit ćemo drugačiji, možda ćemo morati otrpjeti koji podrugljivi pogled, ali nam život neće biti u opasnosti. Dakle, tek sitnu žrtvu trebamo podnijeti za Isusa, koji je za nas dao život na križu.

Zato nemojmo biti poput mnoštva Isusovih suvremenika, pa sada u ove dane živjeti vjeru, ići na svetu misu, a kada prođe Uskrs, prikloniti se većini, a na Krista zaboraviti do sljedećeg Uskrsa. Kršćanin je po krštenju pozvan živjeti svoje kršćanstvo svaki dan i tako iskazivati hvalu i slavu Bogu koji je za njega visio na križu.

**Krunoslav Piuković, maturant
Gimnazije Svetozar Marković**

Tamburaš i sportaš

Krunoslav Piuković iz Subotice maturant je koji cijelo svoje školovanje nastavu pohađa na hrvatskome jeziku. Od malih nogu aktivan je sportaš, ali i tamburaš.

Osnovnu školu Krunoslav je završio u školi *Ivan Milutinović*. Zbog malog broja učenika u generaciji išao je u kombinirani razred, što mu je, kako kaže ostalo u lijepom sjećanju. Kao prednost ovakvog odjela Krunoslav navodi da je mogao puno toga naučiti od starijih drugara. Rado se sjeća i putovanja u Hrvatsku, kojih je, kako kaže, bilo puno, s tim da su ili bila besplatna ili se nešto malo trebalo za njih platiti. Najljepše uspomene Krunoslav kaže kako je donio s ljetovanja u Novom Vinodolskom.

Kad je u pitanju srednjoškolska naobrazba, opredijelio se za Gimnaziju *Svetozar Marković*, opći smjer. Sada je četvrti razred, a nakon završetka planira upisati Pravni fakultet u Subotici.

Tijekom cijeloga školovanja bio je u školskim timovima kada je u pitanju rukomet. Iza njega su brojna natjecanja, a najviše uspjeha kaže da je postigao s ekipom iz osnovne škole jer su došli do pokrajinskog natjecanja. Dugo je trenirao rukomet u Rukometnom klubu *Spartak*, a nedavno je prešao na kik boks koji upotpunjuje s teretanom.

Pored bavljenja sportom, Krunoslav još od osnovne škole i svira. Ljubav prema tamburi, točnije basu, javila mu se na Et-nokampu Hrvatske čitaonice. »Dok smo bili u kampu, došli su neki tamburaši i meni se jako svidjelo kako bas zvuči. Da baš taj instrument počnem svirati ohrabrio me je i stric koji također to svira«, kaže Krunoslav. Prvo tamburaško znanje dobio je u Subotičkom tamburaškom orkestru kod **Stipana Jarama-zovića**, da bi kasnije svirao i u Hrvatskom kulturnom centru *Bunjevačko kolo* te Tamburaškom sastavu *Klasovi*. Trenutačno svira u Tamburaškom ansamblu *Ruže*.

J. D. B.

Jaje kao simbol Uskrsa

Pisanice

Najveći kršćanski blagdan je pred nama, a tjedan koji slijedi pravo je vrijeme za ukrašavanje pisanica. Za kršćane, pisanice simboliziraju novi život, te su tako nezaobilazni simbol Uskrsa. Pitanje je uvijek isto: kako ih ukrašiti? Danas kada u svijetu možemo kupiti gotove pisanice, plastične, od stiropora, drveta... ponovno dolazi u »modu« tradicijski način ukrašavanja. No, bilo kako bilo, ovdje zaista ne možete promašiti, važno je da je jaje ukrašeno i da ima svoje značenje. Ukoliko se još niste odlučili kako će vaše pisanice izgledati ove godine, donosimo nekoliko ideja.

Kuhanje u lukovici

Dobri stari recept s prirodnim bojama ponovno postaje »hit«. Potrebno je prije svega nabrati listiće raznih veličina i oblika i pripremiti lukovicu. Najlon čarapu ili neku mrežicu treba izrezati na komadiće veličine najmanje 15 x 15 cm. Listiće po želji poredajte po jajetu, možete ih s kapljicom vode prilijepiti uz jaje, te jaje umotajte u čarapu i dobro ga stegnite i svežite koncem. U lonac posložite dio lukovice, te na nju poredajte jaja i od gore ponovno lukovicu. Nalijte hladne vode tako da su jaja i lukovica u vodi, te dodajte sol i ocat. (Ocat i sol služe da jaja ne popucaju!) Kada voda prokuha, smanjite vatru i kuhajte još 15 minuta. Nakon kuhanja jaja ostavite u vodi od lukovice minimum 30 minuta. Kako bi jaja dobila lijepi sjaj možete ih premazati komadićem slanine ili mašču.

Za nijansiranje: crvenu boju možete dobiti od ljuske crvenog luka ili cikle. Zelena boja se može dobiti od poriluka, špinata ili koprive. Ljubičasti kupus također može dati ljubičastu boju. Jaja možete kuhati i u cvjetovima ljubičice. Ako želite da boja bude postojana, jaja u toj vodi ostavite preko noći, ali u hladnjaku.

Ukrašavanje voskom

Ukoliko imate bar malo dara za crtanje, evo još jedne pomalo zaboravljene tehnike, a to je ukrašavanje pisanica voskom. Potrebna su vam sirova jaja, svijeća, igla ili čačkalica (može i staro naliv pero) i boja za jaja. Zapalite svijeću kako bi se vosak počeo topiti; ako imate vosak u posudici stavite ga u poklopac od staklenke koji možete grijati svijećom. Iglom ili čačalicom uzimate po malo otopljenog voska i crtate po jajetu. Što ćete crtati ostaje vama na volju i maštu. Kada se vosak prosuši (to bude brzo), stavite jaja u vodu s bojom. Možete i nakon crtanja voskom jaja kuhati u lukovici. Nakon kuhanja, kada ohladite jaja, vosak možete ukloniti struganjem (pažljivo) i mjesta koja su bila prekrivena voskom ostat će svijetla, dok će ostatak ja-

RECEPT NA TACNI

USKRSNA PUNJENA JAJA S HRENOM

Blagdani su najljepši povod za kuhanje za svaku domaćicu, kao ugođaj za cijelu obitelj koja se tada okuplja oko trpeze i provodi sate u ćaskanju i smijanju. Na red nam je došao Uskrs, a što bi drugo išlo na tacnu nego jaja. No, ovoga puta nećemo davati recepturu za farbanje jaja, nego ćemo se baviti onim ispod ljuske.

U vrijeme Uskrsa jaja su neizbježna na svakom blagdanском stolu. Umjesto da samo ogulite kuhana jaja i u nekoj činiji ih servirate na stol, evo prijedloga kako ih puniti. Kravlji sir pomiješajte sa žumanjcima i hrenom, začinite, napunite polovice jaja i ukasite vlascem. Sada kada smo nagovijestili kako to izgleda, vrijeme je da se bacimo na posao.

Potrebno: 10 jaja / 5 žlica hrena / 120 g svježeg kravljeg sira / sol / vegeta / crni papar mljeveni / 4 žličice usitnjenog vlašca

Postupak: Jaja kuhati u blago posoljenoj, kipućoj vodi 10 minuta. Minutaža je važna zbog dovoljne tvrdoće jaja. Tvrdo kuhana jaja ogulite, prerežite po dužini i izvadite žumanjke. Žumanjke, hren, sir, sol i papar miješajte dovoljno dugo da dobijete homogenu smjesu. Na kraju umiješajte 1 punu žlicu vlašca. Polovicu jaja puniti smjesom. Kada napunite sve polovice, servirajte jaja na tacnu i dekorirajte preostalim vlašcem.

Dodatak: Naravno, jaja služite uz pršut, barene kobasice, rotkvice, sir i neizostavni mladi luk. A ako uz sve pripreme nađete vremena, umijesite domaći kruh.

Napomena: Količinu sastojaka možete prilagoditi ukusu ukućana.

Gorana Koporan

jeta biti obojen. Možete i jaja zagrijati na svijeći te tako otopiti vosak i onda ga samo prebrisati.

Jaja možete ukrašavati i temperama, salvetama (popularna decoupage tehnika), crtanjem flomasterima, šljokicama, bojicama, ukasiti ih raznim perlicama... zaista ideja ima nebrojeno.

Najvažnija stvar je da kod ukrašavanja pisanica nema pravila. Prepustite se trenutku i uživajte, osobito ako radite u krugu obitelji, neka i djeca budu dio ovih kreacija. Sigurno ćete imati unikatna jaja, a onda ih s radošću i veseljem darujte drugima.

Važno: tvrdo kuhana jaja, kako bi mogla stajati nekoliko dana, valja skladištiti kako treba, dakle na hladnom mjestu, najbolje u hladnjaku!

Ž.V.

U našim krajevima su dobro poznata prava mala umjetnička djela na jajima, kada slamarke svoje umijeće prenesu na pisanice.

Idemo li večeras u kazalište? (104)

Uloga Jaga – najviši glumački dosegi

Premda je glumačku popularnost stjecao tumačeći likove koji svjedoče o njegovu dobru poznavanju ljudi ovoga podneblja, njihova mentaliteta i govora, napose puka kojemu je rođenjem pripadao, posve je razumljivo što **Geza Kopunović** želi sudjelovati i u ostvarenju drugačijih glumačkih zadataka, primjerice, zaigrati u nekom od Shakespeareovih komada. Ova želja će mu se ispuniti kada redatelj **Bora Hanauska** počne pripremati *Otela*, tragediju u kojoj će Geza Kopunoviću pripasti uloga Jaga. Rad na ovom komadu Kopunović je, kasnije, kroz dugi niz godina kasnije cijenio kao svoj možda i najveći glumački uspjeh, a postigao ga je, kako sam veli: »S čovjekom koga sam najviše mrzio, s pokojnim Borom Hanauskom. Taj je bio što se tiče rada... mučitelj... nije se moglo zamisliti da glumac ne zna cio tekst, a svaki dan je morao nešto novo da prikaže... Na jednoj od proba, po njegovu mišljenju i ocjeni, nisam dovoljno napredovao jer ga nisam poslušao. Zato je odmah odredio alternaciju. To me je uništilo, ali sam se, ipak, bacio svom snagom na posao. Nisam mogao prepustiti Jaga! Radio sam danonoćno, usvojio sve njegove primjedbe i komisija je usvojila mog Jaga. Bila je to moja najbolja predstava.« (M. M. SN, 1982.)

Uspoređujući subotičkog Jaga s interpretima iz Beograda, Zagreba i Novog Sada kritičari su se opredijelili za onoga kojega su vidjeli u Subotici, u tumačenju Geze Kopunovića, te ga proglasili najboljim i najuspješnijim. Osim Jaga igrao je i Tobiju, bio je zapažen i u epizodnoj ulozi Grobara u *Hamletu*, čak je za ovu malu rolu bio nagrađen na XVII. Susretu vojvođanskih kazališta održanom u Vršcu. Kada Zagrepčanin **Ivan Hetrich** postavlja u Subotici *Čežnju pod brijestovima* **Eugena O'Neill**a, na nov, kritika će reći, bezmalo filmski način, Geza Kopunović ostvaruje iznimno zapaženu ulogu, pokazujući se itekako zrelim i doruslim neuobičajenom, za ono vrijeme novom, režijskom postupku. »Trebalo bi mnogo vremena i prostora da se navedu i komentiraju ostvarenja Geze Kopunovića iz ovog drugog, najplodnijeg razdoblja«, ističe **Josip Buljovčić**, nesumnjivo najbolji poznavatelj Kopunovićevih glumačkih ostvarenja – a »nabrojat ćemo samo ona najznačajnija, idući kronološkim redom: Pop Ćira u Dedićevoj dramatizaciji Srijemčeva romana, Floyd Denison u Drvenom tanjuru Edmunda Morrisa, Ksant u herojskoj komediji Guilhermea Figueireda Lisica i grozd, Oliver Crown u dramatizaciji romana Irvina Shawa Lucy Crown, Burgess u Candidi Bernarda Shawa, Sveti Petar u Ćopićevu Vuku Bubalu, Švejk u Maričićevoj dramatizaciji Hašekova romana, Pantelija Crnković u Krležinu Vučjaku, Tobija u Shakespeareovoj Bogojavljenjskoj noći, Slepac Pantelija u Okrugicevoj Sačurici i šubari, Prvi grobar u Shakespeareovu *Hamletu*, Fabriczy u Gospodi Glembajevima, Kreont u Euripidovoj *Medeji*, Pacarel u Feydeauovu vodvilju *Mačka u džaku*, Gradonačelnik u Durrenmattovu

Geza Kopunović u Nušićeva *Poslaniku*

Posetu stare dame, Jourdain u Molierovu *Građaninu* plemiću, Čebutikin u Čehovljevoj drami *Tri sestre*, Thomas Cromwel u drami *Pravi čovjek* Thomas More Roberta Bolta, Mate Bukarica u Brešanovu *Hamletu* u Mrduši Donjoj, Aslaksen u Ibsenovoj drami *Neprijatelj naroda*, Pava Bačić u tragikomičnoj igri *Dolaziš opet*, Adame prema romanu Petka Vojnića *Purčara Odlazak* Pauline Plavšić, Šef stanice u Bezimenoj zvijezdi Mihaila Sebastiana, Kapetan Camaret u Feydeauovu vodvilju *Silom muž i druga*. Posebnu pozornost zaslužuju Kopunovićeve uloge u komadima **Matije Poljakovića**. Od četrnaest praižvedbi na subotičkoj sceni Kopunović nije igrao samo u jednoj, a svoje je nesumnjivo vrhunske glumačke dosege ostvario baš u Poljakovićevim komadima, ostavši u njima trajno zapamćen kod publike koja ga je nerijetko poistovjećivala s likovima, primjerice Č'a Bone ili Bolte, budući da ga je tumačio u svojevrsnoj kazališno-folklornoj tetralogiji o Bolti, kao glavni junak komedija *Bolto u raju*, *Ode Boltu na ogled*, obje u režiji **Mirka Huske**, zatim *Bolto na fronti* u režiji **Josipa Bajića** i *Jedna cura sto nevolja* u režiji **Petra Šarčevića**. U ovim komadima Poljaković poseže za bačkom bunjevačkom ikavicom, ali su oni, kako to zapaža kritika, pisani »suvremenom dramaturškom tehnikom; u komadu se prepleću stvarnost i fantazija, san i java, što režiji i glumcima pruža posebne mogućnosti«. Kritičari su, što je rijetkost, mahom dijelili oduševljenje gledališta prepoznajući u Bolti Geze Kopunovića ne samo izvanredno uspjela ostvarenja rasnog komičara, nego scensko postignuće izgradnje cjelovita lika koji nosi radnju kroz cijeli komad. Bolto je spadalo, izjelica, ali zna i zaplakati i odaslati snažne poruke sa scene, ali je nadasve majstor pučke fraze, humora i komike. Ovo i nije čudno jer je M. Poljaković itekako imao na umu glumačke mogućnosti Geze Kopunovića, pišući pojedine svoje komade kojima je ovaj glumac stekao iznimnu popularnost i pohvale stručne kritike.

NATJEČAJ ZA IZBOR RAVNATELJA PREDŠKOLSKE USTANOVE NAŠA RADOST SUBOTICA

Mandatno razdoblje: 4 godine

UVJETI:

Ravnatelj ustanove može biti osoba koja ispunjava uvjete propisane člankom 139. i člankom 140. st. 1. i 2. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i odgoja (*Sl. glasnik RS* broj 88/2017).

Dužnost ravnatelja predškolske ustanove može obavljati osoba koja:

1. ima obrazovanje iz članka 140. st. 1. i 2. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i odgoja (*Sl. glasnik RS* broj 88/2017) za odgojitelja ili stručnog suradnika,
2. ima dozvolu za rad nastavnika, odgojitelja i stručnog suradnika,
3. ima obuku i položen ispit za ravnatelja ustanove,
4. ima najmanje osam godina rada u predškolskoj ustanovi na poslovima odgoja i obrazovanja nakon stečenog odgovarajućeg obrazovanja,
5. ima psihičku, fizičku i zdravstvenu sposobnost za rad s djecom i učenicima,
6. nije osuđivana pravnomosnažnom presudom za kazneno djelo za koje je izrečena bezuvjetna kazna zatvora u trajanju od najmanje tri mjeseca, kao i za kaznena djela nasilje u obitelji, oduzimanje maloljetne osobe, zapuštanje i zlostavljanje maloljetne osobe ili rodoskrvnuće, za kaznena djela primanje ili davanje mita; za kaznena djela iz grupe kaznenih djela protiv spolne slobode, protiv pravnog saobraćaja i protiv čovječnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom, bez obzira na izrečenu kaznenu sankciju, i za koje nije, u skladu sa zakonom, utvrđeno diskriminatorno ponašanje,
7. ima državljanstvo Republike Srbije,
8. zna srpski jezik i jezik na kojem ostvaruje obrazovno-odgojni rad.

Odnosno, dužnost ravnatelja predškolske ustanove može obavljati i osoba koja:

1. ima odgovarajuće obrazovanje iz članka 140. stavak 3. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i odgoja (*Sl. glasnik RS* broj 88/2017) za odgojitelja,
2. ima dozvolu za rad nastavnika, odgojitelja i stručnog suradnika,
3. ima obuku i položen ispit za ravnatelja ustanove,
4. ima najmanje deset godina rada u predškolskoj ustanovi na poslovima odgoja i obrazovanja nakon stečenog odgovarajućeg obrazovanja,
5. ima psihičku, fizičku i zdravstvenu sposobnost za rad s djecom i učenicima,
6. nije osuđivana pravnomosnažnom presudom za kazneno djelo za koje je izrečena bezuvjetna kazna zatvora u trajanju od

najmanje tri mjeseca, kao i za kaznena djela nasilje u obitelji, oduzimanje maloljetne osobe, zapuštanje i zlostavljanje maloljetne osobe ili rodoskrvnuće, za kaznena djela primanje ili davanje mita; za kaznena djela iz grupe kaznenih djela protiv spolne slobode, protiv pravnog saobraćaja i protiv čovječnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom, bez obzira na izrečenu kaznenu sankciju, i za koje nije, u

skladu sa zakonom, utvrđeno diskriminatorno ponašanje,

7. ima državljanstvo Republike Srbije,
8. zna srpski jezik i jezik na kojem ostvaruje obrazovno-odgojni rad.

Dokaz o ispunjenosti uvjeta sastavni su dio prijave na natječaj, a dokaz o psihičkoj, fizičkoj i zdravstvenoj sposobnosti za rad s djecom pribavlja se prije zaključenja ugovora.

Kandidat podnosi dokaze o ispunjenosti traženih uvjeta (originalne ili ovjerene preslike):

1. biografiju s kratkim pregledom kretanja u službi,
2. diplomu o odgovarajućoj stručnoj spremi,
4. uvjerenje o položenom ispitu za licencu za nastavnika, odgojitelja i stručnog suradnika;
5. potvrdu o godinama rada poslije stečenog odgovarajućeg obrazovanja,
6. liječničko uvjerenje (može i iz dosijea, a kandidat koji bude izabran će naknadno, prije zaključenja ugovora),
7. uvjerenje o nekažnjavanju iz suda, SUP-a i iz privrednog suda,
8. uvjerenje o državljanstvu,
9. izvod iz MKR za kandidate koji su promijenili prezime odnosno ime poslije izdavanja diplome;
10. dokaz o poznavanju jezika, u skladu s odredbom članka 141. stavak 7. ZOSOV-a (ovjerena kopija svjedočanstva, diplome ili potvrda ustanove da je kandidat stekao srednje, više ili visoko obrazovanje na jeziku na kome se ostvaruje rad ili ovjerena kopija potvrde o položenom ispitu iz jezika s metodikom, po programu odgovarajuće visokoškolske ustanove),
11. kao i rezultate stručno-pedagoškog nadzora ustanove i ocjenu vanjskog vrjednovanja, ukoliko je prethodno obavljao dužnost ravnatelja ustanove.

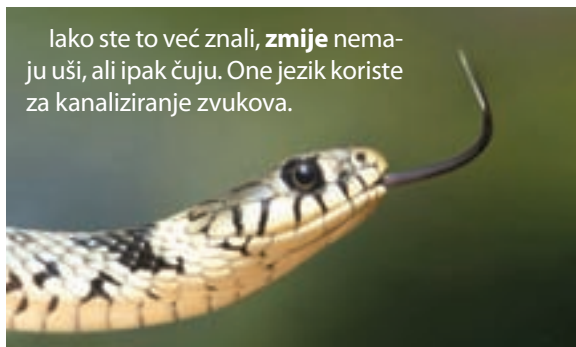
Rok za podnošenje prijave na natječaj za izbor ravnatelja je 15 dana od dana objavljivanja natječaja. Prijavu na natječaj za izbor ravnatelja, zajedno s potrebnom dokumentacijom, dostaviti ustanovi na adresu Antona Aškerca broj 3, 24000 Subotica, s naznakom »Prijava na Natječaj za izbor direktora Predškolske ustanove Naša radost Subotica«. Nepotpune i neblagovremene prijave neće se uzeti u razmatranje.

Taj čudesan životinjski svijet!

Vjerujem da su **oposumi** postali popularni poslije crtanog filma *Le-deno doba*, no jeste li znali da kada se oposumi »prave mrtvi«, oni zapravo ne glume, nego se stvarno onesvijeste od straha.

Iako ste to već znali, **zmije** nemaju uši, ali ipak čuju. One jezik koriste za kanaliziranje zvukova.

Vjeverice često zaborave gdje su sakrile, spremile svoj plijen – zimnicu (orahe, lješnjake...).

Zbog njihove zaboravnosti svake godine u šumama diljem svijeta nikne na tisuće novih stabala.

Evo prijedloga za spavanje. **Vidre** dok spavaju drže se za ruke, kako ne bi otplutale daleko i jednostavno se razdvojile.

IZUZETNI rezultati tamburaša

Festival vojvođanske tambure u Bačkoj Palanci održan je 14. ožujka a na njemu su sudjelovali i učenici Muzičke škole iz Subotice, odsjek tambura, i ostvarili izuzetne rezultate. Istoga tjedna održano je i Republičko natjecanje tamburaša u Novom Sadu. Evo rezultata s oba natjecanja:

Uspjeh na Festivalu vojvođanske tambure:

Klasa **Vojislav Temunović**: III. niži razred **Matija Ivković Ivandekić** – 1./1. nagrada, **Lucija Horvacki** 1./7. nagrada, **Andrija Mandrić** – 1./7. nagrada, VI. niži razred – **Lucija Ivković Ivandekić** 1./1., srednja škola – odsjek tambura: **Marko Grmić** 1./2.

Klasa **Mira Temunović**: III. niži razred **Iva Gabrić** – 1./4. nagrada, **Iva Molnar** – 1./7. nagrada, VI. niži razred **Marko Kujundžić** – 1./3. nagrada, srednja škola – odsjek tambura: **Magdalena Temunović** – 1./1.

Klasa **Sonja Berta**: III. niži razred **Barbara Piuković** 1/8 nagrada, IV. niži razred **Ena Kujundžić** – 2./1. i VI. niži razred **Išvan Sakač** – 1./9.

Klasa **Milan Pridraški**: komorni sastav *Triola* – 1./2. nagrada.

Dječji tamburaški orkestar Muzičke škole Subotica, kojim ravna Mira Temunović osvojio je 1./1. mjesto – 100 bodova.

Rezultati s republičkog natjecanja:

Klasa **Vojislav Temunović**: **Matija Ivković Ivandekić** – 1./2. nagrada, **Lucija Ivković Ivandekić** – 2./1. nagrada i **Marko Grmić** – 2./2. nagrada.

Klasa **Mira Temunović**: III. niži razred **Iva Gabrić** – 1./2. nagrada, **Iva Molnar** – 2./1. nagrada, VI. niži razred **Marko Kujundžić** – 1./1. nagrada, srednja škola – odsjek tambura **Aleksandar Krstić** – 1./2. nagrada i **Magdalena Temunović** – 2./1. nagrada.

Klasa **Sonja Berta**: srednja škola – odsjek tambura **Ivana Mačković** (prim) – 2./1. nagrada i **Ivan Ivanković Radak** (basprim) – 2./1. nagrada.

Čestitamo svima na postignutom uspjehu!

Ž. V.

Ponovni uspjeh hrvatskih odjela

Protekli vikend bio je ispunjen raznim natjecanjima gdje su se i ovoga puta učenici hrvatskih odjela pokazali u najboljem svjetlu.

Biologija

Općinsko natjecanje iz biologije održano je 17. ožujka u OŠ Đuro Salaj u Subotici, a rezultati su sljedeći: **I. mjesto**

osvojili su: **Anamarija Kuntić** – VII. razred OŠ Matko Vuković, **Donna Karan** – VIII. razred OŠ Matko Vuković, **Teo Margetić** – VI. razred OŠ Matko Vuković. **II. mjesto** osvojila je **Matea Rudinski** – VIII. razred OŠ Matko Vuković. **III. mjesto** osvojili su: **Leona Matković** – VIII. razred OŠ Matko Vuković, **Andrija Mandić** – V. razred OŠ Matko Vuković, **Ana Marija Horvacki** – V. razred OŠ Ivan Milutinović, **Lucija Horvacki** – V. razred OŠ Matko Vuković i **Lana Vojnić Hajduk** – V. razred OŠ Ivan Milutinović.

Povijest

Općinsko natjecanje iz povijesti je održano 17. ožujka u OŠ Sonja Marković u Subotici, a od sedmih razreda prvo mjesto zauzela je **Anamarija Kuntić** – VII. razred OŠ Matko Vuković.

Ž. V.

Radionica u vrtiću Marija Petković Sunčica

Upoznajmo sv. Josipa

Znate li odgovor na ovu zagonetku?
*Od drveta je načinio
 Mnogu lijepu stvar.
 Isusa je primio kao Božji dar.
 Mariju je volio,
 s njom se dragom Bogu molio!*

Naravno da znate! To je sveti Josip. Isusov zemaljski otac i skrbnik te Marijin zaručnik. A znaju to i mališani iz vrtića *Marija Petković Sunčica* u Subotici koji su se priključili devetnici sv. Josipu u njihovoj župi, te na vjeronauku razgovarali o ovome svecu koji nam svima može biti primjer i zagovornik. Doznali su kako je sv. Josip vjerom i pouzdanjem prihvatio veliku i jedinstvenu zadaću povjerenu mu od Boga! Premda vremenski daleko od nas, živio je životom sličnim onim koji i danas mnogi žive, živio je u obitelji, radio svoj posao, brinuo se za obitelj... ali sve sa silnom duhovnom snagom, s ljubavlju prema Bogu i bližnjemu! Po zanimanju sv. Josip je bio stolar. Djeci je o tome govorio i praktički pokazao dida **Albe Kujundžić** koji je u vrtić donio torbu punu tesarskog alata još iz 1886. godine (dida Albe ga je naslijedio od svog oca). Želio im je dočarati izgled stolarske radionice sv. Josipa pa im je pokazao kako funkcioniraju stari alati, a djeca su i sama pokušala rukovati s nekim od alata i tesati drvo. Bila je ovo prekrasna radionica, što možete vidjeti i na fotografijama.

B. I.

KOD GLAVNE POŠTE

Subotica
551-045

Srebrna
akcija!

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom.
www.apartmani-karasic.com

Prodaje se apartman od 36 m² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.

Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal. 025 5742 136.

Naprodaj bunjevačka ruva od paje, sukna, sefira, satena, pregače, marame plišane, rojtoš svilene, delinske, kaputi muški i ženski, šepica, šeširi, čakšire, prusluk, čaršapi, ponjevice. Tel: 024/528682.

Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.

Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.

Tražim ozbiljnu žensku osobu za dvorbu bračnog para u Svetozar Mileticu za nekretninu. Tel.: 00385 32832310

Prodaje se stan na Radijaku od 52 m². Tel.: 069 2887213.

Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m², topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Prodajem u Donjem Tavankutu 1 ha 6 ari pijeska kod groblja, odlična lokacija. Vlasnik. Tel.: 0638560635.

Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupao, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupao) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.

Uzimam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 metara po jutru. Tel.: 064 305 1488

Hrvat, katolik, 61 godinu, umirovljenik s dobrim primanjima, grad Slavenska Orahovica, kuća, automobil, vitalan, zgodan, traži ženu – katolkinju za brak, bez djece, koja ima do 57 godina. Pošaljite za početak SMS poruku na 063-766-88-08. Josip, Hrvatska, Slavenska Orahovica kod Osijeka.

U predgrađu Subotice prodajem trosobnu katnicu sa suterenom. Parket u svim sobama, dvije kupao, legalizirano, sa svim priključcima. Plac 560 m². Moguća i zamjena za slično u okolici Zagreba. Tel.: 062-332-247.

Povoljno se prodaje legaliziran objekt na parceli od 510 m² u Somborskoj ulici br. 67. Kod dvije pruge, komplet opremljen za nastavak radova male privrede, trofazna struja, gradska voda, priključak na plin. Tel.: 063-551-871.

Prodajemo lijepu kuću u Subotici, 145 m², dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen, legalizirano, može zamjena za manji dvosoban stan, plus doplata. Tel.: 024-456-12-05.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 25. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU KOJIM JE DANA SUGLASNOST NA STUDIJU PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Dana 15. 3. 2018. godine nositelju projekta ONDAPLAST BALKAN PROPERTY doo Beograd, Savski venac – Pivljanina Baja br. 9, je dana suglasnost na studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: »Rekonstrukcija i promjena namjene postojećeg poslovnog objekta u pogon za proizvodnju ostalih proizvoda od plastike« na katastarskoj parceli 14729/1 KO Novi grad, Ulica Segedinski bb, Subotica (46.102960°, 19.727003°).

Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na sajtu Grada Subotice.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji VAŽI DO 28. 3. 2018.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.
Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218;
e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internet

već od
649 din

SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555765 WWW.TIPPNET.RS

Nogomet Srpska liga Vojvodina

Drugi poraz zaredom

ZRENJANIN – Nogometaši *Bačke 1901*, s drugog gostovanja zaredom, iz Zrenjanina, vratili su se pognutih glava. Nadigrao ih je *Radnički*, rezultatom 2:1 (0:0). Subotičani su odigrali solidno i pružili žilav otpor, pa je prvo poluvrijeme završeno bez pogodaka. Poslije odmora nogometaši *Radničkog* pojačavaju pritisak, što je rezultiralo s dva zgoditka **Šarenca**, u 48. i 63. minuti. Samo četiri minute kasnije zgoditkom **Krmara** gosti uspijevaju umanjiti poraz. Do kraja se igralo ravnopravno, bilo je zrelih prigoda na obje strane, no, do kraja utakmice mreže se više nisu tresle. Poslije ove utakmice *Bačka* je zadržala 14. mjesto na ljestvici, a u narednom kolu na svojem će travnjaku dočekati petoplasiranog *Omladinca* iz Novih Banovaca.

Vojvođanska liga Sjever

Odlična igra i sigurna pobjeda

TAVANKUT – U drugom proljetnom kolu NK *Tavankut* je novom pobjedom na svojem travnjaku opetovano obradovao dvjestotinak svojih vjernih navijača. Zgoditcima **N. Skenderovića** u 20., **Vojnića** u 30., te **Silija** u 71. i 75. minuti svladali su *Bačku* iz Pačira rezultatom 4:1 (2:1). Domaćini su utakmicu započeli žestokim napadima, pa su stvorili i veliki broj izglednih situacija pred vratima *Bačke*. Dvije su realizirali u prvom poluvremenu, a početkom nastavka sudac im je propustio dosuditi očiti penal. Tavankučani nastavljaju s napadima, a dominaciju na travnjaku materijalizirali su s još dva pogotka. Nakon ove utakmice Tavankut se popeo na 7. mjesto prvenstvene ljestvice, a *Bačka* ostaje u skupini klubova kojima predstoji grčevita borba za opstanak u ovoj konkurenciji. U narednom kolu Tavankučani će gostovati kod *Radničkog* u Somboru.

Bod od fenjeraša

ODŽACI – Pred pedesetak gledatelja nogometaši *Tekstilca* i somborskog *Radničkog* podijelili su bodove rezultatom 1:1 (0:1). Mreže su tresli **Matijević** u 27. za Somborce i **Latinović** u 53. minuti za Odžaćane, obojica iz jedanaesteraca. Susjedski derbi završen je najpravednije, jer su obje ekipe imale svoje prigode, ali ih napadači nisu realizirali. Oba poluvremena domaćini su bolje počeli i ozbiljno pripremili u petnaestak uvodnih minuta, ali nisu uspijevali zatresti mrežu *Radničkog* iz vrlo izglednih prigoda. Gosti su do prednosti stigli iz penala. **Martinović** je nepropisno zaustavljen u kaznenom prostoru, a najstrožu kaznu je realizirao Matijević. U nastavku susreta domaćini su sve karte bacili na napad, što im se isplatilo. **Božićić** je oboren u šesnaestercu *Radničkog*, a dosuđeni penal realizirao je Latinović. Somborci su vrlo nezadovoljni suđenjem, arbitru spočitavaju penal za domaćina i poništen pogodak zbog navodnog prekršaja njihovog napadača u samom finišu utakmice. U narednom kolu *Radnički* će na svojem stadionu dočekati zahuktalu ekipu *Tavankuta*.

PFL Sombor

Odmor poslije pobjede

SOMBOR – Nogometaši somborskog ŽAK-a u ovom kolu su se odmarali, jer je *Borac* iz Bačkog Gračaca napustio natjecanje. U narednom kolu

na stadionu kraj pruge dočekat će četvrtoplasiranu ekipu *Krila Krajine* iz Bačke Palanke.

PFL Subotica

Katastrofa

KUCURA – Nogometaši *Subotice* katastrofalno su otvorili proljetnu polusezonu i u prva dva kola zabilježili dva poraza uz ukupni skor od 0:13. U ovom kolu gostovali su kod prvaka *Iskre* u Kucuri. Očekivano, domaćini su im spakirali u mrežu 7 lopti, gostujući strijelci su bili na odmoru. Iskreno, nitko u klubu se nije ni nadao drugačijem ishodu, jedino su se plašili još veće katastrofe. U narednom kolu, u derbiju začelja, fenjeraš *Subotica* dočekat će susjeda na ljestvici, ekipu *Horgoš 1911*.

MFL Sombor 1. razred

Bod s vrućeg gostovanja

DERONJE – S uvijek neugodnog gostovanja u Deronjama nogometaši *Dunava* u Monoštor su se vratili uzdignutih glava. U vrlo žestokoj utakmici, u pravom nogometnom ratu za svaki pedalj travnjaka, uspjeli su sačuvati svoju mrežu i *Omladinca* otkinuti pola plijena. Je li ovaj rezultat slučajan ili je najava bolje proljetne polusezone, pokazat će već naredno kolo, u kojem će Monoštorci gostovati u Bukovcu kod šestoplasiranog *Omladinca*.

Berešcima fenjer

SIVAC – Na otvorenju proljetne polusezone *Dinamo 1923* je na gostovanju u Sivcu zabilježio visok poraz 4:1 od viceprvaka *Poleta*. Drugačiji rezultat nije se ni očekivao, jer se rijetko koja ekipa iz ovoga ranga natjecanja može pohvaliti osvajanjem bodova u Sivcu. Berešci ovu utakmicu moraju što prije zaboraviti i okrenuti se dolazećima, jer im predstoji grčevita borba za opstanak. Već u narednom kolu na svojem travnjaku će dočekati izravnog takmaca za ispadanje, *Jedinstvo* iz Ribareva i to im je prilika za predaju fenjera protivniku.

Atletika Trčanje

Novi uspjeh Borbelja

KRUŠEVAC – Odličnu utrku u nedjelju je u Kruševcu, na Državnom prvenstvu u polumaratonu, istrčao član Atletskog kluba *Apatin* mladi **Đuro Borbelj** i zauzeo izvrsno 4. mjesto u sigurno najjačoj konkurenciji u posljednjih pet godina. Prošlogodišnju titulu obranio je **Haris Ajdarević**, na drugo mjesto plasirao se najbolji trijatlonac Srbije **Ognjen Stojanović**, na treće jedan od najboljih dugoprugaša Srbije i sudionik Olimpijskih igara **Darko Živanović**. »Iskreno, osjećao sam se vrlo dobro sve do 18. kilometra i kratkotrajne krize. Tu su mi pobjegli na nekih 150-200 metara. Poslije toga trčao sam isti tempo, što je znak nedovoljnog iskustva i manjka hrabrosti. Upravo u tom trenutku natjecatelj mora dati sve od sebe. Prezadovoljan sam i postizanjem osobnog rekorda od 1:10:30 h. Čestitao bih i organizatoru što je kvalitetnim pripremama omogućio da ova utrka bude na visokoj razini«, rekao je poslije utrke Borbelj.

Ivan Andrašić

REPUBLIKA HRVATSKA
SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA HRVATE IZVAN REPUBLIKE HRVATSKE

Na temelju članka 2. Pravila o uvjetima, kriterijima i postupku za dodjelu financijske potpore programima i projektima udruga, ustanova i organizacija hrvatske nacionalne manjine (KLASA:011-02/18-03/02, URBROJ: 537-02/1-18-01 od 27. veljače 2018. godine) i Odluke o načinu raspodjele financijskih sredstava za programe i projekte udruga, ustanova i organizacija hrvatske nacionalne manjine za 2018. godinu (KLASA: 011-02/18-04/05, URBROJ: 537-02-01/1-18-01 od 8. ožujka 2018. godine), a sukladno člancima 9., 13., 30., 35., 46. i 53. Zakona o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 124/11 i 16/12), Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske

objavljuje JAVNI NATJEČAJ

za prijavu programa i projekata udruga, ustanova i organizacija hrvatske nacionalne manjine u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2018. godinu

1. VRSTA FINACIJSKE POTPORE

Na javni natječaj se mogu prijaviti udruge, ustanove i organizacije čija je djelatnost vezana uz ostvarivanje, zadovoljavanje i unapređenje općih i javnih potreba hrvatske manjinske zajednice u inozemstvu kao što su:

programi i projekti koji doprinose ostvarivanju i jačanju manjinskih prava hrvatske nacionalne manjine (očuvanje hrvatskoga jezika, identiteta, kulturne baštine, kulture, obrazovanja, znanosti, sporta i sl.)

programi i projekti koji doprinose razvoju manjinskih medija i djelovanju manjinskih institucija

programi i projekti koji zadovoljavaju i unapređuju opće javne potrebe hrvatske manjinske zajednice u inozemstvu.

Napomena: Nije predviđeno financiranje programa i projekata prijavljenih od udruga, ustanova i organizacija ovisnih o bilo kojem političkom usmjerenju ili stranci.

2. VISINA FINACIJSKE POTPORE

Najniži iznos financijske potpore po programu i projektu određuje Povjerenstvo pri nadležnom veleposlanstvu Republike Hrvatske, dok najviši iznos financijske potpore po programu i projektu ne može biti veći od iznosa koji je nadležnom veleposlanstvu Republike Hrvatske raspodijeljen temeljem Odluke o načinu raspodjele financijskih sredstava za programe i projekte udruga, ustanova i organizacija hrvatske nacionalne manjine za 2018. godinu.

Prijavitelji mogu podnijeti najviše dvije prijave.

3. UVJETI I KRITERIJI ZA DODJELU FINACIJSKE POTPORE

Uvjeti za dodjelu financijske potpore:

registrirane su i posjeduju važeći statut, poslovnik ili drugi odgovarajući dokument iz kojeg je razvidna osnovna djelatnost aktivno i kontinuirano djeluju

programi i projekti koje provode od posebnog su interesa za opće/javno dobro te usmjereni na stvarne potrebe hrvatske zajednice u inozemstvu

imaju ljudske i materijalne resurse potrebne za provedbu prijavljenih programa i projekata
vode transparentno financijsko poslovanje.

Kriteriji za vrednovanje i dodjelu financijske potpore:

društvena opravdanost i opća korist za hrvatsku manjinsku zajednicu

kvaliteta programa/projekta i doprinos jačanju manjinskih prava

broj korisnika obuhvaćenih programom/projektom

održivost i ekonomičnost programa/projekta

iskustvo i sposobnost djelotvorne provedbe programa/projekta.

4. SADRŽAJ PRIJAVE

Prijavitelji **su dužni priložiti sljedeću dokumentaciju:**

Obrazac prijave (Word format)

Obrazac proračuna (Excel format)

Obrazac životopisa voditelja/ice projekta (Word format)

Potvrdu da se protiv osobe ovlaštene za zastupanje ne vodi kazneni postupak ili potvrdu o nekažnjavanju (izvornik ne stariji od 6 mjeseci)

Potvrdu iz Registra matične države o registraciji udruge, ustanove ili organizacije hrvatske nacionalne manjine (izvornik ne stariji od 6 mjeseci)

Presliku poslovnika o radu, statuta ili nekog drugog odgovarajućeg dokumenta iz kojeg je razvidna osnovna djelatnost udruge, ustanove ili organizacije (samo ukoliko osnovna djelatnost nije vidljiva iz potvrde iz Registra)

Presliku financijskog izvješća o poslovanju u prethodnoj godini

Presliku plana i programa rada za godinu za koju se dodjeljuje financijska potpora

Potvrdu banke s bankovnim podacima o deviznom računu (IBAN i SWIFT).

Prijavitelji mogu priložiti sljedeću neobaveznu dokumentaciju:

Materijale, publikacije, novinske članke i ostalu dokumentaciju koja ilustrira rad prijavitelja

Preporuke (npr. jedinica lokalne uprave i samouprave, tijela državne uprave, institucija u zemlji i inozemstvu, drugih donatora)

Obrazac izjave o partnerstvu (Word format) ukoliko se program/projekt provodi u partnerstvu.

5. NAČIN I ROK ZA PODNOŠENJE PRIJAVA

Prijava na Javni natječaj sa svom obveznom i neobaveznom dokumentacijom dostavlja se isključivo putem pošte na adresu nadležnog veleposlanstva Republike Hrvatske s naznakom

„za Javni natječaj za prijavu programa i projekata udruga, ustanova i organizacija hrvatske nacionalne manjine u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2018. godinu“.

Obrasci za prijavu na Javni natječaj dostupni su za preuzimanje na mrežnoj stranici nadležnog veleposlanstva Republike Hrvatske u inozemstvu i mrežnoj stranici Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Svi obrasci propisani ovim Javnim natječajem trebaju biti u cijelosti popunjeni na hrvatskom jeziku i napisani putem računala.

Rok za podnošenje prijava na Javni natječaj je 30 dana od dana objave Javnog natječaja na mrežnoj stranici nadležnog veleposlanstva Republike Hrvatske u inozemstvu, počevši od

15. ožujka 2018. do zaključno 16. travnja 2018.

Zaprimljena obvezna i neobavezna dokumentacija na ovaj Javni natječaj ne vraća se podnositelju prijave.

Prijave i dopune prijave na Javni natječaj podnesene nakon isteka roka za podnošenje prijave, nepotpune prijave ili prijave koje sadrže odstupanja ili dijelove koji nisu u skladu s Javnim natječajem i potrebnom dokumentacijom, prijave koje nisu napisane na propisanim obrascima za Javni natječaj ili su podnesene na drugi način suprotno tekstu Javnog natječaja, neće se razmatrati.

Napomena: Prijave prijavitelja za koje se utvrdi da su neuredno izvršavali obveze iz ugovora zaključenih temeljem ranijih javnih natječaja/poziva Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske neće se razmatrati.

6. ODABIR I NAČIN PROCJENE PRIJAVA

Nakon pregleda i razmatranja svih pristiglih prijava na Javni natječaj imenovano Povjerenstvo nadležnog veleposlanstva Republike Hrvatske u inozemstvu izrađuje i dostavlja prijedlog o raspodjeli financijskih sredstava udrugama, ustanovama i organizacijama hrvatske nacionalne manjine Povjerenstvu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske za dodjelu financijske potpore Hrvatima izvan Republike Hrvatske.

Povjerenstvo Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske za dodjelu financijske potpore Hrvatima izvan Republike Hrvatske temeljem dostavljenog prijedloga o raspodjeli financijskih sredstava izrađuje prijedlog Odluke o dodjeli financijskih sredstava udrugama, ustanovama i organizacijama hrvatske nacionalne manjine, slijedom koje će Odluku o dodjeli financijskih sredstava udrugama, ustanovama i organizacijama hrvatske nacionalne manjine donijeti čelnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Po objavi Odluke o dodjeli financijskih sredstava udrugama, ustanovama i organizacijama hrvatske nacionalne manjine, čelnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske ili osoba koju on ovlasti će s dobitnicima financijske potpore sklopiti ugovore o dodjeli financijske potpore, a kojima će se detaljnije urediti međusobna prava i obveze.

7. NAČIN OBJAVE PRIHVAĆENIH PROJEKATA

Odluka o dodjeli financijskih sredstava udrugama, ustanovama i organizacijama hrvatske nacionalne manjine bit će objavljena na mrežnim stranicama Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, www.hrvatiizvanrh.hr i na mrežnim stranicama nadležnih veleposlanstava Republike Hrvatske u inozemstvu.

KLASA: 011-02/18-04/05 URBROJ: 537-02-01/1-18-02

Zagreb, 9. ožujka 2018.

Državni tajnik, Zvonko Milas

U NEKOLIKO SLIKA

Dan zajednice

Iz Ivković šora

Ne bi tušta divanio

piše: Branko Ivković

Faljen Isus, čeljadi. Jevo mene opet našo sam malkoc vrmena da se izdivanim s ovim mojim komšijama i rodbinom. Niki dan me jedan ismijo od ti što su došli zdravo siroti i fajn napaćeni, a sad imadu kuće na dva-tri tavana i to borme ne makar kake, sve njim u mramoru i svili i kadifi, kugod da su od ovi veliki fodbolišta jal glumaca iz bilog svita. Av, kako se samo znali snać! A ti, Braniša, zamazivaj za Uskrs blatom i posli krečom, i tako svake godine. Plava kiša kad naiđe oma mi odre »fasadu« sa salaša. Skrenio sam, božem prosti, divan. I tako veli mi da smo svi ode niki rodovi po šorovima, e pa velim ja njemu natrag: »Braca moj, pa i jesmo. Dašta smo. Pa i šorovi su nastali tako što je bio dida, pa opravio sinovima kuću, pa ti sinovi opravili njevim sinovima kuće, tj. Salaše. I tako redom salaš do salaša i nasto šor. Svit je ode borme vridno radio, sve slogom i mobom izopravljo i tako to išlo stotinama lita. E, ondak nam sve krenilo niz atar, svaki poslić se sad gleda naplatit do filera, niko se više ne poštiva, kadgod je unuk jal unuka dodvorila didu pa joj ostalo imanje. Sad po novoj modi didu spakuju u lelenc za stare, tamo siroti brzo skončaju i ne mogu vidit ni bilog dana a kamol oko salaša, kako nosi voće, raste I žito jal kuruz, jel s višnjovom batinom prošetat kroz avliju do guvna i košare, obač josag... I bilo njim onda srce na mistu, tu su sa svojom dicom, unučadima a ne s kojikakim slabo plaćenim tuđim svitom kugod u tim domovima di se skoro svi obrecaje i izderavaje na nji nake stare i bolesne«. Jeto to nam je, čeljadi, donelo ovo moderno vrime. Sve se mislim šta će se trevit tek sad s ovim novim generacijama. Za sad njim kandar ide dobro. Kako vidim kad idem kroz varoš kakim poslom, side isprid ovi moderni mijana što ji zovu »kafići«, a kafa se najmanje pije. Čim sunce malkoc grane, piju kojikaka pića što ni ne misli čovik od čeg su smučena, a u svakom ima gledim, moro sam i biciglu zaustavit pa sać da bolje vidim, ta stvarno je u njem turen mali kišobran, što bi stari kazli ešernje. Dugo sam konto zbog čeg njim to meću, a onda sam ubardo. To je cigurno samo kad side napolju. Ondak njim taj kišobran čuva od nedaj bože, a po varoši ima fajn tica pa da njim ne dodaju još jedan sastojak u taj njev smišani bučkuriš. Mani ti, kadgod kad je bilo špricera, piva u bečkama i kabezona sa sodom i dosta... Sad od ovog cigurno mož pokvarit trbu... Ja to ne bi popio ni da mi dadu po Ivković šora. Nisam vam ni izdivanio, niki dan me poslala ova moja da nasičem cicamace na do, imam jedno pet žbunjova i ja na biciglu, uzo makaze za rizanje voća pa ajd... Kad ja stigo, čeljadi moja, imam šta vidit: sva cicamaca osušena, i doli deblja i sva trava i palčinjak oko nje... Taki sam bisan, došo nam jedan novi arendaš vele mi komšije i lipo istreso iz cisterne u kanal višak otrove. Eto kaki smo mi svit. Ni to što svi nosimo na groblje ne poštivamo. Ajd zbogom, čeljadi.

Bač Ivin štodir

Došo pa ošo

piše: Ivan Andrašić

Dan po dan, osvanijo i Jozip. Bač Iva se prezniyo iza sna, ništa mu odviše svitlo u sobe. Oma mu izgledalo da se uspavo, pa za dram skočijo iz kreveta. Ščim zakoračijo u gank, vidijo da navijalo za po šuva sniga, a pada još. U dvoru ni ne izgleda ko da je Jozip, vrime mu pristalije za Luciju. Zadžerilo, gornjak probija do kosti, a ka došo natrag u sobu, vidi, na vekeru se istom pokaziva tri sata. Veli, još će malo po dunju, pa će tribat latit u šake i lopatu za snig. San mu na oči više ni tijo. Vrtošijo se i koišta štodiyo. Njegova blaženo krca, ni ne miče se. Sirota, vada se baš umori u te njezne fabrike. Na pamet mu spo i kum Marka iz Avstralije. Nikako o svete Kate mu tuko depešu da će on i njegova dojt doma na jedno po godine. Obadvoj tamo dobili penziju, pa po njevima regulama toliko možu u komatu bit napolju. Veli, š njevima penzijama će lipše proživit tu neg tamo. Spalo mu napamet i da će danas pri podne dojt za njim na lemuzine, pa čedu otit njevomu pajtašu iz škole čestitat imendan. On ima salaš po Dunovom, a kum Marka vada ništa na svitu ne volji više neg salašarcki život. Ka došo priklane i oženijo se, kupijo njemu i njegove jedan već poluzarušiti blizu Jozinoga. Kupijo i pedes lanaca zemlje oko salaša, stopedes bikica i tristo prasača. Zaposlijo i dvojicu nadničara da se staru za imanje. Kupijo i dvi lemuzine, sam veli jednu radnu i jednu paradnu. Namislijo, dok se marva ne urani, napraviće i mesaru, dućan i bircuz, pa će tamo sve to i poprodavat. Veli, možda će, ka započne taki veliki posov, dovuć vamo i njegovo dite što u Avstralije imo š prvom ženom, a daće Bog da se otrani i vo što jim oma priklane došlo na svit, pa će bit i posla, a vada i asne, za sve. Ka se u varoške kuće bijo raspitivat za taki posov, varoški dade ga oma isfalili kako volji vu državu, pa mu obećavali sve i sva. Po njima, ima da mu teču med i mliko i samo nek vamo dovuće još kogagod ako ima, biće lipo svima. A država će jim pomoć koliko triba. Bač Iva ko nevorni Toma, pridosićo, al mu ni tijo kvarit. Imo on već pajtaša kojima država i raniji godina obećavala pomoć i oko žaba, i oko puževa, jagoda, malina, lane oko nikaki bobica, ve godine ope oko marve i uvik ji redovno zaludila. Svaki put bi se svršilo tako što bi se ta čeljad dobro zadužila ko banke, lipo se otpravila u poslu, a ka rodilo, nisu imali komu prodat. Na kraj sve propalo, jedino jim ostalo vraćat no što se zadužili. Banka ne prašta, ni dug, ni kamate na dug i to ne baš male. Ni bolje prošo ni kum Marka. Sve mu se dalo na zlo. Prvo obolila marva. Kuršmit ji ličijo, al više o polak pocrkalo. Al zoto, ka mu isapijo koliko triba platit, ispalo da bi manje štetovo da pocrkalo sve. Potli ga udesila i država. Sve no što mu tolmačili varoški dade, više ni važilo. Regule se za dram prominjile, pa i države tribalo puno platit. Bircuz ni ni otvorijo, a dućan moro zatvorit. Veći mu bijo poret, neg asna. Na kraj sve rasprodo i rešijo se otit natrag u Avstraliju. Bač Iva samo duboko izdanijo, digo se i latijo se lopate ka je vrime ni.

NARODNE POSLOVICE

- Bolje je pošteno umrijeti, nego sramotno živjeti.
- Dok je čovjek zdrav i voda mu slatka.
- Lukavi je prijatelj gori od neprijatelja.
- Nije se još rodio koji bi svakom ugodio.

VICEVI, ŠALE...

Došli blizanci doma iz vrtića i kažu mami:

- Danas smo birali najljepšu mamu i ti si pobijedila!
- Kako to? – upita mama.
- Svako dijete je reklo da je njegova mama najljepša, jedino si ti dobila dva glasa!

Svađaju se susjeda i susjed. Kaže susjeda:

- Da ste kojim slučajem moj muž, sipala bih vam otrov za štakore u piće!
- A da ste Vi kojim slučajem moja žena, ja bih ga i popio!

Dođe Perica na tržnicu i pita koliko staju jabuke.

- Što više kupiš sve su jeftinije – kaže trgovac.
- Odlično! Tovari dok ne bude besplatno – kaže Perica.

DJEČJI BISERI

- ZOO vrt je super stvar. Tamo možemo vidjeti i životinje koje ne postoje.
- Ja nemam više baku, nju su posadili na groblju.
- Moja mama ima bebu u trbuhu, ali ne znam kako ju je progutala.

FOTO KUTAK

Jedan sat manje spavamo

**PETAK
23.3.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:11 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:11 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
10:21 Betty i njezine dijagnoze
11:09 Riječ i život
12:00 Dnevnik 1
12:31 Zaljubljena u Ramona
13:19 Dr. Oz
14:05 Normalan život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:57 Anno Domini - Kraljevstvo i carstvo
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:09 Daj pet
19:00 Dnevnik 2
19:48 Tema dana
20:05 Split: Dodjela glazbene nagrade Porin 2018., prijenos
22:49 Dnevnik 3
23:24 Hrvatska za 5
00:15 Ponos i predrasude
01:08 Anno Domini - Kraljevstvo i carstvo
01:50 Don Matteo
02:44 Betty i njezine dijagnoze
03:28 Normalan život
04:18 Skica za portret
04:28 Dr. Oz
05:08 Kod nas doma
05:53 Zaljubljena u Ramona

05:54 Regionalni dnevnik
06:34 Vijesti iz kulture
06:44 Neustrašiva Freja
07:05 Juhuhu
09:16 Navrh jezika: Boje glasa
09:30 Notica: Pretklasicizam
09:46 Mačje tajne: Lav u krilu
10:42 Plesni izazov
11:08 Kućni ljubimci Marca Morronea
11:32 McLeodove kćeri
12:19 Domaća farmerska jela
12:46 Svijet vrtlara
13:20 Obiteljska ljubav, francuski film
14:55 Izradi sam: Navlaka za računalo
15:01 Istina ili mit: Južina negativno utječe na ljude
15:10 Na obalama

Nilu: Između pustinje i Sredozemlja, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:43 Idemo na sjever s Goranom Milićem: Danska
17:29 Izradi sam: PVC vrećice
17:35 U istom loncu
18:18 Stipe u gostima
18:55 Izradi sam: Čestitke
19:00 Kronike Matta Hattera
19:24 Istina ili mit: Tijelo na topi masne naslage ako vježbate manje od 20 min.
20:05 Ubojstvo u Walesu
21:38 Ray Donovan
22:34 Crveni ugao, film
00:33 Seks i grad
01:01 Glazbeni spotovi
01:20 Nogomet, prijateljska utakmica: Peru - Hrvatska, prijenos 1. pol
02:10 Glazbeni spotovi
02:25 Nogomet, prijateljska utakmica: Peru - Hrvatska, prijenos 2. pol
03:20 Smrtonosni hitac, film
04:51 Noćni glazbeni program

**SUBOTA
24.3.2018.**

06:46 Klasika mundi: Joseph Haydn - Sedam posljednjih riječi našega Spasitelja na križu, Cadiz
07:56 Neukroćeni i nedužni, američki film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
11:08 Kućni ljubimci
11:57 Dnevnik 1
12:26 Veterani mira
13:15 Sigurno u prometu
13:44 Duhovni izazovi
14:19 Prizma
15:07 Svijet aplikacija
15:37 Zdrav život
16:09 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:18 Manjinski mozaik: Škverski Boško iz Cetinske krajine
17:43 Lijepom našom - Mostovi kulture: Čapljina
19:00 Dnevnik 2
19:46 Tema dana
19:59 Loto 7/39
20:05 Afera Thomasa Crowna, američki film
22:01 Dnevnik 3
22:40 Bijeg iz Gulaga, film
00:52 Nestala: Alexandra Walsch, 17 - austrijsko-

njemački film
03:01 Neukroćeni i nedužni, američki film
04:26 POMAK SATA
05:26 Skica za portret
05:41 Veterani mira
06:26 Prizma

05:53 Regionalni dnevnik
06:33 Vijesti iz kulture
06:43 Neustrašiva Freja
07:04 Juhuhu
08:29 Mačje tajne: Mačji razgovor
09:23 Glee
10:08 Lidijina kuhinja
10:35 Tragovima istraživačice: Tajne vikinškog blaga
11:00 Vrtlarica: Vrt mirisa
11:30 Najbolji britanski vrtovi
12:25 Špica, riva, korzo
13:20 Kokice
14:20 Ubojstvo u Walesu
16:00 Regionalni dnevnik
16:28 Smogovci, serija
17:03 Nogomet, prijateljska utakmica: Peru - Hrvatska, snimka
20:05 Divlji Novi Zeland: Divlji ekstremi
21:00 Kennedyji povjerljivo: Obiteljske tajne
21:44 Od Rusije do Irana kroz divlinu
22:50 Igra prijestolja
23:46 Telenovela
00:07 Vrat mi se, draga
00:36 Seks i grad
01:05 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
25.3.2018.**

07:30 Senzacija, američki film - Zlatna kinoteka
09:15 Pozitivno
09:50 Biblija
10:00 Pakoštane: Cvjetnica - misa, prijenos
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Split: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:40 Atlantik: Iz raja u pakao
16:30 Sigurno u prometu
17:00 Vijesti u 17
17:16 Bajkovita Hrvatska:
17:29 Dobra vještica i njezina sudbina, film

19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 'ko te šiša, serija
20:40 Hrvatski velikani
21:40 Podrijetlo - povijest čovječanstva: Komunikacija
22:35 Dnevnik 3
23:15 Nebeski dani, film
00:45 Nedjeljom u dva
01:40 Senzacija, američki film - Zlatna kinoteka
03:25 Inspektorica Irene Huss
04:55 Skica za portret
05:15 Manjinski mozaik: Škverski Boško iz Cetinske krajine
05:30 Znanstveni krugovi
05:55 Split: More

05:57 Regionalni dnevnik
06:22 Vijesti iz kulture
06:32 Neustrašiva Freja
07:00 Juhuhu
08:30 Životinjska superosjetila: Vid
09:25 Scooby-Doo, film
10:45 Glee
12:05 Luka i prijatelji
12:35 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar - Učite od najboljih
13:35 Indeks
14:07 Vrtlarica
14:40 A strana
17:00 Košarka PH - 20 kolo: KK Alkar - KK Split, prijenos
19:00 Maher za putovanja
19:30 Garaža: Markiz
20:05 Poldark
21:04 Povratak u budućnost III, američki film
23:05 Graham Norton i gosti
23:55 Billie Holiday - Senzacija, glazbeno-dokumentarni film
00:50 Seks i grad
01:20 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
26.3.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Betty i njezine dijagnoze
11:10 Treća dob
11:35 Sigurno u prometu
12:00 Dnevnik 1
12:28 Zaljubljena u Ramona
13:15 Dr. Oz
14:03 Plodovi zemlje
15:55 Anno Domini -

Kraljevstvo i carstvo
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Apsurdistan: Gdje si bio 2017.?
21:02 Duga mračna noć, dramska serija
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Romano Bolković - 1 na 1, talk show
00:05 Anno Domini - Kraljevstvo i carstvo
00:46 Don Matteo
01:36 Betty i njezine dijagnoze
02:21 Skica za portret
02:34 Labirint
02:59 Treća dob
03:24 Dr. Oz
04:09 Dobar dan, Hrvatska
04:59 Kod nas doma
05:44 Zaljubljena u Ramona

05:52 Riječ i život
06:32 Teletubbyji
07:00 Juhuhu
08:30 Artur
08:55 Braća
09:00 Školski sat: Gradovi i sela
09:30 Životinjska superosjetila: Zvuk
10:30 Plesni izazov
11:05 Indeks
11:35 McLeodove kćeri
12:25 Domaća farmerska jela
12:51 Svijet vrtlara
13:26 Kuharski izazov, francuski film
15:01 Astroturizam - Doživjeti svemir
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Park Gorongosa - Preporod raja
17:40 City Folk 2017: Dhaka
18:20 TV Bingo
19:02 Kronike Matta Hattera
19:30 POPROCK.HR
20:05 Stadion
21:00 Preboljeti Saru Marshall, američki film
22:50 Doktorica Foster
23:45 Brooklyn 99
00:05 Seks i grad
00:35 Uvijek je sunčano u Philadelphiji
01:05 Alex i Emma, film

**UTORAK
27.3.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 10:20 Betty i njezine dijagnoze
 11:10 Glas domovine
 11:35 Informativka
 12:00 Dnevnik 1
 12:28 Spone ljubavi
 13:15 Dr. Oz
 14:03 Znanstveni krugovi
 14:28 Zdrav život
 15:00 Dobar dan, Hrvatska
 15:55 Anno Domini -
 Kraljevstvo i carstvo
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Kod nas doma
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 20:05 U svom filmu
 21:00 Snovi o budućnosti:
 Škola budućnosti
 22:00 Otvoreno
 22:50 Dnevnik 3
 23:25 Ponos i predrasude
 00:20 Anno Domini -
 Kraljevstvo i carstvo
 01:01 Don Matteo
 01:56 Betty i njezine
 dijagnoze
 02:41 Skica za portret
 02:56 Glas domovine
 03:21 Dr. Oz
 04:06 Kotel-bar: Goran
 Karan i gosti
 04:56 Kod nas doma
 05:41 Spone ljubavi

05:42 Regionalni dnevnik
 06:22 Vijesti iz kulture
 06:32 Teletubbyji
 07:00 Juhuhu
 08:30 Artur
 08:55 Braća
 09:00 Školski sat: Hrvatsko
 zagorje

09:30 Životinjska
 suprosjetila: Njuh
 10:30 Plesni izazov
 11:35 McLeodove kćeri
 12:27 Domaća farmerska jela
 12:53 Svijet vrtlara
 13:30 Vječna snaga ljubavi,
 američki film
 15:00 Dva stupnja
 kataklizme
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Park Gorongosa
 - Preporod raja
 17:40 U istom loncu
 18:25 Stipe u gostima
 19:02 Kronike Matta Hattera
 20:05 Koktel-bar: Goran
 Karan i gosti
 21:00 Osjeti ritam, američki
 film
 22:50 Mučke
 00:10 Brooklyn 99
 00:30 Seks i grad
 01:00 Stipe u gostima
 01:35 Davatelj, američki film
 03:08 Noćni glazbeni
 program

SRIJEDA 28.3.2018.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 10:20 Betty i njezine
 dijagnoze
 11:10 Eko zona
 12:00 Dnevnik 1
 12:28 Spone ljubavi
 13:15 Dr. Oz
 14:03 Potrošački kod
 14:28 Pogled preko granice -
 Hrvati u BiH
 15:00 Dobar dan, Hrvatska
 15:55 Anno Domini -
 Kraljevstvo i carstvo

17:00 Vijesti u 17
 17:20 Kod nas doma
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 19:59 Loto 7/39
 20:05 Mijenjamo
 svijet: Trgovina krvlju,
 dokumentarni film
 20:58 Dhruv Baker: Iz
 Hrvatske s ljubavlju -
 Rovinj/Lim,
 dokumentarna serija
 21:25 Pola ure kulture
 22:00 Otvoreno
 22:50 Dnevnik 3
 23:25 Ponos i predrasude
 00:20 Anno Domini -
 Kraljevstvo i carstvo
 01:01 Don Matteo
 01:56 Betty i njezine
 dijagnoze
 02:41 Skica za portret
 02:51 Eko zona
 03:16 Pogled preko granice -
 Hrvati u BiH
 03:41 Pola ure kulture
 04:11 Dr. Oz
 04:56 Kod nas doma
 05:41 Spone ljubavi

05:42 Regionalni dnevnik
 06:32 Teletubbyji
 07:00 Juhuhu
 08:55 Braća
 09:00 Školski sat: Koraci
 modernih plesova
 09:30 Životinje i ljubav
 10:30 Plesni izazov
 11:05 Luka i prijatelji
 11:35 McLeodove kćeri
 12:25 Domaća farmerska jela
 12:51 Svijet vrtlara
 13:27 Dok ništa više ne
 ostane, njemački film

15:01 Put pod noge,
 pamet u glavu: Meksiko
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Stipe u gostima
 17:20 Nogomet, prijateljska
 utakmica: Hrvatska -
 Meksiko, snimka
 19:08 Kronike Matta Hattera
 20:05 Snivaj zlato moje
 21:00 Zakon ulice, film
 23:15 Mučke
 00:05 Brooklyn 99
 00:25 Seks i grad
 00:55 Stipe u gostima
 01:30 Ovo nije još jedan
 sretan kraj, britanski film
 03:07 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 29.3.2018.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 10:20 Betty i njezine dijagnoze
 11:10 Na Vodenj ponediljak
 12:00 Dnevnik 1
 12:28 Spone ljubavi
 13:15 Dr. Oz
 14:03 Sigurno u prometu
 14:28 Prometej
 15:00 Dobar dan, Hrvatska
 15:55 Anno Domini -
 Kraljevstvo i carstvo
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Kod nas doma
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 20:00 Loto 6/45
 20:05 Šifra, kviz
 20:55 Njemačka 83., serija
 22:00 Otvoreno
 22:50 Dnevnik 3
 23:25 Ponos i predrasude
 00:15 Anno Domini -

Kraljevstvo i carstvo
 00:56 Don Matteo
 01:51 Betty i njezine dijagnoze
 02:36 Skica za portret
 02:51 Na Vodenj ponediljak
 03:21 Dr. Oz
 04:06 Žene, povjerljivo!
 04:56 Kod nas doma
 05:41 Spone ljubavi,
 telenovela

05:42 Regionalni dnevnik
 06:22 Vijesti iz kulture
 06:32 Teletubbyji
 07:00 Juhuhu
 08:30 Artur
 08:55 Braća
 09:00 Školski sat: Alkemija
 i kemija
 09:30 Životinje i ljubav
 10:30 Plesni izazov
 11:05 Pozitivno
 11:35 McLeodove kćeri
 12:25 Domaća farmerska jela
 12:51 Svijet vrtlara
 13:28 Dobrodošli kući,
 američki film
 15:00 Put pod noge, pamet
 u glavu: Kalifornija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Park Gorongosa
 - Preporod raja
 17:40 U istom loncu
 18:25 Stipe u gostima
 19:02 Kronike Matta Hattera
 20:05 Žene, povjerljivo!
 21:00 Majstori, hrvatski film
 22:20 Mučke
 23:10 Brooklyn 99
 23:30 Seks i grad
 00:00 Stipe u gostima
 00:35 Crveni pas, australski
 film
 02:04 Noćni glazbeni
 program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetonik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasi Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

Uspjeh veslača HKUD-a Vladimir Nazor

ZLATO iz Baje

Veslači HKUD-a Vladimir Nazor *Salašari somborski* osvojili su prvo mjesto na natjecanju u Baji *Dragon boat*. Nazorovi veslači na ovom natjecanju sudjelovali su prvi puta, i to s dvije ekipe: *Salašari somborski 1* i *Salašari somborski 2*. Najbolji plasman izborila je prva postava veslača iz Sombora, a za nju su veslali **Gašpar Matarić, Bojan Jozić, Ivica Pekanović, Tomica Vuković, Siniša Kirasić, Jelena Ademi i Gorana Koporan**.

Snaga i eksplozivnost

Ovogodišnju veslačku sezonu *Salašari somborski* počeli su ranije nego obično i to ne treninzima nego natjecanjem i to pomalo neobičnim. Sudjelovali su na natjecanju *Dragon boat* koje je održano u mađarskom gradu Baji. Natjecanje je to u kome protivničke ekipe veslaju u istom, dugom čamcu, ali svaka na svoju stranu, slično navlačenju konopa. Pobjednik je onaj koji uspije snagom zaveslaja odgurati protivničku ekipu koja sjedi u istom čamcu, ali vesla u suprotnom smjeru.

»Imamo već iskustva u ovakvom natjecanju, jer smo 2016. i 2017. godine sudjelovali na natjecanju *Dragon boat* koje je održano u Bezdanu. Dakle, nismo u Baju otišli bez predstave što nas čeka. Iskreno, bili smo odlični i dominirali smo. Tu su presudni snaga zaveslaja, brzina i eksplozivnost, a mi smo sve to imali«, kaže kapetan veslačke ekipe *Salašari somborski* Gašpar Matarić.

Tomica Vuković, dugogodišnji veslač *Salašara somborskih* pojašnjava da su pravila natjecanja takva da u roku od jedne minute jedna od veslačkih ekipa u čamcu mora pomjeriti čamac dva, dva i pol metra. Ukoliko se to ne dogodi, pravi se pauza od tri minuta i natjecanje se ponavlja.

»Mislim da je za naš uspjeh presudna bila snaga i to na samom startu, jer smo u vrlo kratkom vremenu uspjeli okončati natjecanje. Trebalo nam je između pet i deset sekundi, što je tek nekoliko zaveslaja. Mi smo tako formirali ekipu i našu taktiku. Išli smo na

snagu i na to da u što kraćem vremenu pokušamo okončati natjecanje, jer smo bili svjesni da su nam šanse manje ukoliko se natjecanje otegne, jer je tada osim snage potrebna i izdržljivost«, kaže Tomica.

Imali su *Salašari somborski* još jednu taktiku: prvo se natjecala druga veslačka postava, što je protivnike zavaralo, jer su očekivali da će se lako izboriti i s prvom veslačkom ekipom.

»Bilo je to za mene jedno novo i zanimljivo natjecanje. Sudjelovali smo mi i prijašnjih godina na natjecanju *Dragon boat* u Bezdanu, ali to je bilo na kanalu, a ne kao u Baji na bazenu i bilo je daleko manje ekipa nego što ih je bilo u Baji, gdje smo u našoj grupi imali 11 veslačkih ekipa. Mislim da su ovdje presudile snaga i težina u čamcu. Iskreno, očekivao sam da su naši protivnici mnogo bolji i uvježbaniji«, kaže Bojan Jozić, također dugogodišnji Nazorov veslač.

Osim *Salašara somborskih 1* koji su se iz Baje vratili sa zlatnim odličjem, na natjecanju je sudjelovala i druga postava: *Salašari somborski 2*. Nju su činili **Srđan Radmilović, Danijel Mandić, Antonio Gromilović, Nikola Paštrović, Nebojša Nećak, Marija Mandić i Livia Ivanić**.

Potpora bezdanskih kajakaša

Na natjecanje u Baji *Salašari somborski* otišli su zahvaljujući kajakašima iz Bezdana koji su u Baji bili pratitelji Nazorovih veslačima.

»Bili su nam potpora i naši navijači, što nam je bilo značajno jer smo ipak imali malo strepnje kako će sve proći, ali mislim da smo iznenadili i njih i sebe«, kaže Tomica.

Gašpar dodaje da domaći veslači nisu baš sportski podnijeli što su na natjecanju dominirali gosti iz Sombora, pa je bilo i negodovanja i nimalo sportskih reakcija. Takva reakcija nije u sportskom duhu, ali ako se zna da je ovo natjecanje razvijeno i popularno u Mađarskoj i ne iznenađuje što domaćini nisu lako prihvatili dominaciju *Nazorovih* veslača.

»*Dragon boat* način je na koji mađarski veslači tijekom zime provjeravaju svoju formu. Organiziraju se takva natjecanja po cijeloj Mađarskoj, a jedan od centara je i nama susjedna Baja«, kaže Gašpar.

Salašari somborski izlazak na vodu i pripreme za natjecanje na Jarunu, koje je koncem petog mjeseca, najavili su za ožujak, ali im je hladno vrijeme poremetilo planove. Na vodu će izaći čim temperature porastu, a očekuju da će to biti do Uskrsa. Prvo će provjeriti u kakvom stanju je njihova neretvanska lađa, a onda i krenuti s pripremama na kanalu kraj Sombora.

Z.V.

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

ЈКП "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Spremni za put...

Najbrže i najjednostavnije
do polise putnog osiguranja

FILIJALA SUBOTICA - Karađorđev put 38, tel. 024 555 867

**MILENIJUM®
OSIGURANJE**

www.webshop.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA
I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

Koristimo prava koja nam pripadaju

– obrazujemo djecu na hrvatskome!

Poštovani članovi i simpatizeri Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini,
građani hrvatske nacionalnosti u Republici Srbiji!

Dragi roditelji, vrijeme je **upisa** u prve razrede osnovnih škola.

Od školske 2002./03. u prosvjetnom sustavu Srbije odvija se nastava i na **hrvatskom** jeziku. Pravo na obrazovanje na vlastitom jeziku država **garantira** Ustavom, a dodatno je uređeno zakonima. Dakle, nastava na hrvatskome **legalna** je u punom kapacitetu. A razloga za **strah** više **nema**!

Predsjednik Republike Aleksandar Vučić nedavno je izjavio da se Hrvati u Srbiji ne smiju osjećati ugroženi, da nisu nikakva smetnja i prijetnja nikome! Stoga, dragi roditelji, **hrabro** upišite svoju djecu u nastavu na hrvatskome i tako **ostvarimo** svoja prava.

Upisom djece u nastavu na hrvatskome **svjedočimo** da nam je stalo do našega imena i nacionalnog identiteta. Upisom djece u nastavu na hrvatskome **očitujemo** odgovornost za našu budućnost.

Upisom djece u nastavu na hrvatskome **vodimo** brigu o budućnosti vlastite djece. Nastava na hrvatskome u Srbiji je **kvalitetna** nastava čiji učenici osvajaju prestižne nagrade na brojnim natjecanjima, **kvalitetna** nastava koju izvode stručni i pozivu posvećeni nastavnici, **kvalitetna** nastava koju prate bogati dodatni izvannastavni sadržaji, **kvalitetna** nastava koja odrastanje vašeg djeteta čini lijepim i ugodnim, **kvalitetna** nastava koju je do sada već upisalo više od 1000 djece.

Poštovani članovi i simpatizeri Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, građani hrvatske nacionalnosti, **upišimo svoju djecu** u nastavu na hrvatskome! Potičimo i ohrabrujmo i druge. **Zagovarajmo** oko nas ono dobro! Pokažimo tako **zauzetost** za svoja prava.

Aktivno i angažirano pratimo dobro naše djece!

**BAŠ
KAO
SVI**

15 GODINA
OPSTOJNOSTI
I OBRAZOVANJA

U takvoj vjeri,

Tomislav Žigmanov,
predsjednik DSHV-a

DEMOKRATSKI SAVEZ HRVATA U VOJVODINI

